

ΒΙΟΣ

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ

τοῦ

ΑΘΗΝΑΙΟΥ

Συλλεχθεῖς ἐκ πολλῶν Συγγραφέων,
καὶ παραφρασθεῖς εἰς τὴν ἀπλου-
σέραν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν

ὑπὸ

ἈΘΑΝΑΣΙΟΥ ΣΤΑΓΕΙΡΙΤΟΥ

Καθηγητοῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν τῇ ἐν
Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας Καίσαροβασιλικῇ Ἀκαδη-
μίᾳ τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν

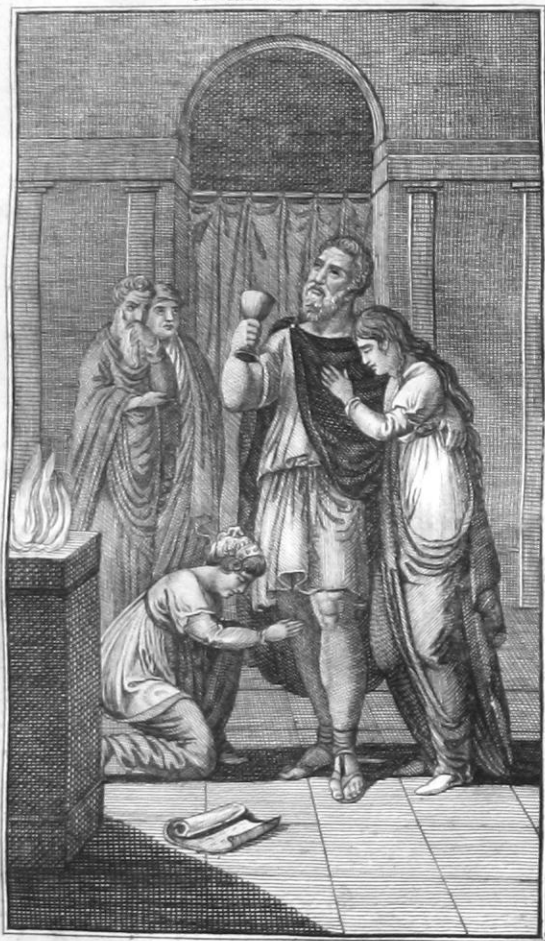
Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας
Ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τοῦ Ἰωάνν. Βαρθ. Τσβεκίου.
1 8 1 6.

Πρὸς τοὺς Φιλαναγνώσας.

Τὸν βίον τοῦ Θεμιστοκλέους ἔγραψαν ὁ Πλούταρχος καὶ Κορνήλιος ὁ Νέπως συγγραφεὺς Λατῖνος. Καὶ ὁ μὲν Κορνήλιος ἔγραψε πάνυ ὀλίγα, ὁ δὲ Πλούταρχος πλείονα· σώζονται ὅμως καὶ ἄλλα πολλὰ διεσπαρμένα εἰς πολλοὺς συγγραφεῖς, τὰ ὅποια δὲν ἀναφέρει οὔτε ὁ Πλούταρχος, οὔτε ὁ Κορνήλιος· ἐπειδὴ ἕκαστος συγγραφεὺς ἔχει ἴδιον σκοπόν. Μάλιστα δὲ ὁ Πλούταρχος ὠργισμένος ὦν κατὰ τοῦ Ἡροδότου, ἐπειδὴ κατηγορήσε τὴν πατρίδα αὐτοῦ διὰ τὸν μηδισμόν, παρέδωκε πολλὰ ἐκείνου τοῦ ἀπαθεστάτου καὶ ἀπλουστάτου Ἱστορικοῦ. Ὅθεν καὶ ἀναιρεῖ αὐτὸν ἐμπαθέστα ἐν τῇ περὶ Ἡροδότου Κακοηθείας ἐπιγραφῇ.

μένη διατριβῇ. Ταῦτα τοίνυν συλλέξας, καὶ παρενείρας ἕκαστον εἰς τὸν ἀρμόζοντα τόπον, ἐφύλαξα τὸν δρόμον τοῦ Πλουτάρχου, ἐκτός τινων μικρῶν μεταβολῶν, ὡς ἔστιν ἰδεῖν κατὰ τὰς μαρτυρίας.

Φέρονται δὲ καί τινες Ἐπισολαὶ τοῦ Θεμιστοκλέους ἐπιγραφόμεναι, καὶ πολλὰ τῶν συμβεβηκότων αὐτῷ πρὸς διαφόρους φίλους ἐκ τῆς ἐξουσίας καταγγέλλουσαι, ἐξ ὧν ἔλαβον καὶ ἐγώ τινα ἀνήκοντα εἰς τὸν βίον αὐτοῦ. Ταύτας τὰς Ἐπισολὰς ἐξέδωκε Νεόφυτος ὁ Δουῆκας ἐν τῷ ἐννάτῳ τόμῳ τοῦ Θεουκυδίδου. Τινὲς ὁμῶς νομίζουσιν, ὅτι δὲν εἶναι τοῦ Θεμιστοκλέους. Πλὴν ἡ ἀφέλεια καὶ τὸ ἀκαλλώπιστον τοῦ χαρακτήρος καὶ τῆς ἐρμηνείας, δὲν εἶναι οὔτε ρήτορος, οὔτε σοφιστοῦ, οὔτε γραμματικοῦ, ὅλλ' ἀνδρὸς τοιοῦτου, οἷος ἦν ὁ Θεμιστοκλῆς κατὰ τὸ ἐπάγγελμα.

Πολλὰ ἄλλα ἔσαι, τῷτο δὲ ἔδεπτε.
Ἐπιστολ. πρὸς Πολύγνωτον.

Βίος Θεμιστοκλέους τοῦ Ἀθηναίου.

§. α'. Οὗτος ὁ μέγας καὶ παράδοξος ἄνθρωπος, ὁ ἀπαρδειγμάτιστος στρατηγὸς τε καὶ πολιτικὸς, τὸ καύχημα τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἡ δόξα τῶν Ἑλλήνων, ἐγεννήθη καὶ εἰς περιζάσεις ἀρμοδίας, ἵνα δείξῃ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ προτερήματα αὐτοῦ. Ὁ μὲν πατὴρ αὐτοῦ ἦτον Ἀθηναῖος Νεοκλῆς ὀνομαζόμενος, ἐκ τοῦ δήμου Φρεαρίου, καὶ τῆς Λεοντίδος φυλῆς, ἐκ γένους ἐπισήμου μὲν τῶν Λυκομηδῶν, τότε ὅμως ἦτον ταπεινὸς, πλὴν πολίτης καὶ εὐγενῆς· ὅτι δὲ ἦτον ἐκ τοῦ γένους τῶν Λυκομηδῶν ὁ Θεμιστοκλῆς, τὸ ἀπέδειξεν ὕστερον. Ἐπειδὴ οἱ Λυκομηδαὶ εἶχον Ἱερὸν κοινὸν καὶ βωμὸν εἰς τὰς Φλυὰς, τὸ ὅποιον ἔκαυσαν οἱ Πέρσαι· ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς ἀνέκτισεν αὐτὰ.

ὑσερον, ὡς κτῆμα πατρογονικόν, καὶ τὸ ἐσό-
λισε μὲ ζωγραφίας μεγαλοπρεπεῖς. Ἡ δὲ μή-
τηρ αὐτοῦ καὶ γυνὴ νόμιμος τοῦ Νεοκλέους*),
δὲν ἦτον Ἀθηναία, ἀλλ' ἐκ τῆς Θράκης κατα-
τινας, Ἀδρότουος ὀνομαζομένη, ὡς λέγει τὸ
ἐξῆς.

„Ἀδρότουον Θρήϊσσα γυνὴ γένος, ἀλλὰ
τεκέσθαι

„Τὸν μέγαν Ἑλλησιν φημὶ Θεμισοκλέα.
Ὁ ἔστιν, ἡ Ἀδρότουος ἦτον μὲν γυνὴ ἐκ τῆς
Θράκης, ἐγέννησεν ὅμως εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν
μέγαν Θεμισοκλέα. Κατ' ἄλλους δὲ ἦτον ἐκ
τῆς Ἀλικαρνασσοῦ τῆς Καρίας Εὐτέρπη ὀνομα-
ζομένη, ἡ μήτηρ τοῦ Θεμισοκλέους, καὶ κατ'
ἄλλους, ἐκ τῶν Ἀχαρνῶν τῆς Ἀττικῆς, ἡ ἐκ
τῆς Ἀκαρνανίας (α).

(*) Νεοκλῆς ὀνομάζεται καὶ τοῦ Ἐπικούρου
ὁ πατὴρ· ὅθεν ὁ Μένανδρος λέγει εἰς ἓν ἐπί-
γραμμα οὕτω.

„Χαῖρε Νεοκλείδα δίδυμον γένος· ἂν ὁ μὲν
ὑμῶν

„Πατρίδα δουλοσύνας ῥύσας, ὁ δ' ἀφρο-
σύνας.

(α) Πλούταρχ. ἐν Βίῳ Θεμισοκλ. Α', καὶ

§. β'. Ἐπειδὴ τοίνυν ἡ μήτηρ αὐτοῦ δὲν
ἦτον πολίτης, ἐνομιζέτο ὁ Θεμισοκλῆς νόθος
πολίτης ἐκ μητρὸς, ἡ ἡμιπολίτης, κατὰ τοὺς
νόμους τῶν Ἀθηναίων. Διότι ὁ γνήσιος πολί-
της ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ἀμφοτέρους τοὺς γονεῖς πο-
λίτας. Ἦτον δὲ νόμος, νὰ μὴ γυμνάζωνται οἱ
τοιούτοι ἡμιπολῖται εἰς τὰ κοινὰ γυμνάσια τῶν
πολιτῶν, ἀλλ' ἰδιαιτέρως εἰς τὸ γυμνάσιον
τοῦ Ἡρακλέους Κυνόσαργες ὀνομαζόμενον, τὸ
ὁποῖον ἦτον ἔξω τῆς πόλεως· ἐπειδὴ ἦτον καὶ
ὁ Ἡρακλῆς τοιοῦτος νόθος ἐκ θνητῆς μητρὸς
μεταξὺ τῶν θεῶν· ἐκεῖ ἄρα ἐγυμνάζετο καὶ
ὁ Θεμισοκλῆς. Φιλότιμος δὲ μικρόθεν ὢν,
καὶ μὴ ὑποφέρων τοῦτο, ἐπενόησε τὸ πρῶτον
ερατήγημα, τὸ ὁποῖον ἦτον ὡς πρόδρομος
τῶν μετὰ ταῦτα. Ἐπειδὴ ἔπειθε τεχνήντως
τοὺς παῖδας τῶν πολιτῶν, νὰ γυμνάζωνται
μὲ αὐτὸν εἰς τὸ Κυνόσαργες, ὥς κατ' ὀλίγον
ἔγινε τὸ γυμνάσιον κοινόν, καὶ κατέλυσεν ὁ

Φανίας, Νεάνθης, καὶ Σιμανίδ παρ' αὐτῷ.
Κορινθ. Νεπος ἐν Βίῳ Θεμισοκλ. Α'. καὶ Σχολ.
Πκυσαν. Ἀρκαδικ. Νβ'. 2.

Θεμιστοκλῆς τεχνικώτατα τὸν νόμον ἐκείνου (α).
Τοιαύτην δὲ εὐγένειαν νοὸς καὶ μεγαλοφροσύ-
νην ἔδειξε καὶ ἄλλοτε παῖς ἔτι ὢν, καὶ ἐκ τοῦ
σχολείου ἐρχόμενος μὲ τὸν παιδαγωγόν. Ἐπει-
δὴ ἀπήντησαν τὸν Πεισίστρατον εἰς τὸν δρόμον,
εἶπεν ὁ παιδαγωγὸς, νὰ παραμερίσῃ ὀλίγον,
ἕως νὰ περάσῃ ὁ Τύραννος· ἐκεῖνος ὅμως ἀ-
πεκρίθη ἐλευθέρως καὶ ἀφόδως· καὶ δὲν εἶναι
ικανὸς ἐκεῖνος ὁ δρόμος εἰς τὸν Τύραννον (β);

δ. γ'. Ἐφαίνετο δὲ μικρόθεν φύσει μὲν
συνετός, ὀρμητικὸς δὲ καὶ μεγαλοπράγμων,
καὶ ἡ προαίρεσις αὐτοῦ ἔκλινε πρὸς τὰ πολιτι-
κά. Ἐπειδὴ ὅτε ἐσχόλαζεν ἐκ τῶν μαθημάτων,
καὶ ἄλλοτε, ὅτε ἦτον καιρὸς ἀναπαύσεως, ἢ
διατριβῆς, δὲν ἔπαιζεν, οὔτε ἐκάθητο ἀργός,
ὥς οἱ λοιποὶ παῖδες, ἀλλ' ἔγραφε λόγους ῥη-
τορικοὺς πρὸς κατηγορίαν, ἢ συνηγορίαν τινὸς
τῶν συμμαθητῶν αὐτοῦ· καὶ τοὺς ἐμελέτα,
ἔπειτα ἐξεφώνει αὐτοὺς μόνος· ὅθεν ἔλεγεν ὁ
διδάσκαλος· ὦ παιδίον, ἐσὺ πρέπει νὰ γένῃς
ἢ μέγα καλόν, ἢ μέγα κακόν. Δὲν ἐμάνθανε

(α) Πλούταρχ. αὐτόθι.

(β) Αἰλίαν. Ποικίλ. Ἰσορ. Γ'. Κά.

δὲ προθύμως καὶ τὰς ἠθικὰς, καὶ ἡδονικὰς,
τὰς ἐλευθερίους καλουμένας μαθήσεις, τὴν μου-
σικὴν, τὸν χορὸν, καὶ τὰ τοιαῦτα· ὅθεν εἰς τὸς
συναναστροφὰς δὲν ἔξευρε νὰ χορεύσῃ, οὔτε
ἄλλοτε τοιοῦτον ἁρμόδιον εἰς τὰς ἀσείας λε-
γομένας διατριβὰς, καὶ ἐχλεύαζον αὐτὸν οἱ
ἐμπειροὶ τούτων. Αὐτὸς δὲ ἀναγκαζόμενος
ἀπεκρίνετο φορτικῶς, λέγων, ὅτι λύραν μὲν
νὰ ἁρμόσῃ, καὶ ψαλτήριον νὰ μεταχειρισθῇ
δὲν ἔξεύρει, ἀν' ὅμως παραλάβῃ πόλιν μικράν
καὶ ταπεινὴν, δύναται νὰ κάμῃ αὐτὴν ἔνδο-
ξον καὶ μεγάλην. Ἦκουε δὲ προθυμώτατα καὶ πε-
ριεργότατα τὸς μαθήσεις, τὰς συνεργούσας εἰς ὁ-
ξύνουσαν, καὶ σύνεσιν, καὶ τὰς πρακτικὰς, καὶ
δραστικὰς, τὰς ἀνηκούσας εἰς τὴν πολιτικὴν ἐ-
πισημήν.

δ. δ'. Τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι ἐ χρημάτι-
σε μαθητὴς τοῦ Ἀναξαγόρου, καὶ τοῦ Μελίσ-
σου τοῦ Φυσικοῦ· ὅμως ὁ Ἀναξαγόρας καὶ ὁ
Μέλισσος ἦσαν μεταγενέστεροι, καὶ σύγχρονοι
τοῦ Περικλέους, καὶ ὁ Μέλισσος ἦτον στρατη-
γὸς τῶν Σαμίων, ὅτε ὁ Περικλῆς ἐπολιόρκει-
την Σάμον· ὁ δὲ Ἀναξαγόρας διέτριβε τότε
ἐκεῖ. Ἄλλοι δὲ λέγουσι πιθανώτερον, ὅτι ἦτον

μαθητῆς Μνησιφίλου τοῦ Φρεαρίου, ὅστις δὲν ἦτον οὔτε Ῥήτωρ, οὔτε Φυσικός· Φιλόσοφος, ἀλλ' ἐδίδασκεν ἐπαγγελματικῶς τὴν τέχνην Σοφίαν τότε ὀνομαζομένην, ἥτις ἔμεινεν ὡς αἰρεσεις κατὰ διαδοχὴν ἀπὸ τοῦ Σόλωνος. Ἦτον δὲ ἡ μάθησις αὕτη δεινότης πολιτικῇ, καὶ σύνοσις δραστήριος· ὅθεν οἱ διδάσκοντες αὐτὴν ὠνομάζοντο τότε Σοφοί. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔμειναν τὴν σοφίαν ταύτην εἰς τὰς Δικανικὰς τέχνας, καὶ μετέφερον τὴν ἀσκήσιν καὶ γύμνασιν τὴν πολιτικὴν, εἰς τοὺς σοφιστικὺς καὶ ῥητορικὺς λόγους· ὅθεν ὠνομάσθησαν Σοφισταὶ οἱ τοιοῦτοι. Πρὸς τοῦτον τοῖνον τὸν Μνησιφίλον ἐρχόμενος ἐδιδάσκετο τὰς πολιτικὰς πράξεις (α).

§. ε'. Ἀφ' οὗ δ' ἐτελείωσε τὰ μαθήματα ταῦτα, ἐδόθη κατὰ κράτος εἰς τὰς ἀταξίας, καὶ ὁσωτείας· ἐπειδὴ ἦτον πολὺ ἄτακτος καὶ ἀχαλνῶτος εἰς τὰς πρώτας ὁρμὰς τῆς νεότητος, ἀκολουθῶν χωρὶς κρίσιν καὶ προπαρασκευῇ παιδείας, εἰς τὴν ὁρμὴν τῆς νεανικῆς φύσεως, ἥτις ῥέπει, πότε μὲν εἰς τὰ καλὰ, πότε δὲ εἰς

(α) Πλούταρχ. Β'. αὐτόθι. καὶ Στησίμβροτ. παρ' αὐτῷ.

τὰ κακὰ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅμως εἰς τὰ κακὰ, καὶ οὐτιδανὰ, ἀχαλνῶτος οὕσα διὰ τῆς ἡθικῆς παιδείας, τὴν ὁποῖαν δὲν ἐδέχετο ὁ Θεμιστοκλῆς, ὡς εἴρηται. Ὑστερον ὅμως, ὅφ' οὗ ἐγνώρισε τὸν κόσμον, ἔλεγεν, ὅτι καὶ οἱ τραχύτατοι καὶ ἀγριώτατοι πῶλοι, γίνονται ἀριστοὶ ἵπποι, ἐὰν γυμνασθῶσι, καὶ παιδευθῶσι καθῶς πρέπει. Τοιοῦτος τοῖνον ὢν, δὲν ἤκουε καὶ τὰς συμβουλὰς τῶν γονέων (*). ὅθεν ἀπεκλήρυξεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἄκκληρον, καὶ μήτηρ, ὡς λέγουσί τινες, ἐκρεμάσθη ὑπὸ τῆς λύπης, διὰ τὴν ἀτιμίαν τοῦ υἱοῦ· ἐπειδὴ τοῦτο ἦτον μεγάλη καταισχύνῃ καὶ εἰς τὸν υἱόν, καὶ εἰς τοὺς γονεῖς, διότι δὲν ἀνέθρεψαν αὐτὸν, ὡς ἔπρεπε· ὁ Πλούταρχος ὅμως δὲν δέ-

(*) Ἐπινεν εἰς τὰ κατηλεῖα ὅλην τὴν νύκτα, καὶ ἐνίοτε περιεφέρετο τὴν ἡμέραν εἰς τὴν πόλιν μὲ τὰς πόρνas· ἐπειδὴ μίαν ἡμέραν τὸ πρωὶ ἐπέρασε διὰ τοῦ Κεραμικοῦ, ὅπου ἦσαν ἄπειροι ἄνθρωποι, ἔχων εἰς τὴν ἅμαξαν αὐτοῦ τέσσαρας ἐπισήμους πόρνas, τὴν Λαμίαν, Σκιώνην, Σατοῦραν καὶ Ναννίαν ὀνομαζομένηs. Κατ' ἄλλους δὲ, εἶχεν αὐτὰς εἰς τὴν ἅμαξαν ἐξευγμένas, κατὰ τινα ἀμφίλογον ἔκφρασιν τοῦ Ἰδομενέως.

χεται οὔτε τὴν ἀποκήρυξιν, οὔτε τὸν τοιοῦτον θάνατον τῆς μητρὸς* μάλισα δὲ λέγει, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὸν ἐμπόδιζεν ἀπὸ τὰ πολιτικά, δεικνύων παράδειγμα τὰς παλαιὰς καὶ σεσαπημέναις τριήρεις* οὕτως, ἔλεγε, παραβλέπονται καὶ καταφρονεῦνται καὶ οἱ δημαγωγοί, ὅταν δὲν εἶναι πλέον χρήσιμοι εἰς τὴν πόλιν. Ἄλλοι ὅμως πολλοὶ βεβαιοῦσι τοῦτο, λέγοντες μάλισα, ὅτι διὰ τοῦτο ἐδόθη ὕψερρον ὁμοίως κατακόρως εἰς τὰς πολιτικὰς μελέτας καὶ πράξεις, ἵνα ἐξαλείψῃ τὴν προτέραν ατιμίαν (α).

§. 5. Ὁρμήσας δὲ οὕτω νεανικῶς εἰς τὰ πολιτικά, κατεγίνετο νὰ κερδήσῃ τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀνθρώπων, θεωρῶν κρίσεις ἰδιωτικὰς, καὶ δημηγορῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὥς ἐν ὀλίγῳ ἀπέκτησε τὸ ποθούμενον, διὰ τῆς ἐπιμονῆς, συνέσεως, καὶ ἀγχινοίας αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲν ἔλειπε ποτὲ ἐκ τῆς συνελεύσεως τοῦ Δήμου, καὶ οὐδεμία ἀξιόλογος ὑπόθεσις ἐθεωρεῖ-

(α) *Αὐτόρι.* Ἀίλιαν. Ποικίλ. Ἰσορ. Β'. Ιβ'. Βαλέριος Μάξιμ. 5. 5. Κορνύλ. Νέπ. Α'. καὶ Σχολιαστ. αὐτοῦ. Ἀθηναῖος, Δειπνοσοφισ. Ιβ'. 4. 533. Ιγ'. 6. 576.

το χωρὶς νὰ εἶναι καὶ αὐτὸς παρὼν, νὰ γνωμοδοτῇ φρονιμώτατα, νὰ ἐκφράξῃ σαφέςατα τὰς ὑποθέσεις, καὶ νὰ προδιατάτῃ προβλεπτικώτατα τὰ μέλλοντα. Ὁλος δὲ ὁ σκοπὸς αὐτοῦ ἦτον, νὰ πρωτεύσῃ, φιλόδοξος ἀκράτητος ὢν. ὅθεν εἴλκυσε πρὸς ἑαυτὸν τὴν εὐνοίαν τῶν πολλῶν διὰ τὴν σύνεσιν καὶ ἀγχίνοίαν αὐτοῦ, καὶ τὸ μίσος τῶν πρωτευόντων, διὰ τὴν φιλοδοξίαν. Πρῶτον δὲ δυνατόν, καὶ αἰέποτε καὶ πανταχοῦ ἐναντίον εἰς τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ, ἤυρε τὸν Ἀρισείδην. Τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι ἡ ἔχθρα αὐτῶν ἀνεντράφη μὲ αὐτούς. ἐπειδὴ παῖδες ἔτι ὄντες, καὶ συντρεφόμενοι, ἐφιλονείκουν αἰέποτε περὶ πάντων, ὥς ποτὲ δὲν ὡμοφρόνησαν. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς ἔχθρας αὐτῶν συνέβη ἐκ τινος μειρακιώδους ἀντιζηλίας* ἐπειδὴ ἠγάπησαν ἀμφοτέρωθεν νέον τινα ὥρατον, Κεῖρον τὸ γένος, καὶ Στησίλαον ὀνομαζόμενον, καὶ ἔκτοτε ἐξασιάζον πάντοτε εἰς τὰ πολιτικά. ἠύξησε δὲ πολὺ τὴν ἔχθραν καὶ ἡ ἀνομοιότης τοῦ τρόπου καὶ τῆς προαιρέσεως. Ἐπειδὴ ὁ μὲν Θεμιστοκλῆς παράφορος ὢν πρὸς τὴν δόξαν, καὶ πράξεων μεγάλων ἐραστής, παρεκίνει τὸν δῆμον

οἷοιτο εἰς μεγάλας καινοτομίας, πρὸς αὐξήσειν αὐτοῦ· ὁ δὲ Ἀριστείδης φύσει καλοκάγαθος ὢν, καὶ οὐχὶ πρὸς χάριν τινός, ἢ πρὸς δόξαν ἰδίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν δικαιοσύνην, καὶ ἀσφάλειαν τῆς πατρίδος πολιτευόμενος, ἀνθίστατο εἰς τὰς καινοτομίας τοῦ Θεμιστοκλέους (α).

§. ζ. Λέγουσι δὲ, ὅτι ἡ ἐν Μαραθῶνι νίκη τοῦ Μιλτιάδου, ἐξύπνισεν αὐτὸν ἐκ τῆς ληθαργίας, καὶ παραίτησε πλεονὲς τὰς ἀταξίας, καὶ τοὺς πότους, καὶ μετέβαλε δι' ὅλου τὴν διαγωγὴν, ἀγρυπνῶν καὶ μελετῶν τὴν νύκτα, καὶ σύννους καὶ σοβαρὸς φαινόμενος, ὥς ἐνόμιζον οἱ ἄνθρωποι παρὰ δόξου τὴν μεταβολὴν ταύτην. Τότε τοίνυν ἐρωτώμενος περὶ τοῦτο, ἔλεγεν, οὐκ ἔα μὲ καθεύδειν τὸ τοῦ Μιλτιάδου τρόπαιον. Δὲν μὲ ἀφύει· ἡ δόξα τοῦ Μιλτιάδου νὰ κοιμηθῶ. Τοιαύτην φλόγα φιλοδοξίας ἀναψεν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὁ Μιλτιάδης τότε, ἐπαινούμενος, σεφανούμενος, καὶ θαυμαζόμενος, διὰ τὴν ὑπέρλαμπρον ἐκείνην νίκην. Οἱ χρονολόγοι ὅμως τάττουσιν αὐτὸν πρότερον

(α) Πλούταρχ. αὐτόθι. Γ'. καὶ Ἀρίστων παρ' αὐτῷ, καὶ ἐν Βίῳ Ἀριστείδ. Β'.

ἄρχοντα τῶν Ἀθηναίων, κατὰ τὸ 494 ἔτος πρὸ χριστοῦ. Τῷ δὲ 493 ἔγινεν ἄρχων ὁ Διόγνητος, τῷ 492 ὁ Τερπιλίδης, τῷ 491 ὁ Φαίμππος, καὶ τῷ 490 ὁ Ἀριστείδης, ὅτε συνέβη ἡ μάχη τοῦ Μαραθῶνος. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἦτον καὶ αὐτὸς εἰς τὴν μάχην ταύτην ὑποστρατηγός, καὶ πρὸς τὸ κέντρον τῆς παρατάξεως διοικῶν μὲ τὸν Ἀριστείδην, καὶ ἐκεῖθεν ἔδειξεν, οἷος στρατηγός ἐμελλε νὰ γένη. Τὰ δὲ ἐξῆς ἀποτελέσματα δεικνύουσιν, ὅτι δὲν ἦτον πάντῃ νέος καὶ ἀσήμαντος τότε ὁ Θεμιστοκλῆς, ἀλλ' εἶχε μεγάλην δύναμιν καὶ ἐπὶ ῥοήν εἰς τὰ πολιτικά τῶν Ἀθηναίων. Ἐπειδὴ οἱ μὲν ἄλλοι ἐνόμισαν τὴν νίκην τοῦ Μιλτιάδου τέλος τοῦ Μηδικοῦ πολέμου, αὐτὸς ὅμως ἔβλεπεν αὐτὴν ὡς ἀρχὴν μεγαλητέρων ἀγώνων· ὅθεν παρασκευάζων ἑαυτὸν, προητοίμαζε καὶ τὴν πόλιν πρὸς τοὺς μέλλοντας ὑπὲρ ὅλης τῆς Ἑλλάδος ἀγῶνας (α).

(α) Πλούταρχ. αὐτόθι. καὶ ἐν Ἀρισ. Ἰουστίν. Β'. Σ'. Βαρβόλεμ. ἐν Ἀναχάρισ. Α'. 118. Corsiv. fast. Ἀττικ. Διονύσ. Ἀλικαρναστ. Σ'. ΜΣ'. Ζ'. Α'. 462. Μάρμαρ τῆς Πάρ. ἐποχ. ΜΣ'. Γολδσμύθ. Ἰσορι. Ἑλληνικ. τόμ. Α'. 116.

§. η'. Προβλέπων οὖν οὕτω τὰ πράγματα στρατηγικῶς τε καὶ πολιτικῶς, ἐγνώρισε τὴν ὠφέλειαν τοῦ ναυτικοῦ, καὶ παρεκίνησε τοὺς Ἀθηναίους, νὰ κατασκευάσωσι τριήρεις, ἐπινούσας ἅμα καὶ τὸν πόρον καὶ τὸν τρόπον εἰς κατόρθωσιν τοῦ ἐπιχειρήματος. Τρόπον μὲν ἐπενόησε, νὰ καταπέσῃ τοὺς Ἀθηναίους, τὸν Ἀιγινήτικόν πόλεμον, ὅστις ἤκμαζε τότε, ἄρξάμενος ἀπὸ τῆς ξθ' Ὀλυμπιάδος, καὶ διαρκέσας μέχρι τῆς καταβάσεως τοῦ Ξέρξου. Ἐπειδὴ οἱ Αἰγινῆται ἔχοντες σόλους ἰσχυροὺς, ἦσαν θαλασσοκράτορες τότε· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἤθελον ὅλοι ὁμοφώνως, νὰ ταπεινώσωσιν αὐτοὺς. Διὰ τοῦτο τοίνυν ἔλεγεν, ὅτι ὁ πόλεμος οὗτος ἀπαιτεῖ τριήρεις, καὶ ἔπεισεν εὐκόλως τοὺς Ἀθηναίους, διὰ τὸ κοινὸν πρὸς τοὺς Αἰγινίτας μίσος· ἐπειδὴ περὶ τοῦ Πέρσου μῆτε ἦτον λόγος, μῆτε ἤλπιζον, ὅτι μέλλει νὰ καταβῇ πάλιν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οὗτος ὁ πόλεμος ἐγύμνασε τοὺς Αἰγινίτας καὶ Ἀθηναίους εἰς τὰς ναυμαχίας, καὶ εἰς τὴν ναυτικὴν τέχνην, δι' ἧς ἔσωσαν τὴν Ἑλλάδα ὕστερον ἐνωθέντες. Πόρον δὲ ἐπενόησε τὰ εἰσοδήματα τῶν μεταλλείων. ἔχον μεταλλεῖα ἀργύρου εἰς τόπον τῆς Ἀτι-

κῆς λαύριον καλούμενον, ὅθεν καὶ ἡ ἐκ τούτων πρόσδοδος ὠνομάζετο λαυριωτικὴ, τὴν ὁποίαν διεμοίραζον εἰς τὸν δῆμον κατὰ Πλούταρχον· ὁ δὲ Ἡρόδοτος λέγει, ὅτι εἶχον συνηθροισμένα εἰς τὸ δημόσιον θησαυροφυλάκιον πολλὰ χρήματα ἐκ τῶν μεταλλείων τούτων, καὶ ἀπεφάσισαν, νὰ τὰ διαμοιράσωσιν εἰς τοὺς πολίτας ἐκείνους, οὕτινες ἔφθασαν τὴν ἡλικίαν τῶν ἐφήδων, καὶ ἐλάμβανεν ἕκαστος δέκα δραχμάς. Τοῦτο τοίνυν τὸ τολμηρὸν καὶ κινδυνῶδες πρόβλημα, ἐτόλμησε νὰ προβάλῃ μόνον ὁ Θεμιστοκλῆς πρῶτον, νὰ μὴ μοιράσωσι ταῦτα εἰς τὸν λαόν, ἀλλὰ νὰ κατασκευάσωσι μὲ αὐτὰ τριήρεις, καὶ τὸ ἐπέτυχε, διὰ τὴν ῥηθεῖσαν αἰτίαν, ὥστε κατεσκευάσαν ἑκατὸν, ἢ κατ' ἄλλους διακοσίας τριήρεις, τὰς ὁποίας δὲν μετεχειρίσθησαν εἰς τὸν Αἰγινήτικόν πόλεμον, ἀλλ' ἔσωσαν ὕστερον μὲ αὐτάς τὴν Ἑλλάδα (α).

§. θ'. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι μὲ αὐτὸν τὸν σόλον, διωρισθεὶς τότε πρῶτον στρατηγὸς κατὰ τῶν Κερκυραίων, ἐνίκησεν αὐτούς. Ἀλ-

(α) Πλούταρχ. Δ'. Ἡρόδοτ. Πολύμν. εἰς.

λοι ὁμως δὲν ἀναφέρουσι πόλεμον Θεμιστοκλέους κατὰ Κερκυραίων, ἀλλ' ὅτι εἶχον διαφορὰν οἱ Κερκυραῖοι καὶ Κορίνθιοι περὶ τῆς Λευκάδος, καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς γενόμενος κριτὴς αὐτῶν, ἀπεφάσισε νὰ πληρῶσιν εἰκοσι τέλαντα οἱ Κορίνθιοι, καὶ νὰ ἔχωσιν ἀμφοτέρω τὴν Λευκάδα, ἐπεὶ δὴ ἦτον ἀποικία ἀμφοτέρων. Μετὰ δὲ ταῦτα κατεδίωκε τοὺς ληστὰς τῆς θαλάσσης, γυμνάζων καὶ τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὴν ναυτικὴν. Καὶ οὕτω καθαρίζων τὴν θάλασσαν, κατέστησε τοὺς Ἀθηναίους πλουσίους, ἰσχυροὺς, καὶ ἐμπειροτάτους θαλασσίους. Οὕτω δὲ κατ' ὀλίγον ἔτρεπε τὴν προσοχὴν τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὴν θάλασσαν, λέγων, ὅτι ἡ δύναμις αὐτῶν τῆς ξηρᾶς δὲν εἶναι ἱκανή, νὰ ἀντιπαραταχθῇ, μήτε πρὸς τοὺς γείτονας, ἡ δὲ ναυτικὴ δύναται νὰ ἀντισταθῇ καὶ πρὸς τοὺς βαρβάρους, καὶ νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς κυρίους τῆς Ἑλλάδος, ὥς ἀπέσπασεν αὐτοὺς δι' ὅλου ἀπὸ τῆς ξηρᾶς. Ἐναντίον δὲ πρὸς τοῦτο ἰσχυρὸν ἦρε τὸν Μιλτιάδην, πλην ὑπερέσχυεν αὐτός. Διὰ τοῦτο κατηγοροῦσαν αὐτὸν τινες, ὥς καὶ ὁ Πλάτων, ὅτι ἔλαβε τὸ δόρυ καὶ τὴν ἀσπίδα τῶν Ἀθηναίων, καὶ

κατέστησεν αὐτοὺς κωπηλάτας. Ὁ Πλούταρχος ὁμως λέγει, ὅτι τοῦτο πρέπει νὰ θεωρηθῇ φιλοσοφικώτερον, ἢ ὠφέλησέ τὴν πόλιν· ὅτι ὁμως ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα, μάρτυς δὲ Ξέρξης, ὅστις μετὰ τὴν φθορὰν τοῦ στόλου αὐτοῦ, ἔφυγεν ἐκ τῆς Ἑλλάδος, μὴ σφαζόμενος ἀξιόμαχον τὴν δύναμιν τῆς ξηρᾶς, ἂν καὶ ἦτον ἐτι σώα καὶ ἀπολέμητος· τὸν δὲ Μαρδόνιον ἀφῆκε, νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διώξιν, καὶ οὐχὶ νὰ δουλώσῃ τὴν Ἑλλάδα (α).

§. ι'. Λέγεται δὲ, ὅτι ἦτον φιλοχρηματιστὴς ὁ Θεμιστοκλῆς, ἐπεὶ δὴ ἦτον ἐλευθέριος, μεγαλοπρεπής, καὶ πολυδάπανος, κατὰ τινας. Διότι ἐθυσίαζε μεγαλοπρεπῶς, παρεσκεύαζε δειπνα πολυτελῆ, καὶ τράπεζαν λαμπράν, ἐπιδεικνύμενος πρὸς τοὺς ξένους μάλιστα. Ταῦτα ἄρα ἀπαιτοῦσι καὶ πόρους τοιούτους· ἐκεῖνος δὲ πατρικὰ δὲν εἶχεν ἱκανά· ἐπεὶ δὴ ὡς λέγουσιν, ὅτε ἐμβῆκεν εἰς τὰ πολιτικά, εἶχε μόνον τρία τέλαντα. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἦτον φειδωλὸς καὶ φυλάργυρος, ὥς ἐπώλει καὶ τὰ

(α) Πλούταρχ. αὐτόθι Κδ'. Κορινθ. Β'. Στησίχορ, παρ. Πλουτάρχ. Δ'. Πλάτων Νόμ. Δ'.

ἑδωδίμα χαρίσματα, ὅσα ἔπειπον πρὸς αὐ-
τὸν, καὶ ἐζήτησέ ποτε καὶ ἵππου δωρεάν πα-
ρά τινος ἵπποτρόφου Φιλίδου καλουμένου. Καὶ
ἐπειδὴ δὲν τὸν ἔδωκεν, ἐφοδύρισε, νὰ κόμη-
τὸν οἶκον αὐτοῦ Δοῦρείου ἵππου, ἐννοῶν, νὰ
περιπλέξῃ αὐτὸν εἰς κρίσιν μὲ τοὺς συγγενεῖς
αὐτοῦ, διὰ τινὰς συγγενικὰς ὑποθέσεις. Ἡ δὲ
φιλοτιμία καὶ μεγαλοπρέπεια αὐτοῦ ἦτον ἀνυ-
πέρβλητος καθ' ὅλα, ὡς φαίνεται πανταχοῦ,
καὶ εἰς τοὺς τοιοῦτους δὲν συγκατοικεῖ ποτὲ
ἢ χαμερπῆς φειδωλία, ἐκτὸς, ἂν νομισώμεν
τὴν οἰκονομίαν φειδωλίαν, ἣτις ἐστὶν ἐπιστήμη,
ἢ δὲ φειδωλία ἐλάττωμα. Ὅτε ἦτον ἔτι νέος,
διέτριβεν εἰς τὰς Ἀθήνας τὶς Ἑρμιονεὺς Ἐπι-
κλῆς ὀνομαζόμενος, καὶ κιθαριστὴς περιδόντος,
εἰς τὸν ὁποῖον ἐρχόμενοι ἐδιδάσκοντο τὴν κι-
θάραν ὅλοι οἱ εἰγυεῖς τῶν Ἀθηναίων. Τοῦ-
του οὖν παρεκάλεσεν ὁ Θεμισοκλῆς, νὰ διδά-
σκῃ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ τὴν κιθάραν, ἵνα συ-
ναθροίζωνται ἐκεῖ οἱ Ἀθηναῖοι, νὰ συνομιλῇ,
νὰ γνωρίζηται, καὶ νὰ οἰκείουται μὲ αὐτούς.
Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν πανήγυριν τῶν Ὀλυμπιακῶν
ἀγώνων, κατεγίνετο νὰ ὑπερβῇ τὸν Κίμωνα
εἰς τὴν πολυτέλειαν καὶ μεγαλοπρέπειαν τῆς

σκηνῆς, τραπέζης, καὶ λοιπῶν, ὥς ἐπειράζον-
το οἱ Ἀθηναῖοι διὰ ταῦτα. Ἐπειδὴ ὁ μὲν Κί-
μων νέος ὢν καὶ ἐξ ἐνδοξοῦ καὶ μεγάλης οἰ-
κίας, ἐνομιζέτο συγχωρητέος· ἐκεῖνος ὅμως ἐκ
ταπεινῆς οἰκίας ὢν, καὶ ἔτι ἀφανῆς καὶ ἀγνώ-
ριστος, δὲν ἐφαίνετο ἄξιος τῶν τοιούτων, ἀλλ'
ἐδείκνυε παρ' ἀξίαν ἔπαρσιν καὶ ἀλαζονείαν. Ἐ-
γένετο δέ ποτε καὶ χορηγὸς τῶν τραγωδῶν εἰς
τὴν Ὀλυμπίαν, καὶ ἐνίκησεν, ὅτε ἦτον εἰς
μεγάλην τιμὴν ὁ ἀγὼν οὗτος, καὶ ἔγραψεν εἰς
τὸν πίνακα τῆς νίκης ταῦτα· Θεμισοκλῆς ὁ
Φρεάριος ἐχορήγει, Φρύνιχος ἐδίδασκεν, Ἀ-
δείμαντος ἤρχε. Τοῦτο δὲ συνέβη μετὰ τὴν κα-
ταστροφὴν τῶν Περσῶν, ἀφ' οὗ ἀνέκτισαν τὰ
τείχη τῆς πόλεως, κατὰ τὴν οὐ τὴν Ὀλυμπιάδα,
ὅτε ἦτον ἄρχων ὁ Ἀδείμαντος (α).

§. ια. Κατὰ δὲ τὰ ἄλλα ἦτον δημοτικὸς
συναρμοστώμενος μὲ τοὺς πολλοὺς, πότε μὲν
καλῶν ἕκασον πολίτην εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ κο-
λακευτικῶς, πότε δὲ κρίνων ἀφιλοπροσώπως
καὶ δικαίως τὰς μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰς, καὶ

(α) Πλούταρχ. Αὐτόθ. Δ'. Διόδωρ. Ια.
Μα. Μάρμαρ τῆς Πάρου Ἐποχ. Νδ'.

μέ ἄλλα τοιαῦτα δημοτικά πολιτευόμενος, ἐλκυε κατ' ὀλίγον τὴν εὐνοίαν τοῦ δήμου. Ἐφαίνετο δὲ καὶ δίκαιος τῷ ὄντι· ἐπειδὴ ἐζήτησέ ποτε Σιμωνίδης ὁ ποιητής, νὰ ἐκτελέσῃ, ἄρχων ὢν, μίαν ὑπόθεσιν αὐτοῦ ἄδικον· ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη ταῦτα· οὔτε σὺ φαίνεσαι καλὸς ποιητής, ἂν ψάλλῃς ἐναντίον τῶν μουσικῶν κανόνων, οὔτε ἐγὼ δίκαιος ἄρχων, ἂν ἀποφασίσω παρανόμως διὰ χάριν. Τινὲς δὲ εἶπον, ὅτι ἦτον τρόπον τινὰ καὶ φιλοπρόσωπος, ὥς ἐπε ποτέ τις, ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς ἐγένετο ἄριστος κριτής, ἂν ἦτον ὀλίγον ἀφιλοπροσώποτερος· καὶ ἐκεῖνος ἀπεκρίθη· ναί, ὅταν κάθωμαι ἐγὼ εἰς τὸ δικαστήριον, οἱ φίλοι μου εὐρίσκουσι περισσότεραν ὑπεράσπισιν, παρὰ οἱ ξένοι. Ἄλλοτε δὲ πάλιν, ἐπειδὴ ὁ Σιμωνίδης κατηγορεῖ τοὺς Κορινθίους, εἶπεν, ὅτι ὁ Σιμωνίδης δὲν ἔχει νουν· διότι κατηγορεῖ τοὺς Κορινθίους, οἵτινες κατοικοῦσι μεγάλην πόλιν, καὶ ζωγραφίζει εἰκόνας αὐτοῦ, ἐν ᾧ εἶναι τοιοῦτος ἄσχημος. Οὕτω τοίνυν δημοτικῶς πολιτευόμενος, καὶ πάντοτε πρὸς τὸν Ἀριστείδην ἀντιφερόμενος, κατηγορήσεν αὐτὸν πρὸς τὸν δῆμον, ὅτι ἀνεσκεύασεν ὅλα τὰ δημόσια κρι-

τήρια, καὶ κρίνει αὐτὸς μόνος τὸν λαόν, προστοιμάζων μιν αρχίαν ἀδορυφόρητον, διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν μεγάλην εὐνοίαν καὶ ὑπόληψιν τοῦ δήμου· ἐπειδὴ ἐκρίνυντο πολλοὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὸν Ἀριστείδην, διὰ τὴν ὑπόληψιν τῆς δικαιοσύνης. Οὕτω λοιπὸν καταπείσας τὸν δῆμον, ἐξωστράκισε τὸν Ἀριστείδην (α).

§. ιβ'. Κατὰ τούτους δὲ τοὺς χρόνους κατέβαινεν ὁ Ξέρξης εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐβουλεύοντο νὰ ἐκλέξωσι στρατηγὸν τοῦ πολέμου τούτου· πλὴν οὐδεὶς ἐδέχετο τὴν στρατηγίαν ταύτην, φοβούμενοι τὸν μέγαν κίνδυνον. Τέλος δὲ ἐδέχθη αὐτήν ὁ Ἐπικύδης υἱὸς τοῦ Εὐφημίδου, δεινὸς μὲν διμαγωγός, φυλάργυρος δὲ, καὶ ἄνανδρος, καὶ δειλὸς στρατηγός· ὅθεν φοβηθεὶς ὁ Θεμιστοκλῆς μήπως συμβῇ τίς δυσυχία, ἢ ἐκ τῆς δειλίας, ἢ ἐκ τῆς φυλαργυρίας, ἔπεισε μὲ χρήματα τὸν Ἐπικύδην, καὶ ἀφῆκεν εἰς αὐτὸν τὴν στρατηγίαν. Ὅτε δὲ ἐπεμφεν ὁ Πέρσης εἰς τὴν Ἑλλάδα πρέσβεις, νὰ ζητήσωσι γῆν καὶ ὕδωρ, οἷον, ὑπο-

(α) Πλούταρχ. Αὐτόξ. Γολσμίξ. Αὐτόξ.
109.

ταγήν, ἐπειδὴ ὁ Ἑρμηνεύς ἐξήγησε τὴν προ-
 σαγήν ταύτην εἰς γλώσσαν Ἑλληνικὴν, ἐφά-
 νευσεν αὐτὸν μὲ κρίσιν· ἐπειδὴ ἐτόλμησε νὰ
 εἰπῇ μὲ γλώσσαν Ἑλληνικὴν τὰς βαρβαρικὰς
 προσαγὰς. Ὁμοίως εἶπε, καὶ ἔγραψαν εἰς τὸν κα-
 τὰλογον τῶν ἀτίμων τὸν Ἀρθμιον τὸν Ζελεί-
 την, καὶ τοὺς παῖδας, καὶ τὸ γένος αὐτοῦ ὅλου,
 ἐπειδὴ ἔφερεν εἰς τοὺς Ἕλληνας χρυσίου Περ-
 σικόν.

δ. γ'. Ἀφ' οὗ δὲ παρέλαβε τὴν ἡγεμονίαν,
 πρῶτον μὲν ἐφρόντισε, νὰ παύσῃ τὴν ἔχθραν
 καὶ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τῶν Ἑλλήνων, ἵνα
 ἐνωθῶσιν ὅλοι ὁμοφώνως κατὰ τοῦ βαρβάρου·
 εἰς τοῦτο δὲ, λέγουσιν, ὅτι συνήργησε πολὺ καὶ
 ὁ Χείλεως ἐκ τῆς Ἀρκαδίας. Ἐπειτα δὲ παρε-
 κίνησε τοὺς Ἀθηναίους, νὰ ἀφήσωσι τὴν πό-
 λιν, καὶ νὰ ἐμῶσιν εἰς τὰς τριήρεις, ἵνα ἀ-
 παντήσωσιν εἰς τὴν θάλασσαν τὸν βάρβαρον.
 Ὅμως ἡναντιώθησαν πολλοὶ, καὶ πολλὰὶ πόλεις
 εἰς τοῦτο, καὶ διὰ τοῦτο ἡναγκάσθη, νὰ τρα-
 τεύσῃ εἰς τὰ Τέμπη μὲ τοὺς Λακεδαιμονίους,
 νὰ ἀπαντήσωσιν αὐτὸν εἰς τὰ σενά· καὶ ἔπεμ-
 ψαν πρέσβεις εἰς τὰς ἄλλας πόλεις ζητοῦντες
 βοήθειαν, νὰ φυλάξωσι τὰς παρούδας, θέλον-

τες νὰ κατασῇσωσι καὶ τὸν πόλεμον κοινόν·
 ἀνεχώρησαν δὲ ἄπρακτοι πάλιν εἰς τὸν Ἰσθ-
 μόν, ὅθεν ἐξεπέφθησαν. Ἐκείθεν δὲ, ὅπου ἦ-
 του ἡ σύνοδος τῶν Ἑλλήνων τότε, ἀπεφασί-
 σθη, νὰ πεμφθῇ ὁ σόλος εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον,
 ἐπειδὴ ἐμῆδισεν ὅλη ἡ Θετταλία μέχρι τῆς
 Βοιωτίας, καὶ ἔπεμψαν αὐτὸν οἱ Ἀθηναῖοι μὲ
 τὸν σόλου εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον ἀκρωτήριον τῆς
 Εὐβοίας, νὰ φυλάξῃ ἐκεῖνα τὰ σενά, μὲ τὸν
 Εὐρυβιάδην ναύαρχον τῶν Λακεδαιμονίων. Ὅ-
 τε δὲ διωρίσθη ναύαρχος τῶν Ἀθηναίων, δὲν
 ἐθεώρει οὐδεμίαν ὑπόθεσιν, οὔτε δημοσίαν,
 οὔτε ἰδίαν, ἀλλ' ἀνέβαλλεν ὅλας τὰς προσπι-
 πτούσας ὑποθέσεις εἰς τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὅτε
 ἔμελλε νὰ πλεύσῃ· ἵνα φανῇ μέγας καὶ δυ-
 νατὸς, ἐπειδὴ ἔχει τοσαύτας ὑποθέσεις νὰ θεω-
 ρήσῃ, καὶ τὴν ἡμέραν αὐτὴν, ὅτε μέλλει νὰ
 πλεύσῃ. Οἱ μὲν ἄλλοι Ἕλληνες ἐν τῇ συνόδῳ
 ἤθελον, νὰ ᾔναι ναύαρχος ὁ Εὐρυβιάδης ὅλου
 τοῦ Ἑλληνικοῦ σόλου· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, οἵτι-
 νες εἶχον περισσοτέρας τριήρεις μόνοι, παρὰ
 ὅλοι οἱ ἄλλοι, ἤθελον ναύαρχον τὸν Θεμισο-
 κλέα. Καὶ οὕτως ἐκινδύνευε, νὰ μεσολαβήσῃ δι-
 χόνοια, εἰς φθορὰν καὶ δυσυχίαν τῆς Ἑλλά-

δος. Ταῦτα δὲ προσλέπων ὁ Θεμισοκλῆς, ἀφῆκε τὴν ἡγεμονίαν εἰς τὸν Εὐρυδιάδην, κατεπραῦνε καὶ τοὺς Ἀθηναίους, ὑποσχόμενος, ὅτι ἂν φανῶσιν ἄνδρες ἀγαθοὶ εἰς τὸν πόλεμον, θέλει κατορθώσῃ, νὰ πείθωνται ἐκουσίως εἰς αὐτοὺς οἱ Ἕλληνες. Διὰ τοῦτο ἐνομήσθη ὁ Θεμισοκλῆς αἷτιος τῆς σωτηρίας τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῆς δόξης τῶν Ἀθηναίων. Ἐπειδὴ κατὰ μὲν τὴν ἀνδρείαν ὑπερέβησαν τοὺς ἐχθροὺς, κατὰ δὲ τὴν εὐγνωμοσύνην τοὺς συμμάχους (α). Τέλος δὲ εἰς ὅλας τὰς συνόδους καὶ συμβουλίας τῶν Ἑλλήνων τότε, ὁ Θεμισοκλῆς ἐθεωρεῖτο ὡς ψυχὴ τῆς Ἑλλάδος, ὁμιλῶν πιθανῶς, ἀφόδως, καὶ φρονίμως περὶ τῶν δεόντων.

§. ιδ'. Ἀφ' οὗ δὲ ἦλθεν ὁ στόλος τῶν Περσῶν εἰς τὰς Ἀφέτας ἀκρωτήριον τῆς Θεσσαλίας, κατὰ τὸ στόμα τοῦ Πελασγικοῦ κόλπου, τοῦ νῦν Βόλου, καὶ ἀντικρὺ τοῦ Ἀρτεμίου, καὶ εἶδεν ὁ Εὐρυδιάδης τὸ πλῆθος τῶν τριηρῶν, ἐφοβήθη, καὶ μάλιστα ἤκουσεν, ὅτι ἄλλαι

(α) Πλούταρχ. ζ'. Ζ'. Κορνήλ. Γ'. Διόδωρ. Ιά. β'.

διακόσαιο ἔρχονται ἔξωθεν τῆς Σκιάθου. Ὄθεν ἀπεφάσισε, νὰ ἐπιστρέψῃ εὐθύς τὸν Ἑλληνικὸν στόλον εἰς τὸν Ἰσθμὸν τῆς Πελοποννήσου, νὰ συναχθῇ εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὸ στρατεύμα τῆς ξηρᾶς, καὶ νὰ φυλάξῃ μόνον τὸν Ἰσθμὸν ἐκεῖνον. τὴν δὲ ἄλλην Ἑλλάδα, νὰ ἀφήσωσιν ἀφύλακτον, καὶ ἐλευθέραν εἰς τὴν ἐφοδὸν τοῦ Πέρσου. Ἐπειδὴ ἐνόμισεν ἀδύνατον, νὰ ἀντισταθῶσιν εἰς τὴν θαλάσσιον δύναμιν αὐτοῦ. Οἱ δὲ Εὐβοεῖς φοβούμενοι τὸν κίνδυνον καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν, ἃν φύγῃ ἐκεῖθεν ὁ Ἑλληνικὸς στόλος, ἐπεμψαν πρὸς τὸν Εὐρυδιάδην, παρακαλοῦντες, νὰ προσμείνῃ ὀλίγον, ἕως νὰ λάθωσιν ἐκ τῆς νήσου τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα, καὶ τοὺς δούλους αὐτῶν, ἵνα μὴ αἰχμαλωτισθῶσιν. Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος δὲν ἤθελε, ἐπεμψαν πρὸς αὐτὸν τινὰ Πελάγοντα ὀνομαζόμενον κρυφίως πρὸς τὸν Θεμισοκλέα μὲ χρήματα πολλὰ, παρακαλοῦντες, διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτῶν. Οἱ δὲ Θεμισοκλῆς ἔδωκε τὰ χρήματα πρὸς τὸν Εὐρυδιάδην, οἰκονομῶν τὰ πράγματα, ἵνα μὴ συμβῇ διχόνοια. Οἱ δὲ Ἡρόδοτος λέγει, ὅτι ἐπεμψαν πρὸς αὐτὸν τριάκοντα τάλαντα οἱ Εὐβοεῖς, καὶ αὐτὸς ἐπεμψε μόνον πέντε πρὸς τὸν

Εὐρυδιάδην, χωρὶς νὰ εἰπῇ πόθεν εἶναι. Ἦθελον ὁμῶς τὴν ἐπιστροφὴν καί τινες τῶν Ἀθηναίων, καὶ μάλιστα ὁ Τριήραρχος τῆς Ἱερᾶς νεὸς Ἀρχιτέλης ὀνομαζόμενος, παραπονούμενος, ὅτι δὲν ἔχει χρήματα νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ναύτας. Τότε ὁ Θεμισοκλῆς παρώξυνε πολλοὺς Ἀθηναίους κατὰ τοῦ Ἀρχιτέλους, οἵτινες ὀρμήσαντες, ἤρπασαν τὸ δεῖπνον αὐτοῦ, ὥς δὲν εἶχε νὰ φάγῃ μήτε αὐτός. Ἐν ᾧ δὲ ἦτον εἰς μεγάλην ἀγανάκτησιν καὶ ἀθυμίαν ὁ Ἀρχιτέλης, ἐπεμφεν ὁ Θεμισοκλῆς δεῖπνον ἄρτου καὶ κρέας πρὸς αὐτὸν, καὶ ὑπὸ τὰ φαγητὰ ἔβαλεν ἐν τάλαντον ἀργυρίου, παραγγείλας, νὰ δειπύσῃ κατὰ τὸ παρὸν αὐτὰ, καὶ τὸ πρῶν νὰ ἐπιμεληθῇ τοὺς ναύτας, καὶ νὰ ἡσυχάζῃ· ἂν ὁμῶς δὲν ὑπακούσῃ, θέλει κηρύξῃ εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι ἔλαβε χρήματα παρὰ τῶν βαρβάρων. Ὁμοίως ἐπεμφε καὶ πρὸς τὸν Κορινθιον Ἀδείμαντον τὸν ναύαρχον τῶν Κορινθίων, τρία τάλαντα (α), ἐπειδὴ ἤθελε νὰ φύγῃ.

§. ιε. Τέλος δὲ, ἡ φρόνησις τοῦ Θεμισο-

(α) Πλούταρχ. Ζ'. Ἡρόδοτ. Οὐραν. δ'. ε'. Κορνήλ. Γ'. Διόδ. Ιά. Ιβ'.

κλέους μετέβαλε τὰς γνώμας, καὶ ἀπεφασίσθη νὰ ναυμαχήσωσιν· ὅθεν ἐγένετο συμβουλίων τῶν στρατηγῶν, πῶς νὰ ναυμαχήσωσι. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες εἶπον, νὰ δεχθῶσι τὸν ἐπίπλου τῶν βαρβάρων, περιμένοντες παρατιταγμένοι· ὁ δὲ Θεμισοκλῆς μόνος εἶπεν ἐναντίαν γνώμην, συμβουλευών, ὅτι συμφέρει νὰ πλεύσῃ συυτεταγμένοι ἐπὶ τὸν βαρβάρικόν ἄγκτον σόλου, ὅς τις ἐξήρχετο διεσπαρμένος ἐκ ἀφύρων λιμένων. Ἐξευίκησε τοίνυν ἡ γνώμη τοῦ Θεμισοκλέους, καὶ ἐναυμάχησαν αὐτως· ἐπειδὴ ὁ Εὐρυδιάδης ἦτον μὲν ναύαρχος, ἀλλ' ἐγνώριζε τὰς ἀρετάς, καὶ τὴν σύνεσιν τοῦ Θεμισοκλέους· ὁμοίως καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἀπέβλεπον πρὸς αὐτὸν μᾶλλον, παρὰ πρὸς τὸν Εὐρυδιάδην· ὥς αὐτὸς ἦτον διοικητὴς τοῦ σόλου καὶ ὅλης τῆς Ἑλλάδος, καὶ ναύαρχος ὀνομαζόμενος μόνον ὁ Εὐρυδιάδης. Τὸ δὲ τέλος τῆς ναυμαχίας ταύτης δὲν ἔκρινε μὲν τὰ πράγματα, ἀλλ' ἔδειξεν εἰς τοὺς βαρβάρους τὴν ἀρετὴν τῶν Ἑλλήνων, ὡς καὶ ἡ μάχη τοῦ Λεωνίδου εἰς τὰς Θερμοπύλας (α).

(α) Διόδ. Ιά. Ιβ'. Πλούταρχ. Αὐτόσι. Η'.

§. ιζ'. Ἀκούσαντες δὲ εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον ἔτι ὄντες οἱ Ἕλληνες, ὅτι ἐφονεύθη ὁ Λαωνίδαε εἰς τὰς Θερμοπύλας, καὶ ὁ Ξέρξης ἐκურίευσεν τὰς παρόδους, ἐπέσρεψαν εἰς τὴν Σαλαμίνα ἐν παρατάξει, καὶ ὅπισθεν ὅλου τοῦ στόλου παρετάχθησαν οἱ Ἀθηναῖοι, μέγα φρονούντες, ἐπειδὴ αὐτοὶ ἠρίσκεισαν πρὸ πάντων εἰς τὴν ναυμαχίαν. Οἱ δὲ Θεμιστοκλῆς παραπλέων τὰ παραθαλάσσια, ὅπου ἔβλεπε λιμένας, ὕδατα, καὶ ἄλλους τοιούτους τόπους ἐπιτηδείους, εἰς τοὺς ὁποίους ἔπρεπε νὰ ἐξέλθωσιν οἱ ἐχθροὶ, ἢ νὰ διαδῶσιν, ἔγραφεν εἰς τὰς πέτρας μὲ γράμματα μεγάλα πρὸς τοὺς Ἴωνας, οὕτως. „Ἄν εἶναι δυνατόν, νὰ φύγητε πρὸς ἡμᾶς τοὺς πατέρας σας, οἵτινες κινδυνεύωμεν διὰ τὴν ἐλευθερίαν σας· εἰδὲ μὴ, νὰ συγχίζετε, καὶ νὰ βλάπτετε τὸ βαρβαρικὸν σκράτευμα εἰς τὰς μάχας.“ σοχαζόμενος, ἢ νὰ ἐλκύη αὐτοὺς πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἢ τοῦλάχιστον, νὰ κάμῃ τὸν Ξέρξην, νὰ τοὺς υποπτεύηται. Ἀφ' οὗ δὲ ἐπέρασεν ὁ Ξέρξης εἰς τὴν Φωκίδα, καὶ κατέκαε τὰς πόλεις τῶν Φωκίων, καὶ οἱ Ἕλληνες δὲν ἤθελον νὰ ἀπαντήσωσιν αὐτὸν εἰς τὴν Βοιωτίαν, κατὰ τὴν

γνώμην τῶν Ἀθηναίων, ἀλλ' ἔσπευδον πάντες νὰ κατακλεισθῶσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὡς προεῖρηται, καὶ νὰ τειχίσωσι τὸν Ἰσθμὸν ἀπὸ τῆς μιᾶς θαλάσσης μέχρι τῆς ἄλλης, οἱ Ἀθηναῖοι ἦλθον εἰς μεγάλην θλίψιν καὶ ἀμηχανίαν, διὰ τὴν προδοσίαν ταύτην· ἐπειδὴ ἔμενον μόνοι ἔξω τῆς Πελοποννήσου, καὶ νὰ ἀντισταθῶσιν εἰς τοσοῦτον πλῆθος βαρβάρων, ἦτον ὀδύνατον· ὅθεν εἶχον μόνον μίαν μικρὰν ἐλπίδα, νὰ ἀφήσωσι τὴν πόλιν, καὶ νὰ ἐμβῶσιν εἰς τὰ πλοῖα. Τοῦτο ὅμως δὲν τὸ ἐδέχοντο οἱ περισσότεροι, ἀπηλπισμένοι ὄντες, καὶ μὴ βλέποντες σωτηρίαν· καὶ μήτε νίκην ἠλπίζον ἂν ἀφήσωσι τὰ πατρίω ἱερὰ, καὶ τοὺς τάφους τῶν γονέων (α).

§. ιζ'. Ἡ μὲν στρατιωτικὴ σύνοσις τοῦ Θεμικλέους ἔβλεπε τὴν σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος μόνον εἰς τὸ ξενὸν τῆς Σαλαμῖνος· καὶ ἂν δὲν τὴν ζητήσωσιν ἐκεῖ, ἀπώλετο ἡ Ἑλλάς. Ἀλλ' ἡ πολιτικὴ δημαγωγία δὲν ἐνῆργει πλέον εἰς τὰς ψυχὰς τοῦ τεταραγμένου καὶ ἀπηλπισμέ-

(α) Πλούταρχ. Ζ'. Η'. Θ'. Διόδωρ. Αὐτόβ. Ἡρόδοτ. Οὐραν. 7—20. 22.

ναυ λαου. Οθεν ο φρόνιμος πολιτικός ἐπενοή-
σε, νὰ παρατάξῃ ἄλλους δημαγωγούς ἰσχυρωτέ-
ρους αὐτοῦ, καὶ πιθανωτέρους εἰς τὸν νησιό-
φροντα ὄχλον. Ἐπειδὴ ἀκούσας ὅτι διὰ τοὺς
πατρώους θεοὺς δὲν ἀφήγούσι τὴν πόλιν, πα-
ρέταξεν αὐτοὺς τοὺς θεοὺς, νὰ τοὺς διακρύψιν
ἐκείθεν πρὸς τὴν σωτηρίαν, μετὰ τρόπον θαυ-
μάσιον καὶ πολιτικώτατον. Ἐπειδὴ, ὁ δράκων
τῆς Ἀθηνᾶς, ἔλεγον αὖ Ἱερεῖς, ὅτι δὲν τρώ-
γῃ τὰς συνηθισμένας σπαρχάς· ἔπειτα μετ' ὁ-
λήρου ἠφανίσθη ἐκ τοῦ Ἱεροῦ (*). Οἱ δὲ Θε-
μισοκλῆς δημαγωγῶν ἐκαλλώπιζε τὰ πλάσμα-
τα, λέγων, ὅτι ἡ Ἀθηνᾶ ἀφῆκε τὴν πόλιν, καὶ
καταβαίνει εἰς τὴν θάλασσαν, δεικνύουσα τὸν
ὁρόμον τῆς σωτηρίας· ἔπειτα παρεξηγῶν τοὺς
χρησμούς, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πλάττω, ἔπει-
σε τοὺς Ἀθηναίους. Πρῶτος δὲ συνήργησεν
εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὁ Κίμων, ἡ προδιατε-
θειμένος ὢν, ἡ γνωρίσας τὸ συμφέρον. Νέος
οὖν ἔτι ὢν τότε, καὶ ἄπειρος πολέμου, ὑπόλη-

(*) Εἶχον τινὰ ὄφιν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, τὸν
ὅποιον ἐνομίζον Ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ φύλα-
κα τῆς πόλεως· ὅθεν ἔπεμπον αὐτῷ σπαρχὰς
κατὰ μῆνα.

ψιν δὲ μεγάλην ἔχων διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ Μιλητιάδου, ἐφάνη πρῶτος ἀναβαί-
ναν διὰ μέσου τοῦ Κεραμεικοῦ πρὸς τὴν ἀκρό-
πολιν μετὰ πολλοὺς φίλους, κρατῶν καὶ χαλι-
νὸν ἵππου εἰς τὰς χεῖρας· εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸν
ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς, ἀφιερώσε τὸν χαλινόν, καὶ
ἔλαβε μίαν ἀσπίδα ἐκ τῶν ἀφιερωμάτων· δει-
κνύων, ὅτι δὲν χρησιμεύει τὸ Ἱππικὸν εἰς τὴν
παρούσαν περίστασιν, ἀλλὰ τὸ ναυτικόν· ἔπει-
τα προσευχηθεὶς εἰς τὴν θεὰν, κατέβη εἰς τὴν
θάλασσαν, καὶ ἐγένετο αἴτιος, νὰ τολμήσωσι
πολλοὶ εἰς τοῦτο (α).

§. ιη. Οὕτως οὖν ὑπερισχύσας ὁ Θεμισο-
κλῆς, ἔπεισε τὴν βουλήν, νὰ ἐπικυρώσῃ τὸ ἐ-
ξῆς ψήφισμα, τὸ ὁποῖον ἐγράψεν ὁ Νικαγό-
ρας διὰ συμβουλῆς αὐτοῦ. Τὴν μὲν πόλιν
νὰ ἀφήσωσιν εἰς τὴν προσάτιαν τῆς Ἀθηνᾶς,
τῆς προσάτιδος τῶν Ἀθηναίων, οἱ δὲ ἐν ἡλι-
κίᾳ πάντες, νὰ ἐμβῶσιν εἰς τὰς τριήρεις, τοὺς
δὲ παῖδας, τὰς γυναῖκας καὶ τὰ ἀνδράποδα,
οἶον τοὺς δούλους, νὰ τοὺς οἰκονομήσῃ ἕκα-

(α) Πλούταρχ. ἐν Κίμων Ε'. καὶ Θεμισοκλ.
Ι'. Ἡρόδοτ. Μ'. Μά. Κορινθ. Β'.

ςος, ὅπως δύναται. Ἐπεμψαν τοίνυν οἱ περὶ σσότεροι τοὺς γονεῖς, γυναῖκας, καὶ παῖδας, εἰς τὴν Τροιζήνα, ὅπου οἱ Τροιζήνιοι ἔδειξαν μεγάλην καὶ ἀξιεπαινον φιλανθρωπίαν πρὸς αὐτοὺς, διορίσαντες δύο ὁδολοὺς εἰς ἕκασον τὴν ἡμέραν· καὶ τοὺς καρπούς, καὶ τὰ πωρικὰ τῆς πόλεως ἐλεύθερα, νὰ λαμβάνωσιν οἱ παῖδες, ὅθεν καὶ ἂν θέλωσιν· καὶ διδασκάλους, νὰ διδάσκωσιν αὐτοὺς. Ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶχον χρήματα δημόσια, νὰ πληρύνωσι διὰ τροφὴν τῶν ἀνδρῶν εἰς τὰς τριήρεις, οἰκονόμησεν ἡ βουλὴ τοῦ Ἀρείου πόρου πρὸς ὀκτὼ δραχμὰς εἰς ἕκασον, καὶ ἐγένετο αἰτία, νὰ πληρωθῶσιν αἱ τριήρεις, ὡς λέγει ὁ Ἀριστοτελης. Οἱ δὲ Κλειδήμος λέγει ἐνταῦθα καὶ ἄλλο Θεμισόκλειον ἐρατήγημα, εὐφυνέστων πρὸς εὕρεσιν χρημάτων. Ἐπεδὴ ὅτε κατέβαινον πανδημεῖ εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἔχθη ἡ ἀσπίς τῆς Ἀθηναῆς ἐκ τοῦ ἀγάλματος, ἣτις εἶχε τὴν κεφαλὴν τῆς Γοργόνος. Οἱ δὲ Θεμισοκλῆς προσποιούμενος, ὅτι ζητεῖ τὴν ἀσπίδα, ἐξηρεύνησεν ὅλων τὰς ἀποσκευάς, καὶ ἤρρεν ἄπειρα χρήματα κεκρυμμένα τῶν πλουσίων. Συνάξας δὲ ταῦτα

πάντα, παρεσκεύασεν ἐφόδια ἱκανὰ διὰ τὸν πόλον.

§. ιθ'. Συνέβη δὲ θέαμα οἰκτρότατον τότε, ὅτε εἰσῆρχοντο εἰς τὰ πλοῖα, χωριζόμενοι οἱ γονεῖς ἀπὸ τῶν τέκνων, αἱ γυναῖκες ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν, τὰ τέκνα ἀπὸ τῶν γονέων, οἱ συγγενεῖς, οἱ φίλοι, ἀπὸ τῶν συγγενῶν καὶ φίλων, καὶ μὴ ἐλπίζοντες νὰ ἀνταμωθῶσι πλέον· ὅθεν ἐγένετο θρήνος καὶ ὀδυρμὸς ἀνέκφρατος πολλῶν χιλιάδων ἀνθρώπων. Ἄλλοι δὲ πάλιν ἐμειναν διὰ τὸ γῆρας· καὶ ἄλλοι μὴ θέλοντες νὰ ἀφήσωσι τὴν γλυκυτάτην πατρίδα, προέκριναν νὰ γένωσι δι' αὐτὴν θυσία τῶν βαρβάρων. Καὶ αὐτὰ τὰ ἄλογα ζῶα ὠδύροντο ἐλεεινότατα, ἀποχωριζόμενα ἀπὸ τῶν τροφῶν καὶ δεσποτῶν. Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων λέγουσι καὶ τοῦτο· ὅτι ὁ κύων τοῦ Ξανθίπου τοῦ πατρὸς τοῦ Περικλέους, μὴ ὑποφέρων τὸν ἀποχωρισμὸν τοῦ δεσπότου, ἐπὶ ᾗ ἦεν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ κολυμβῶν πλησίον τοῦ πλοίου, ἐξῆλθεν εἰς τὴν Σαλαμίνα καὶ ἐξέπνευσεν εὐθύς, ὅπου ὠνομάζετο ὁ τόπος ὕσερον Κυνὸς σῆμα· οἶον, κυ-

νός τάφος, ἐπειδὴ ἔθαψαν αὐτὸν ἐκεῖ εἰς ἐν-
θύμησιν (α).

§. κ'. Τοιαῦτα μὲν ἦσαν τὰ κατορθώματα
τοῦ Θεμιστοκλέους, εἰς ἐλευθέρωσιν τῆς Ἑλλά-
δος. Ἐννοήσας δὲ, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἤθελον
τὸν Ἀριστείδην, φοβούμενοι, μήπως φύγῃ πρὸς
τὸν Βάρδαρον, καὶ ἀνατρέψῃ τὰ πράγματα τῆς
Ἑλλάδος, ἔγραψε ψήφισμα τοιοῦτον: „εἶναι
ἄδεια νὰ ἐπιστρέψωσιν οἱ ἐξωρισμένοι πολῖται,
ἵνα συμβουλευώνται κοινῶς μετὰ τοὺς ἄλλους
πολίτας τὰ συμφέροντα“. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Εὐρυ-
βιάδης ἀτολμὸς ὢν καὶ ἀνανδρὸς, ἤθελε νὰ
φέρῃ τὸν ζόλον εἰς τὸν Ἴσθμὸν, ὅπου ἦτον
συνηθροισμένον καὶ τὸ πεζὸν στρατεύμα τῶν
Πελοποννησίων, ὁ Θεμιστοκλῆς ἀντίστατο· καὶ
τότε εἰρέθησαν, καὶ συνέδθησαν ἐκεῖνα τὰ θρυλ-
λούμενα, διὰ τὴν ἀντίστασιν τοῦ Θεμιστοκλέους,
καὶ ὀργὴν τοῦ Εὐρυβιάδου. Ἐπειδὴ εἶπε πρὸς
αὐτὸν μετὰ τῆς φιλονεικίας· ὦ Θεμιστο-
κλεις, εἰς τοὺς ἀγῶνας ραπίζουσιν ἐκείνους,
οἵτινες τρέχουσι πρὸ τῆς διωρίας αὐθαδῶς·
ναί, ἀπεκρίθη ὁ Θεμιστοκλῆς, ὅμως δὲν σεφα-

(α) Πλούταρχ. Αὐτόβιοι.

νώνουσι καὶ τοὺς μένοντας ὀπίσω (*). Καθ' Ἡ-
ρόδοτον δὲ, ὁ Κορίνθιος Ἀδείμαντος εἶπε τοῦ-
το. Τέλος δὲ ἀγανακτήσας, ἐσήκωσε τὴν ῥά-
βδον, νὰ τὸν κτυπήσῃ· ἐκεῖνος δὲ εἶπε· κτύπη-
σόν με, ὅμως νὰ ἀκούσῃς ὕστερον. Θαυμάσας
οὖν ὁ Εὐρυβιάδης τὴν πραότητα τοῦ ἀνθρώ-
που, εἶπε, νὰ λέγῃ ὅ,τι ἔχει νὰ εἰπῇ.

§. κα'. Τότε ἤρξατο ὁ Θεμιστοκλῆς νὰ λέ-
γῃ τὴν ὠφέλειαν, ἃν ναυμαχήσωσιν ἐκεῖ. Ὅτι
ἂν ἀναχωρήσωσιν εἰς τὸν Ἴσθμὸν, ἐνδέχεται
νὰ διασκεδασθῶσιν οἱ σύμμαχοι ἕκαστος εἰς
τὴν πόλιν αὐτοῦ, καὶ νὰ μὴ δυνηθῶμεν νὰ
τοὺς κρατήσωμεν πλέον, οὔτε σὺ, οὔτε ἐγώ· ἔ-
τι δὲ ἐνταῦθα ὠφελεῖ ἡμᾶς τὸ σενοῦν, καὶ βλά-
πτει τὸν ἐχθρὸν, ἔχοντας καὶ τὴν Σαλαμίνα,
ὅπου εἶναι τὰ τέκνα καὶ αἱ γυναῖκες τῶν Ἀ-
θηναίων· καὶ τὴν Ἁγίαν, καὶ τὰ Μέγα-

(*) Οἱ τρέχοντες εἰς τοὺς ἀγῶνας, ἔπρεπε
νὰ ὀρμῶσιν ὅλοι ὁμοῦ· ὅς τις δὲ παρῆβαινε τοῦ-
του τὸν νόμον, ἐμασιγοῦτο. Καὶ τοῦτο εἶναι,
τὸ, τοὺς προεξανισαμένους ραπίζουσι, μεταφο-
ρικόν.

ρα· καὶ ἂν νικήσωμεν ἐνταῦθα, ὁ βάρβαρος ἀναχωρεῖ ἀτάκτως ἐκ τῆς Ἑλλάδος. "Αν ὅμως ἀναχωρήσης εἰς τὸν Ἰσθμὸν, φέρεις καὶ ὁδηγεῖς μόνος τοὺς Πέρσας εἰς τὴν Πελοπόννησον· καὶ οὔτε οἱ Ἀθηναῖοι, οὔτε οἱ Αἰγυνῆται, οὔτε οἱ Σαλαμῖνιοι, οὔτε οἱ Μεγαρεῖς, πολεμοῦσι πλέον ὑπὲρ πατρίδος. Ἡ δὲ ἀναπεπταμένη θάλασσα ἐκεῖ, ὠφελεῖ τοὺς βαρβάρους, ἔχοντας πολλὰς καὶ μεγάλας τριήρεις, καὶ βλάπτει ἡμῶς. Τέλος δὲ, καὶ ἂν νικήσωμεν ἐκεῖ, δὲν ὠφελούμεθα, ὅτε ἔχει ὁ ἐχθρὸς τοὺς ῥηθέντας τόπους· καὶ μάλιστα διεδόθη ὁ χρησμὸς, ὅτι μέλλομεν νὰ νικήσωμεν εἰς τὴν Σαλαμίνα· καὶ ὅπου συμβουλευόνται οἱ ἄνθρωποι ὀρθῶς, ἐκεῖ βοηθεῖ καὶ ὁ Θεός. "Αν ὅμως δὲν ἀκούσης, ἡμεῖς ἀναχωροῦμεν μὲ τὰ πλοῖα, γυναῖκας, τέκνα, καὶ λοιπὰ, εἰς τὴν Σίρην τῆς Ἰταλίας, ἣτις εἶναι ἡμετέρα παλαιόθεν, καὶ κατὰ τὸν χρησμὸν, ἡμεῖς πρέπει νὰ τὴν ἀνακτίσωμεν· καὶ τότε θέλετε ἐνθυμηθῇ τοὺς Ἀθηναίους, ὅταν μείνητε μόνοι (α). "Αλλος δὲ τις εἶπεν· ὅς τις δὲν ἔχει πόλιν, καὶ συμβουλευεῖ

(α) Ἡρόδοτ. Αὐτόρι. ΝΒ'. ΝΒ'. ΝΖ'. ΝΗ'.

καὶ τοὺς ἄλλους, νὰ ἀφήσωσι τὰς πατρίδας αὐτῶν, δὲν συμβουλευεῖ ὀρθῶς. Οὗ δὲ Θεμιστοκλῆς τραφεῖς πρὸς αὐτὸν, εἶπεν· ὦ μοχθηρὲ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοὺς οἴκους καὶ τὰ τείχη, μὴ κρίνουτες ἄξιον, νὰ δουλωθῶμεν διὰ ἐκεῖνα τὰ ἄψυχα κτήματα· ἔχομεν ὅμως πόλιν τὴν μεγίστην τῆς Ἑλλάδος, τὰς διακοσίας τριήρεις, μὲ τὰς ὁποίας ἐλπίζομεν νὰ σωθῶμεν. "Αν ὅμως φύγητε ἐσεῖς, καὶ μᾶς προδόσητε καὶ δεύτερον, θέλετε ἀκούσῃ εὐθύς, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέκτησαν καὶ πόλιν ἐλευθέραν, καὶ χώραν καλητέραν τῆς Ἀττικῆς.

§. κβ'. Ταῦτα δὲ ἀκούσας ὁ Εὐρυβιάδης ἐφοδῆθη, καὶ ἤρξατο συλλογίζεσθαι, μήπως φύγωσιν οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τοὺς ἀφήσωσι μόνους. "Αλλος δὲ τις Ἐρετριεὺς ἤθελε νὰ εἰπῇ τι πρὸς τὸν Θεμιστοκλέα. Ἀλλ' ἐκεῖνος εἶπε· βέβαια, ἔχετε καὶ ἐσεῖς δίκαιον, νὰ ὁμιλήσητε περὶ πολέμου, οὔτινες, καθὼς αἱ Τευθίδες, μάχαιραν ἔχετε, καὶ καρδίαν δὲν ἔχετε. Ἐν ᾧ δὲ ἔλεγεν αὐτὰ ὁ Θεμιστοκλῆς εἰς τὸ κατάσρωμα τοῦ πλοίου, ἦλθε μία γλαυξ δεξιόθεν, καὶ ἐκάθησεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Ἴσθου, τὸ ὁποῖον ἦτον οἰωνὸς αἰετός. "Οθεν ἐγκαρδιωθέντες καὶ

ἐκ τούτου, ἀπεφάσισαν, καὶ παρεσκευάζοντο
 νὰ ναυμαχήσωσιν (α). Ο' δὲ Ἡρόδοτος λέγει,
 ὅτι συναχθέντες οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων,
 ἐδουλεύοντο περὶ τῆς ναυμαχίας· μαθόντες
 δὲ, ὅτι ὁ Ξέρξης ἔκαυσε τὴν ἀκρόπολιν τῶν
 Ἀθηναίων, ἐκυρίευσεν καὶ τὰς Ἀθήνας, τόσον
 ἐταράχθησαν, ὥς τινὲς μὲν ἀνεχώρησαν ἐκ
 τοῦ συμβουλίου, πρὶν ἀποφασισθῇ τὸ πρακτέον,
 καὶ ἡτοιμάζοντο νὰ φύγωσιν. Οἱ δὲ μένοντες
 ἀπεφάσισαν, νὰ ναυμαχήσωσιν εἰς τὸν Ἰσθμόν·
 καὶ οὕτως ἀνεχώρησεν ἕκαστος εἰς τὸ πλοῖον
 αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἦτον σχεδὸν νύκτα. Μαθὼν δὲ
 τοῦτο παρὰ τοῦ Θεμιστοκλέους Ἀθηναῖος τις
 Μνησίφιλος λεγόμενος, εἶπεν· ἀπώλετο ἡ Ἑλ-
 λάς, ἂν δὲν μεταβληθῇ ἡ γνώμη αὕτη, λέγων
 καὶ τοὺς λόγους, καὶ παρακινῶν αὐτὸν, νὰ με-
 ταβάλῃ τὴν ἀπόφασιν. Κρίνας δὲ ταῦτα οὕτω
 καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς, ἔρχεται πρὸς τὸν Εὐρυδιά-
 δην τὴν νύκτα, καὶ παρακινεῖ αὐτὸν, νὰ συ-
 νάξῃ τοὺς στρατηγοὺς· καὶ τούτου γενομένου,
 ὡμίλησε πρῶτον ὁ Θεμιστοκλῆς δεινότερα καὶ
 πιθανώτατα, καὶ τότε συνέβησαν τὰ ρηθέντα
 τοῦ Ἀδεϊμάντου· ὁ δὲ ἀποκριθεὶς πρὸς τὸν

(α) Πλούταρχ. Ιά. Ιβ'.

Ἀδεϊμάντου τὸ ρηθὲν πρῶτος καὶ φρονίμως,
 εἶπε πρὸς τὸν Εὐρυδιάδην· ἐπὶ σοὶ κέται, νὰ
 σώτῃς τὴν Ἑλλάδα, ἂν μὲ ἀκούσῃς, καὶ
 ναυμαχήσωμεν εἰς τὸ ξενὸν τοῦτο, καὶ τὰ
 λοιπὰ, ὡς προεῖρηται· καὶ τότε εἶπε πάλιν ὁ
 Ἀδεϊμάντος, ὅστις δὲν ἔχει πόλιν, δὲν πρέ-
 πει νὰ συμβουλευῇ. Καὶ τότε φοβηθεὶς ἀπεφά-
 σισεν ὁ Εὐρυδιάδης. Τὴν σωτηρίαν τῆς Ἑλ-
 λάδος ἄρα ἀποδίδει εἰς τὸν Μνησίφιλον ὁ Ἡ-
 ρόδοτος. Οὐδεὶς ἄλλος ὁμῶς ἀναφέρει τοῦτο.
 Τοῦτο δὲ ἀπεφασίσθη πρὸς τὸ πρῶτον.

§. γ'. Τούτων δὲ γενομένων, ἔφθασεν ὁ
 βαρβαρικὸς στόλος, καὶ ἐσκέπασεν ὅλα τὰ πρὸς
 τὸν Φαληρέα λιμένα παραθαλάσσια τῆς Ἀττι-
 κῆς, τὰ ἀντίπεραν τῆς Σαλαμῖνος, καὶ τὸ
 μεταξὺ ξενόν· κατέβη καὶ ὁ Ξέρξης μὲ τὸ τῆς
 ξηρᾶς ἐράτευμα πρὸς τὸ ἄλλο μέρος, καὶ πα-
 ρέταξεν αὐτὸ εἰς τὰ παραθαλάσσια. Ὄθεν ἐφο-
 βήθη πάλιν ὁ Εὐρυδιάδης, καὶ παρήγγειλεν
 εἰς τοὺς κυβερνήτας τὴν ἀναχώρησιν εἰς τὸν
 Ἰσθμόν· οἱ δὲ λόγοι τοῦ Θεμιστοκλέους δὲν
 εἶχον πλέον ἰσχύ, ἰσχυρωτέρου τοῦ φόβου
 γενομένου. Μαθὼν δὲ ὅτι βεβαίως ἐτοιμάζε-
 ται ἡ ἀναχώρησις τῶν συμμάχων τὴν νύκτα

ἐκείνην, ἐλυπεῖτο μὲν εἰς ἄκρον, ὅτι ἀπώλετο ἡ Ἑλλάς, ἂν διαλυθῇ ὁ σόλος, δὲν ἀπηλπίζετο ὅμως, ἐφευρίσκων πανταίους τρόπους πρὸς τὴν σωτηρίαν. Εἶχε τινὰ Πέρσην, αἰχμάλωτον μέν ποτε γενόμενον, φίλου δὲ τότε πειθὺν καὶ παιδαγωγὸν τῶν παίδων αὐτοῦ, Σίκιννον ὀνομαζόμενον· τοῦτον ἔπεμψε κρυφίως πρὸς τὸν Ξέρξην, νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων ἀγαπᾷ τὴν εὐτυχίαν τοῦ βασιλέως, καὶ τὴν ὑποταγὴν τῆς Ἑλλάδος εἰς αὐτόν· ὅθεν μηνύει, ὅτι οἱ Ἕλληνες φεύγουσιν ἐντεῦθεν, καὶ νὰ μὴ τοὺς ἀφήσῃ, ἀλλὰ νὰ τοὺς κυκλώσῃ, καὶ νὰ ἐφορμήσῃ, ἐν ᾧ εἶναι τεταραγμένοι, νὰ φθείρῃ τὴν ναυτικὴν δύναμιν αὐτῶν. Καθ' Ἡρόδοτον δὲ, ἐκ τοῦ συνεδρίου τῶν στρατηγῶν, ἐπειδὴ ἐκρότησαν πάλιν συνέδριον, ἐξῆλθεν ὁ Θεμιστοκλῆς μουσικῶς, καὶ ἔπεμψε τὸν Σίκιννον. Πειεύσας δὲ ὁ Ξέρξης, ἔστειλε τὴν νύκτα διακοσίας τριήρεις, καὶ ἐκλείσει τὸ πρὸς τὴν Μεγαρίδα ζενοῦ, περιέξωσσε καὶ τὰς νήσους ὅλας, ὥστε ἔμειναν οἱ Ἕλληνες πανταχόθεν κεκλεισμένοι, εἰς τὸ ζενοῦ τῆς Σαλαμῖνος, καὶ εἰς τὸν Ἐλευσίνιου κόλπον, καὶ ἦτον ἀδύνατον νὰ φύγωσιν, οὔτε κατὰ ξηράν.

§. κδ'. Ταῦτα δὲ ἐννοήσας πρῶτον ὁ Ἀριστείδης, ὅς τις ἦτον τότε εἰς τὴν Αἰγίαν, ἔπλευσε τὴν νύκτα παραδόξως διὰ μέσου τῶν ἐχθρικῶν πλοίων, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Θεμιστοκλέους. Καλέσας δὲ αὐτὸν ἔξω, εἶπε τὴν κύκλωσιν μουσικῶς. Ἐπειτα εἶπε, νὰ ἀφήσωσι τὴν ματαίαν καὶ μειρακιώδη ἔχθραν, καὶ νὰ ἀμιλλῶνται πῶς νὰ σώσωσι τὴν Ἑλλάδα· σὺ μὲν στρατήγεις, εἶπεν, ἐπειδὴ μόνον σὺ λέγεις τὰ συμπεύρουτα, ἐγὼ δὲ ὑπουργῶ καὶ συμβουλεύω. Τὸ ἔξω πέλαγος εἶναι πλήρες πλοίων, καὶ δρόμος δὲν ἔμεινε, πόθεν νὰ ἐξέλθωσιν οἱ Ἕλληνες, ὥς εἶναι ἀνάγκη νὰ πολεμήσωσι. Τότε εἶπεν ὁ Θεμιστοκλῆς· δὲν ἤθελον, ὦ Ἀριστείδη, νὰ φανῇς σὺ κατὰ τοῦτο ἀνώτερος ἐμοῦ· ὅμως θέλω ὑπερμαχήσῃ, νὰ σὲ περάσω μετὰ ἔργα. Ἐπειτα εἶπε, τὸ πρὸς τὸν Πέρσιν στρατήγημα, καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν, νὰ παρακινεῖ τοὺς ἄλλους εἰς τὴν μάχην. Ἐπαινέσας δὲ τὴν φρόνησιν αὐτοῦ ὁ Ἀριστείδης, παρεκίνει τοὺς λοιποὺς, οἵτινες δὲν ἐπίστευον ἐτι τὴν κύκλωσιν. Ἐν τούτοις δὲ ἔφυγε μία τριήρης Τενεδία ἐκ τοῦ Περσικοῦ σόλου, ἔχουσα τριήραρχόν τινα Παναίτιον ὀνομαζόμενον, καὶ ἦλθε πρὸς τοὺς Ἕλ-

ληνας, νὰ φανερώσῃ τὴν κύκλωσιν. Καὶ οὕτως ἠναγκάσθησαν θέλοντες καὶ μὴ θέλοντες νὰ ναυμαχήσωσιν. Ἐγένετο δὲ πάλιν συμβούλιον τῶν στρατηγῶν, καὶ φιλονεικίαι, ἔνθα ὁ Ἀρισείδης παρεκίνησε πολὺ τὸν Εὐρυβιάδην, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Θεμισοκλέους, ὅτι ἄλλως εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐξέλθωσιν ἐκεῖθεν, ἂν δὲν ναυμαχήσωσιν· ἐπέστη τέλος πάντων, καὶ ἐγένετο ἀμετάθετος ἡ ἀπόφασις, ὥς ἡ ἑνωσις καὶ ὁμοφωνία τοῦ Θεμισοκλέους καὶ Ἀρισείδου, συνήργησε πολὺ, ἢ μᾶλλον ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα. Ταῦτα δὲ πάντα ἐγένοντο τὴν νύκτα.

§. κέ. Ἐν ᾧ δὲ οἱ Ναύαρχοι συνεδουλεύοντο ἔτι, ὁ Ἀρισείδης βλέπων τὴν μεταξὺ Ἀττικῆς καὶ Σαλαμῖνος Ψυτάλειαν νῆσον πλήρη βαρβάρων, λαμβάνει εἰς ὑπηρετικὰ πλοῖα τοὺς ἀνδρειοτάτους καὶ προθυμωτάτους ὀπλίτας, καὶ ἔρχεται ἐκεῖ, ἔνθα συνάψας μάχην, κατέκοψε πάντας, ἐκτὸς τῶν αἰχμαλωτισθέντων ἐπισήμων. Μεταξὺ τούτων ἦσαν καὶ οἱ τρεῖς παῖδες τῆς Σανδαύκης ἀδελφῆς τοῦ Ξέρξου, τοὺς ὁποῖους ἔσειλεν εὐθὺς πρὸς τὸν Θεμισοκλέα (*).

(*) Ταύτην δὲ λέγει Μανδάνην ὁ Διόδωρος, ὡς μετ' ὀλίγον ῥηθῆσεται.

Ἐπειτα σήσας τοὺς ὀπλίτας περὶ τὴν νῆσον, ἐφύλαττεν, ἵνα μὴ λάβωσιν αὐτὴν οἱ ἐχθροὶ πάλιν· ἐπειδὴ ἦτον θείσις ὁρμωδωτάτη εἰς κρίσιν τῆς ναυμαχίας. Ὄθεν καὶ συνέβη ἐκεῖ τὸ σφοδρότατον μέρος τῆς μάχης, καὶ ὁ ὠθισμὸς τῶν πλοίων· πλὴν ἐκράτησεν αὐτὴν ὁ Ἀρισείδης μέχρι τέλους τῆς μάχης, ἔπειτα ἔσκησε τρόπαιον.

§. κς. Ὁ μὲν Ξέρξης παρατάξας τὴν μάχην τὸ πρῶτ', ἔσκησε χρυσοῦν θρόνον ἐπίτινος λόφου παραθαλασσίῳ τῆς Ἀττικῆς, καὶ καθήσας ἐθεώρει τὸν ἀγῶνα. Εἶχε δὲ περὶ αὐτὸν καὶ πολλοὺς γραμματικούς, ἵνα γράφωσι τὴν μάχην. Ὁ δὲ Θεμισοκλῆς, περιμένων τὸν συνηθισμένου καθεκάσκη πελόγιον ἄνεμον, χρησιμώτατον ὄντα πρὸς τοὺς Ἕλληνας τότε, κατὰ τὴν παράταξιν τῆς ναυμαχίας, ἐθυσίαζεν εἰς τὴν ναυαρχίδα τριήρη. Καὶ τότε ἦλθον ἐκεῖ οἱ ῥηθέντες τρεῖς αἰχμάλωτοι, νεοὶ ὠραιότατοι καὶ ὀλόχρυσά ἐνδεδυμένοι. Τούτους δὲ ἰδὼν ὁ τότε μάντις Εὐφραντίδης, ἐπειδὴ ἐφύνησαν καίτινα αἶσια σημεῖα τοῦ πυρός, καὶ πταρμοὶ δεξιόθεν, ἔρχεται πρὸς τὸν Θεμισοκλέα, καὶ λέγει, νὰ τοὺς θυσιάσῃ εἰς τὸν Ὠ-

μησὴν Διόνυσσον, ἵνα νικήσωσιν οἱ Ἕλληνες. Οἱ μὲν Θεμιστοκλῆς ἐθαύμαζεν, οἱ δὲ ἄλλοι ἔφερον τοὺς νέους εἰς τὸν βῶμον, κράζοντες καὶ ἐπικαλούμενοι τὸν Θεὸν, καὶ ἀναγκάζοντες αὐτὸν, νὰ τοὺς θυσιάσῃ. Καὶ οὕτως ἐγένετο κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ μάντεως.

§. κζ'. Τὰ μὲν βαρβαρικά πλοῖα ἦσαν χίλια εἰς τὴν ναυμαχίαν ταύτην, ὡς λέγει ὁ Αἰσχύλος ὁ πιστότατος πάντων (α), ἐπειδὴ ἦτον εἰς τὴν μάχην ταύτην καὶ αὐτός· τῶν δὲ Ἑλλήνων τριακόσια, ὧν δὲ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἦσαν μόνον τῶν Ἀθηναίων, καὶ εἰς ἕκαστον πλοῖον δεκάοκτὼ μαχῆται, τέσσαρες τοξόται, καὶ οἱ λοιποὶ ὀπλίται. Τέλος δὲ ἔφθασε καὶ ὁ προσδοκόμενος ἄνεμος, καὶ τότε παρέταξε τὸν σόλον ὁ Θεμιστοκλῆς ἀντίπρωρον. Ἐπειδὴ τὰ κύματα ἤρχοντο ὀρμητικὰ εἰς τὸ σενὸν, καὶ ἐτάραττον τὰ βαρβαρικά πλοῖα, πρὸς τὸ ἔξωθεν ὄντα, καὶ ὡς πρὸς τὰ Ἑλληνικά, ἐκόπτετο ἡ ὀρμὴ αὐτῶν· ἔτι δὲ τὰ Ἑλληνικά ταπεινότερα ὄντα, δὲν ἠνωχλοῦντο τόσον· ἐκεῖνα ὅμως ὑψηλότερα καὶ βαρύτερα ὄντα, ἦσαν δυσκυβέρνη-

(α) Ἐν Πέρσ. 342.

τα, καὶ δυσκράτητα· ὅθεν ἔπιπτον πλαγίως εἰς τὰ Ἑλληνικά ἀντίπρωρα ὄντα, καὶ εἰς τὰς παραγγελίας τοῦ Θεμιστοκλέους προσέχοντα. Ἐτι δὲ τὸ σενὸν δὲν ἐχώρει, νὰ ἐφορμήσωσιν ὅλα τὰ Περσικά εἰς τὴν μάχην, ἀλλ' ἐμάχοντο ἴσα πρὸς ἴσα, καὶ πανταχοῦ ἐνίκα ἡ μάθησις καὶ ἡ φρόνησις, ἡ ἀρετὴ καὶ ἀφοδία τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὁ πόθος τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς γλυκυτάτης πατρίδος. Οἱ δὲ ναύαρχος καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ξέρξου Ἀριαμένης, ἔχων τριήρη μεγάλην, ἐτόξεψε καὶ ἠκόντιζε πρὸς τὸν Θεμιστοκλέα, ὡς ἀπὸ τινοῦ τεύχους· καὶ τέλος πλησιάσας πρὸς τινὰ Ἑλληνικὴν τριήρη, ἐν ᾗ ἦσαν Ἀμεινίας ὁ Δεκελεύς, καὶ Σωσικλῆς ὁ Πεδιεύς, ἐπήδησεν εἰς αὐτήν, ἀνδρεῖος καὶ τολμηρὸς ὢν· ἐκεῖνοι δὲ κτυποῦντες μὲ τὰ δόρατα, ἔρριψαν αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν· ἡ δὲ Ἀρτεμισία γνωρίσασα τὸ σῶμα αὐτοῦ μεταξὺ πολλῶν ἄλλων κείμενον, ἔφερεν αὐτὸ εἰς τὸν Ξέρξην.

§. κη'. Μεταξὺ δὲ τῆς μάχης ἤκουον φωνὰς πολλὰς οἱ Ἕλληνες, κατὰ τὸ Θριάσιον πεδῖον τῆς Ἀττικῆς, καὶ τὴν Ἐλευσίνα, ὡς ἂν νὰ ἔφερον πολλοὶ ἄνθρωποι τὸν μυσικὸν Ἰαχχον.

πρὸς τὴν θάλασσαν, ὅστις ἦτον τελετὴ τοῦ Διούσου· ἐκείθεν δὲ εἶδον νέφος ἐρχόμενον πρὸς τὰς τριήρεις. Δηλαδὴ ἤρχετο ὁ Διούσος βοηθός, ἐπειδὴ ἐπεκαλέσθησαν αὐτὸν πρότερον, ὡς εἴρηται. Ταῦτα δὲ πάντα ἦσαν πλάσματα τῶν Ἰερέων καὶ τῶν μάντεων, κατὰ τὴν παραγγελίαν τῶν ερατηγῶν, εἰς ἐγκαρδίωσιν τοῦ ερατεύματος. Ἄλλοι δὲ πάλιν ἔβλεπον τοὺς Αἰακίδας ἐκτείνοντας τὰς χεῖρας ἀπὸ τῆς Αἰγίνης, ἐπειδὴ ἐπεκαλέσθησαν καὶ αὐτοὺς πρὸ τῆς μάχης. Πρῶτος δὲ ἔλαβε τριήρη Περσικὴν ὁ Λυκομήδης Τριήραρχος Ἀθηναῖος, καὶ ἀφίέρωσε τὰ παράσημα αὐτῆς εἰς τὸν Ἀπόλλωνα τὸν Δαφνηφόρον. Τέλος δὲ ἡ μάχη ἐκράτησε μέχρι τοῦ δειλινοῦ, ὅτε ἐνίκηθησαν κατὰ κράτος, καὶ ἐτράπησαν οἱ Πέρσαι· καὶ ἐκέρδησαν οἱ Ἕλληνες ἐκείνην τὴν περιδοήτου μάχην τῆς Σαλαμῖνος λεγομένην, μετὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ προθυμίαν ὅλων τῶν συμμάχων, καὶ μετὰ τὴν σύνεσιν καὶ ερατιωτικὴν ἐμπειρίαν μόνου τοῦ Θεμιστοκλέους. Τοιαύτη δὲ ναυμαχία οὔτε πρότερον ἐγένετο, οὔτε ὕστερον, διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἀποτελεσμάτων, καὶ τὸ πλῆθος τῶν πλοίων.

§. κθ'. Μετὰ δὲ τὴν μάχην, ὁ μὲν Ξέρξης ἀγανακτῶν διὰ τὴν δυστυχίαν, ἤθελε νὰ περάσῃ τὸ πεζὸν εἰς τὴν Σαλαμῖνα, ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς εἶπε πρὸς τὸν Ἀριεῖδην, νὰ πλεύσωσιν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, ἵνα κόψωσι τὴν γέφυραν τοῦ Ξέρου, νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ ἐπιστρέψῃ. Καὶ οὕτως, ἔλεγε, νὰ κυριεύσωμεν τὴν Ἀσίαν εἰς τὴν Εὐρώπην. Οἱ δὲ Ἀριεῖδης εἶπεν, ἂν ἦτον δυνατόν νὰ κατασκευάσωμεν αὐτῷ καὶ ἄλλην γέφυραν, ὥς Θεμιστοκλῆς, ἵνα περάσῃ ταχύτερον ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ οὐχὶ νὰ τὸν κατακλείσωμεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ νὰ τὸν κατασῃσωμεν εἰς ἀπελπίσαν ἔχοντα τοσαύτας δυνάμεις ἔτι. Οἱ δὲ Θεμιστοκλῆς εἶπεν· ἂν εἶναι τοῦτο συμφερότερον, νὰ τὸν διώξωμεν λοιπὸν ἐκ τῆς Ἑλλάδος. Ἐπειτα ζητήσας ἡῖρε τινὰ Εὐνοῦχον τοῦ Ξέρου μεταξὺ τῶν αἰχμαλώτων Ἀρνακὴν ὀνομαζόμενον, καὶ ἐπεμψεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ξέρην, νὰ εἴπῃ, ὅτι οἱ Ἕλληνες νικηταὶ οὐτὲς ἀπεφάσαν, νὰ πλεύσωσιν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, ἵνα κόψωσι τὴν γέφυραν. Οἱ Θεμιστοκλῆς ὅμως θέλει πάντοτε τὸ καλὸν σου, ὅθεν σὲ παρακινεῖ, νὰ περάσῃς ὅσον τάχιστα εἰς τὴν Ἀσίαν,

καὶ ἐκεῖνος θέλει φροντίσῃ, πῶς νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς Ἕλληνας, νὰ μὴ σὲ προφθάσωσι. Ταῦτα δὲ ἀκούσας ὁ Ξέρξης, καὶ φοβηθεὶς, ἔφυγεν εὐθύς ἐκ τῆς Ἑλλάδος. Οἱ δὲ Ἡρόδοτος λέγει, ὅτι εὐθύς τὴν νύκτα ἐκεῖνην, ἔσειλε τὸν λοιπὸν στόλον ὁ Ξέρξης, νὰ φυλάξῃ τὴν γέφυραν. Οἱ δὲ Ἕλληνες τὸ πρῶτ' ἰδόντες τὸ πεζὸν στρατεῦμα ἱσάμενον ἔτι εἰς τὴν θάσιν αὐτοῦ, ἐνόμισαν, ὅτι καὶ ὁ στόλος εἶναι πρὸς τὸν Φαληρέα, καὶ παρεσκευάζοντο πάλιν εἰς ναυμαχίαν. Μαθόντες δὲ μετ' ὀλίγον, ὅτι ἀνεχώρησεν, ἐδίωξαν αὐτὸν μέχρι τῆς Ἀνδρου, πλην δὲν τὸν ἔφθασαν· καὶ τότε εἶπεν ὁ Θεμιστοκλῆς νὰ κόψωσι τὴν γέφυραν, καὶ ὁ Εὐρυδίδης δὲν ἠθέλησεν. Ὅθεν ἔσειλεν ἐκεῖθεν πρὸς τὸν Ξέρξην μυσικῶς τὸν Σίκιννον, καὶ οὐχὶ τὸν Εὐνούχον, καὶ εἶπε τὰ ῥηθέντα πρὸς αὐτόν (α).

§. λ'. Ἐπειδὴ δὲ ἀπηλπίσθη ἡ δόλιχος, ἔμειναν εἰς τὴν Ἀνδρον, καὶ ἐζήτουν χρήματα, διότι ἐμῆδισε. Καὶ τότε εἶπεν ὁ Θεμιστοκλῆς

(α) Πλούταρχ. Ἰσ'. Ἡρόδοτ. Οὐραν. 109.

τὸ θρυλλούμενον· ὅτι ἔχει δύο θεὰς τὴν Πειθὴν καὶ τὴν Βίαν· καὶ οἱ Ἀνδριοὶ ἀπεκρίθησαν, ὅτι ἔχουσι καὶ αὐτοὶ τὴν Πενίαν καὶ Ἀπορίαν· ὅθεν ἐπολιορκήσεν αὐτούς. Ἐπεμπε δὲ καὶ εἰς τὰς ἄλλας νήσους ζητῶν χρήματα διὰ τὸν λόγον τοῦ μηδισμού, με ὑπειλάς· ὅτι ἂν δὲν δώσωσι τὰ ζητούμενα χρήματα, θέλει φέρει ἐκεῖ τὸν Ἑλληνικὸν στόλον, νὰ τοὺς πολιορκήσῃ· καὶ οὕτως ἔλαβε παρὰ τῶν Παρίων καὶ Καρυσιῶν. Περιερχόμενος δὲ καὶ μόνος τὰς νήσους, ἐχρηματολόγει κρυφίως τῶν ἄλλων στρατηγῶν. Μὴ δυνηθέντες δὲ νὰ λάβωσι τὴν Ἀνδρον, ἐπέσρεψαν εἰς τὴν Κάρυον, καὶ ἐλεηλάτησαν τὴν χώραν, ἔπειτα ἐπέσρεψαν εἰς τὴν Σαλαμῖνάν, καὶ διεμοιράσθησαν τὰ λάφυρα, ἔπεμψαν καὶ τὰ ἀκροθίνια εἰς τοὺς Θεούς· καὶ μόλις εἰς τοὺς Δελοφούς ἐκόμισεν αὐτὰ ὁ Θεμιστοκλῆς, καὶ ἐρωτήσας τὸ μαντεῖον, ποῦ νὰ καταθέσῃ αὐτὰ, ἔξω ἢ ἔσω, ἔλαβε χρησμὸν, νὰ μὴ τὰ ἀφήσῃ ἐκεῖ (*). Ἐπειτα δὲ ἦλθον εἰς τὸν Ἴσθμὸν, ἵνα κρίνωσιν ἐκεῖ εἰς τὸν βωμὸν τοῦ Ποσειδῶνος τοὺς ἀνδραγαθήσαν-

(*) Ὁρ. Ὠγυγ. Τόμ. Α'. 109.

τας στρατηγούς, καὶ νὰ τιμῆσωσιν αὐτούς. Εἰς διά-
κρισιν δὲ τούτων, εἶπον, νὰ βάλῃ ἕκαστος στρατη-
γὸς δύο ψήφους εἰς τὸν βωμόν, διὰ δύο στρατη-
γούς, πρῶτον καὶ δευτέρον κατὰ τὴν ἀνδραγαθίαν,
τοὺς ὁποίους γνωρίζει, ὅτι ἠνδραγάθησαν εἰς τὴν
ναυμαχίαν ταύτην. Ἐκαστος δὲ, ἢ οἱ περισσό-
τεροι κατ' ἄλλους, ἔγραψαν πρῶτον ἑαυτοὺς,
καὶ δευτέρον τὸν Θεμιστοκλέα· ὥς ἕκαστος εἶ-
χε τὴν ἐξ αὐτοῦ πρώτην μίαν ψήφον, καὶ ὁ
Θεμιστοκλῆς πολλὰς δευτέρας ἐκ πολλῶν. Δὲν ἐ-
τίμησαν ὁμῶς αὐτὸν οἱ Ἕλληνες διὰ τὴν φθό-
νον· μάλιστα δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι, φοβούμενοι
τὸ μέλλον διὰ τὴν τότε τόλμην καὶ ἀνδρείαν,
καὶ φρόνησιν τῶν Ἀθηναίων, ἤθελον νὰ τα-
πεινώσωσι τὸ φρόνημα αὐτῶν τε καὶ τοῦ Θε-
μιστοκλέους. Ἐτίμησαν δὲ μόνον τὸν Ἀμεινίαν
ἀδελφὸν τοῦ ποιητοῦ Αἰσχύλου, ἐπειδὴ τριή-
ραρχος ὢν, ἐθύθισε πρῶτος τὴν Ναυαρχίδα τῶν
Περσῶν, ἐφόνευσε καὶ τὸν Ναύαρχον αὐτόν (α).
Καὶ οὕτω τιμήσαντες τοὺς ἄλλους διέλυσαν
τὴν σύνοδον.

(α) Ἡρόδοτ. Αὐτόθ. 123. Διόδ. Ιά. κζ'.
Παυσαν. Φωκικ. Ιδ'. 3.

§. Ιά. Διὰ ταύτην δὲ τὴν ἀδικίαν ἐπει-
ράχθησαν καὶ ἐλυπήθησαν πολὺ, καὶ οἱ Ἀθη-
ναῖοι, καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς, ὥς μετ' ὀλίγον
ἦλθεν ὁ Θεμιστοκλῆς εἰς τὴν Λακεδαίμονα ζη-
τῶν τὴν κατ' ὀξίαν τιμὴν αὐτοῦ, ἄνευ τῆς
γνώμης τῶν Ἀθηναίων κατὰ Διόδωρον (α). Φο-
βηθέντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνες, μήπως ἀγανακτή-
σῃ, καὶ ἐνεργήσῃ τι κακὸν κατ' αὐτῶν καὶ τῶν
ἄλλων Ἑλλήνων, ἐτίμησαν αὐτὸν διπλασίως
τῶν ἄλλων. Ἀγανακτήσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι,
ἐπειδὴ ἐδέχθη τὰς τιμὰς ταύτας, ἔλαβον ἀπ'
αὐτοῦ τὴν στρατηγίαν, καὶ ἔδωκαν αὐτὴν εἰς
τὸν Ξάνθιππον τοῦ Ἀρίφρονος, ὅς τις ἦτον τῶ
ῦντι ναύαρχος τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸν ἔπειτα
κατὰ Μαρδονίου πόλεμον· ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς
δὲν ἀκούεται πλέον, μέχρι μετὰ τὴν καταστρο-
φὴν τοῦ Μαρδονίου. Οἱ δὲ Ἡρόδοτος λέγει (β),
ὅτι ἐδέχθησαν αὐτὸν ἐν τῷ ὄρει οἱ Λακεδαιμόνιοι
τότε, καὶ ἔδωκαν εἰς μὲν τὸν Εὐρυβιάδην σέ-
φανον Ἐλαίας ἀριστεῖον ἀνδρείας, εἰς τὸν Θε-
μιστοκλέα δὲ, σέφανον ὁμοίως Ἐλαίας ὡς σοφίας

(α) Αὐτόθι.

(β) Αὐτόθ. 124. 125.

ἀρισεῖον. Ἐπειτα δὲ ἀφ' οὗ τὸν ἐγκωμιάσαν
καὶ τὸν ἐδεξιόωθσαν διαφόρως καὶ φιλοτίμως,
ἔδωκαν αὐτῷ καὶ δῶρον τὸ κάλλιστον ἄρμα τῆς
Σπάρτης, καὶ τριακοσίους ἐκλεκτοὺς Ἴππεις, οἵ-
τινες προέπεμψαν αὐτὸν μέχρι τῶν συνόρων
τῶν Τεγεατῶν. Καὶ τοῦτον μόνου προέπεμψαν
τότε πρῶτον οἱ Λακεδαίμονες. Ἐπειδὴ ἡ δὲ
ἔχον προτέρου τὴν συνήθειαν ταύτην, ἡ δὲ
ἐτίμησαν ἄλλον τόσον. Ὅτε δὲ ἐπέστρεψεν εἰς
τὰς Ἀθήνας, Τιμόδημός τις Ἀφιδναῖος, ταπει-
νὸς μὲν τὸ γένος, δημαγωγὸς δὲ καὶ ἐχθρὸς
τοῦ Θεμιστοκλέους διὰ τὸν φθόνον, κατηγορεῖ
αὐτὸν, διὰ τί ἦλθεν εἰς τὴν Λακεδαίμονα· καὶ
ὅτι ἐτιμήθη διὰ τὰς Ἀθήνας καὶ τοὺς Ἀθη-
ναίους, καὶ οὐχὶ διὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Ἐκεῖ-
νος δὲ ἀπεκρίθη· καλὰ μὲν λέγεις, ὅμως οὔτε
ἐγὼ ἠθελον τιμηθῆ οὕτως, ἂν ἦμην Βελβινί-
της (*), μῆτε σὺ ἂν ἦσας Ἀθηναῖος. Οἱ δὲ
Πλούταρχος λέγει (α), ὅτι ἔλαβον αὐτὸν εὐ-

(*) Ἐπειδὴ Βελβινίτης ὢν πρότερον, ἐγέ-
νιτο ὕστερον Ἀφιδναῖος. Οἱ δὲ Πλούταρχος λέ-
γει, ὅτι τίς Σερφίσιος εἶπε τοῦτο.

(α) Αὐτόβ. Ιζ'.

θὺς ἀπὸ τοῦ Ἰσθμοῦ οἱ Σπαρτιάται, καὶ τὸν
ἐτίμησαν, ὡς εἴρηται καθ' Ἡρόδοτον.

§. λβ'. Ἐλαβε μὲν ἄλλος τὴν ναυαρχίαν,
ὅμως ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπρώτευσεν πάλιν εἰς τὰ
πολιτικά τῆς πόλεως, θαυμαζόμενος καὶ ἐγκω-
μαζόμενος ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν
βαρβάρων, διὰ τὴν φρόνησιν, σοφίαν, καὶ ἀ-
φοδίαν. Ἐπειδὴ εἰς τὴν πρώτην μετὰ ταῦτα
Ὀλυμπιάδα, ἦλθεν εἰς τὸ γάδιον, ἔνθα οἱ
Θεαταὶ ἀφῆκαν πλεον τοὺς ἀγωνιστάς, καὶ ἔ-
βλεπον ὅλην τὴν ἡμέραν τοῦ Θεμιστοκλέα,
θαυμάζοντες, χειροκροτοῦντες, καὶ δακτυλο-
δεικτοῦντες αὐτὸν· ὥς ἐχάρη καὶ αὐτὸς, καὶ
εἶπε πρὸς τοὺς φίλους, ὅτι ἀπῆλαυσε τὸν
καρπὸν τῶν πόνων αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος.

§. λγ'. Μετὰ δὲ τὴν μάχην εἰς τὰς Πλα-
ταιᾶς, καὶ τὴν καταστροφὴν τοῦ Μαρδονίου,
οἱ Ἀθηναῖοι ἔφερον τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα
αὐτῶν ἐκ τῆς Τροιζήνης, καὶ ἤρξαντο κτίζειν
τὰ τείχη τῆς πόλεως. Οἱ δὲ Λακεδαίμονες
φοβούμενοι τὴν αὔξησιν καὶ δόξαν αὐτῶν, ἐ-
πέμψαν πρέσβεις εἰς τὰς Ἀθήνας, παρακινού-
μενοι καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων συμμάχων, νὰ ἐμ-
ποδίσωσι τὸ ἔργον, λέγοντες, πρὸς τὴν βου-

λὴν ἄλλα ἀντ' ἄλλων· ὅτι κατὰ τὸ παρὸν
 νὰ μὴ τειχίσωσι τὴν πόλιν, ἐπειδὴ ἐνδέχεται
 νὰ ἔλθωσιν οἱ Πέρσαι πάλιν μὲ περισσοτέρας
 δυνάμεις, καὶ δὲν εἶναι καλὸν, νὰ εὕρωσι πό-
 λεις ὠχυρωμένας ἔξω τῆς Πελοποννήσου, νὰ
 μεταχειρίζωνται αὐτὰς φρούρια καὶ προπυργία,
 ὡς καὶ πρότερον τὰς Θήβας, εἰς καταστροφὴν
 εὐκολωτέραν τῆς Ἑλλάδος· ἂν ὅμως τύχῃ ἀνά-
 γκη, ἡ Πελοπόννησος εἶναι ἱκανὴ, νὰ ἀναχω-
 ρήσωσιν εἰς αὐτήν· μάλιστα δὲ πρέπει νὰ κατε-
 θαρισθῶσι τὰ τεῖχη ὅλων τῶν ἐκτὸς τῆς Πε-
 λοποννήσου πόλεων, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν.
 Ἐπειδὴ δὲ ἡ βουλὴ τῶν Ἀθηναίων δὲν ἐπεί-
 θετο, ἤρχοντο καὶ ἔλεγον πρὸς τοὺς κτίζου-
 τας, νὰ παύσωσιν εὐθὺς, προσηκτικῶς, ὥστε
 οἱ Ἀθηναῖοι ἦλθον εἰς ἀπορίαν. Τότε εἶπεν ὁ
 Θεμιστοκλῆς νὰ παύσωσιν· ἐπειδὴ ἂν βιάσῃσι
 τὸ πρᾶγμα φανερώς, στρατεύουσιν οἱ Λακε-
 δαιμόνιοι μὲ τοὺς Πελοποννησίους, καὶ τότε
 βεβαίως ἐμποδίζουσιν αὐτό. Πολέμου δὲ και-
 ρὸς δὲν ἦτον τότε, ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι δὲν
 εἶχον οὔτε τεῖχος, οὔτε οἶκους, οὔτε τρο-
 φάς, οὔτε τὰ ἄλλα ἀναγκαῖα εἰς πόλεμον, ἀφ'
 οὗ διέφθειρεν ὁ Πέρσης κατὰ κράτος τὴν Ἀτ-

τικὴν· ἔπρεπεν ἄρα νὰ οἰκονομηθῇ τὸ πρᾶγμα
 ἄλλως, ἐπειδὴ ἦτον ἀνάγκη νὰ κτισθῇ τὸ τεῖχος.
 Εἶπον τοίνυν πρὸς τοὺς πρέσβεις, κατὰ τὴν
 γνώμην τοῦ Θεμιστοκλέους, ὅτι θέλουσι στείλῃ
 πρέσβεις πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους περὶ τού-
 του, καὶ οὕτως ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν (α).

λδ'. Τότε τοίνυν λέγει πρὸς τοὺς Ἀθηναίους
 ὁ Θεμιστοκλῆς μυσικῶς, νὰ πέμψωσιν αὐτὸν
 πρέσβυν εἰς τὴν Λακεδαίμονα, καὶ μετὰ τινας
 διωρισμένας ἡμέρας, ἀφ' οὗ ὑψωθῇ τὸ τεῖχος
 ἱκανῶς, καὶ εἶναι ἀρμόδιον εἰς ἀντίστασιν, νὰ
 πέμψωσι καὶ ἄλλους συμπρέσβεις αὐτοῦ, ἵνα
 ὁμιλήσωσι περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως. Αὐτοὶ
 δὲ νὰ τειχίζωσιν ὅλοι ὁμοθυμαδόν, ἐπιμελῶς·
 καὶ ὅταν ἔλθωσι πρέσβεις τῶν Λακεδαιμονίων,
 νὰ τοὺς κρατήσωσιν, ἕως νὰ ἀπολύσωσιν αὐ-
 τὸν καὶ τοὺς συμπρέσβεις οἱ Λακεδαιμόνες
 πρῶτον. Ἀναχωρήσαντος οὖν τοῦ Θεμιστο-
 κλέους, ἤρξαντο κτίζειν νύκτα τε καὶ ἡμέραν
 πανδημεῖ, ἄνδρες, γυναῖκες, νέοι, γέροντες,
 δοῦλοι καὶ ξένοι, ὅσοι εὐρέθησιν ἐκεῖ, λάμ-

(α) Θουκυδίδ. Α'. πζ'. ιγ'. Διόδωρ. αὐ-
 τόθι λδ'.

βάνουντες καὶ ὕλην, ὅπου εὗρισκον χρήσιμον εἰς τὸ τεῖχος, κατὰ τὴν παραγγελίαν ἐκείνου· ὥς εἰς ὀλίγον ἐκτίσθη εἰς ἱκανὸν ὕψος τὸ τεῖχος.

§. λδ'. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς ἔλθων εἰς τὴν Σπάρτην, δὲν ἐπαρρησιάζετο εἰς τὴν βουλὴν, ἀλλὰ διέτριβε τὸν καιρὸν προφασιζόμενος, ὅτι προσμένει τοὺς συμπρέσβεις, καὶ προσποιούμενος, ὅτι ἐδαρέθη προσμένων, καὶ ἀπορεῖ διὰ τί δὲν ἔρχονται, ὅμως πρέπει νὰ ἔλθωσιν εὐθύς· καὶ ἄλλα τοιαῦτα λέγων, ἐπειθε τοὺς Λακεδαιμονίους, ἕως νὰ κτισθῇ τὸ τεῖχος. Οἱ δὲ ἐπίστευον μὲν αὐτὸν διὰ τὴν προτέραν φιλίαν, ὅμως ἤρχοντο ἄλλοι, λέγοντες, ὅτι κτίζεται τὸ τεῖχος, καὶ ὑψώθη σχεδὸν ἱκανῶς· καὶ μάλιστα Πολίαρχός τις ἐνομαζόμενος, ἐπέμφθη ἐπίτηδες ἐκ τῆς Αἰγίνης, ἵνα φανερώσῃ τὸ γινόμενον. Ἐρωτώμενος δὲ ὁ Θεμιστοκλῆς, ἔλεγε, νὰ μὴ πιστεύωσι τοὺς τυχόντας, ἀλλ' ἂν δὲν πιστεύουσιν αὐτὸν, νὰ στείλωσιν ἀνδρώπους ἀξιόπιστους εἰς τὰς Ἀθήνας, νὰ μάθωσι τὴν ἀλήθειαν· ὅθεν ἐπεμψαν. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς ἔγραψε πάλιν κρυφίως, νὰ κρατήσωσιν αὐτοὺς, οὐχὶ ἀναφανδὸν βιαίως, ἀλλὰ μὲ τρά-

που τινὰ πολιτικόν, ἕως νὰ ἐπιστρέψωσιν αὐτοὶ ἐκεῖθεν. Ἐλθόντες δὲ εἰς τὰς Ἀθήνας ἐκείναι, καὶ ἰδόντες τὸ τεῖχος, ἔκραζον ὑβρίζοντες καὶ φοβερίζοντες, ὥς ἐφυλάκωσαν αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι, λέγοντες, ὅταν ἔλθωσιν οἱ πρέσβεις αὐτῶν ἐκ τῆς Λακεδαιμονίας, τότε ἀπολύουσιν αὐτούς. Ἐν τούτοις δὲ ἦλθον καὶ οἱ λοιποὶ δύο πρέσβεις, Ἀθρώνυχος ὁ υἱὸς τοῦ Λυσικλέους, καὶ Ἀρισείδης τοῦ Λυσιμάχου, ὁ δίκαιος, ἀναγγέλοντες, ὅτι τὸ τεῖχος ὑψώθη ἱκανῶς.

§. λς'. Τότε τοῖνυν ἔρχεται εἰς τὴν βουλὴν ὁ Θεμιστοκλῆς, καὶ λέγει παρρησίᾳ, ὅτι ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων ἐτειχίσθη, καὶ εἶναι ἱκανὴ νὰ φυλάξῃ τοὺς ἐνοικούντας· καὶ ἂν στείλωσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἢ οἱ σύμμαχοι, νὰ πέμπωσι πρεσβείαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὸ ἐξῆς, νὰ πέμπωσιν ὡς πρὸς τοιοῦτους ἀνδρώπους, οἳ τινες γνωρίζουσι καὶ τὰ ἴδια, καὶ τὰ κοινὰ συμφέροντα. Ἐπειδὴ ὅτε ἔκριναν ὠφελιμώτερον, νὰ ἀφήσωσι τὴν πόλιν, καὶ νὰ ἐμβῶσιν εἰς τὰ πλοῖα, δὲν ἠρώτησαν ἐκείνους περὶ τούτου· ὅτε πάλιν συνεβουλεύοντο μὲ ἐκείνους, δὲν ἀφάνησαν οὐδενὸς κατώτερου

εἰς τὴν γνώμην· οὕτως ἔκριναν ὠφελιμώτερον καὶ ἤδη, καὶ εἰς τοὺς πολίτας καὶ εἰς πάντας τοὺς συμμαχοὺς, νὰ τειχίσωσι τὴν πόλιν αὐτῶν. Ἐπειδὴ ὅστις δὲν ἔχει ἰσόρροπον δύναμιν, δὲν δύναται νὰ ὁμιλῇ, ὥς οἱ δυνατώτεροι, εἰς τὸ κοινόν. Ἄρα ἡ πρέπει νὰ μὴ ἔχωσιν ὅλοι οἱ σύμμαχοι τείχη, ἢ νὰ νομιζῶσιν, ὅτι δὲν ἐτειχίσαμεν καὶ ἡμεῖς ἀλόγως τὴν ἡμετέραν πόλιν.

§. λζ'. Ταῦτα δὲ ἀκούσαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, φανεράν ὀργὴν μὲν δὲν ἔδειξαν, ἐπειδὴ ἦσαν ἔτι φίλοι, διὰ τὴν προτέραν πρὸς τοὺς Πέρσας προθυμίαν· ὅθεν καὶ δὲν εἶπον προσεκτικῶς, ἀλλὰ τρόπον τινὰ συμβουλευτικῶς, ὅτι διὰ τὸ κοινὸν ὄφελος τῶν Ἑλλήνων, ἐμποδίζον τὸν τειχισμόν· κρυφίως ὅμως ἐπικραίνοντο πολὺ, ἐπειδὴ δὲν κατώρθωσαν τὸ σκοπούμενον, μάλιστα δὲ καὶ διὰ τὴν τοιαύτην ἀπάτην Ἀφῆκαν ταῦν αὐτὸν καὶ τοὺς συμπρέσβεις, καὶ ἀφ' οὗ ἦλθον αὐτοὶ εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀφῆκαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς πρέσβεις ἐκεῖνων. Κατὰ τοῦτον οὖν τὸν τρόπον ἐτειχίσαν τὴν πόλιν οἱ Ἀθηναῖοι ἀκωλύτως, με-

περίδολον μεγαλύτερον τοῦ προτέρου, καὶ ἐφαίνετο ὕστερον, ὅτι ἦτον μὲ βίαν κατεσκευασμένος, καὶ μὲ διαφόρους καὶ ἀνομοίους λίθους· καὶ ποῦ μὲν ἦσαν ἐξηργασμένοι, ποῦ δὲ ἀκατέργαστοι, ὥς ἔτυχον ἐξ ἄλλων οἰκοδομῶν λαμβανόμενοι (α). Τινὲς δὲ εἶπον, ὅτι κατέπεισεν ὁ Θεμιστοκλῆς τοὺς ἐφόρους τῆς Σπάρτης μὲ χρήματα, καὶ δὲν ἠναντιώθησαν εἰς τοῦτο. Τοῦτο δὲ εἶπε μόνον ὁ Θεόπομπος, οἱ δὲ ἄλλοι πάντες λέγρουσι τὴν προτέραν γνώμην.

λη'. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπεχείρησε νὰ τελειώσῃ καὶ τὸν Πειραιᾶ τὸν περίφημον λιμένα τῆς Ἀττικῆς, τὸν ὁποῖον ἤρξατο τειχίζειν πρότερον ἄρχων ἔτι ὢν, καὶ ἔμεινεν ἀτελείωτος διὰ τὰς συμβάσας περιστάσεις. Θέλων, ὥς εἰρηγται, νὰ καταστήσῃ τὴν πόλιν θαλασσοκρατοῦσαν, ἰδὼν καὶ τὴν ἀρμοδίαν θέσιν τοῦ τόπου ἐκεῖνου, ὅπου ἦσαν τρεῖς κάλλιστοι αὐτοφρεῖς λιμένες, ὁ Πειραιεὺς, ἡ Μουνυχία, καὶ ὁ

(α) Θουκυδίδ. Αὐτόθ. γα'. γβ'. Διόδ. μ. Πλούταρχ. Αὐτόθ. 1γ.

Φαληρεὺς, ἐτείχισε τὴν χερσούνησον ὅλην τοῦ Πειραιεύς, καὶ κατέστησεν αὐτὴν φρουρίον ἰσχυρώτατον, καὶ ναύσταθμον τῶν Ἀθηναίων. Ἐπειδὴ τὸ τεῖχος ἦτον ἀξιοθαύμαστον, κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ Θουκυδίδου (α), μὲ μεγαλωτάτας πέτρας κτισμένον, καὶ συνδεδεμένον ἑξωθεν μὲ σιδήρον καὶ μόλυβδον. Ἐκτιζον δὲ τοῦτο προθύμως οἱ Ἀθηναῖοι, ἰδόντες τὴν ὠφελίαν τοῦ ναυτικοῦ. Ἐλεγε δὲ δημαγωγῶν πρὸς αὐτοὺς, ὅτι ἂν βιασθῶσι ποτε, ὡς καὶ πρότερον, καταβαίνουσιν εἰς τὸν Πειραιᾶ, καὶ ἐμβαδίνουσιν ὀλίγοι εἰς τὸ τεῖχος· οἱ δὲ λοιποὶ εἰς τὰ πλοῖα, ὥς τε νὰ εἶναι ἱκανοί, ἵνα ἀντισταθῶσιν εἰς ὅλους, ὅσοι καὶ ὅν ἐπέλθωσιν. Ὅθεν ἐγένετο ὕψερρον ὁ Πειραιεὺς, ναύσταθμος, φρουρίον, ὀπλοθήκη, ἐμπορεῖον, προπύργιον, προάγειον, καὶ ἀγορὰ, καὶ ὡς πόλις δευτέρα τῶν Ἀθηνῶν· ἐπειδὴ συνηθροίσθησαν πολλοὶ ἐγκατοικοὶ, ὥς τε εἶχον ἐκεῖ καὶ κριτήρια, Ἀγορανόμους, Ἀσυνόμους, Μετρονόμους, Σιταφύλακας, καὶ Ἐπιμελητὰς τοῦ ἐμπορίου καὶ λοιπῶν. Πρότερον δὲ εἶχον μόνον τὸν Φαληρεῖα

(α) Αὐτόθι γγ'.

λιμένα οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τοῦτον ἀτείχισον (α).

§. λθ'. Ταῦτα τοῖνυν κατέστησαν τοὺς Ἀθηναίους θαλασσοκράτορας ὕψερρον, τολμηροὺς καὶ μεγαλεπιβούλους, διότι ἐγυμνάσθησαν εἰς τὸ διοικεῖν καὶ προσάττειν, ναῦται, κυβερνήται καὶ διοικηταὶ γενόμενοι, ἀντὶ νὰ εἶναι φυτοργοί, καὶ γεωργοί, καὶ νὰ προσμένωσι μόνον ἐκ τῆς ξηρᾶς ἐκείνης γῆς τὴν ὑπαρξιν αὐτῶν, ἐν ᾧ ἦτον τρόπος, νὰ δουλεύῃ ὅλον τὸ Αἰγαῖον πέλαγος δι' αὐτούς. Τοῦτο δὲ ἠύξησε καὶ τὴν δύναμιν τοῦ δήμου, κατὰ τῶν ὀλιγαρχικῶν. Ὅθεν λέγει ὁ Πλούταρχος, ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπολιτεύθη ἐναντίον τῶν ἀρχαίων βασιλέων τῆς Ἀττικῆς· τοῦ Κέκροπος δηλονότι, καὶ τῶν λοιπῶν. Ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ἤθελον γεωργίαν, καὶ οὐχὶ θαλασσοπορίαν· καὶ ἵνα κατορθώσωσι τοῦτο, ἔπλασαν τὸν μῦθον τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ τὴν κρίσιν αὐτῶν εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον. Ἀλλ' ὥς τότε ἦτον ὠφελι-

(α) Πλούταρχ. Αὐτόθι ΙΖ'. Πausan. Ἀττικ. Α'. 2. Β'. 2. Ποτίρ. Ἀρχαιολ. Τόμ. Α' 79. Στράβ. Θ'. 395.

μωτέρα πρὸς ἐκείνους ἢ γεωργία, ἄκαρπος ἢ θάλασσα ἔτι οὖσα, διὰ τὴν ἐρημίαν, καὶ ὀλιγανθρωπίαν τῶν νήσων, καὶ παραθαλασσίαν, καὶ ἄγνοίαν πρὸς τὸ ἐμπόριον καὶ γεωργίαν. Ὅθεν καὶ ἡ ναυτικὴ τότε ἦτον διὰ ληξείαν καὶ ἀρπαγὴν μόνου. Ὁ δὲ Ἀρισοφάνης ἔλεγεν, ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς ἐδῆσε τὸν Πειραιᾶ ἐκ τῆς πόλεως· ἀλλ' ὁ Πλούταρχος λέγει, ὅτι τὴν πόλιν ἐδῆσεν ἐκ τοῦ Πειρεαίως, καὶ τὴν γῆν ἐκ τῆς θαλάσσης. Διὰ τοῦτο κατεσκευάσαν τὸ βῆμα, εἰς τὸ κριτήριον Πνύκα λεγόμενον, νὰ βλέπῃ πρὸς τὴν θάλασσαν· οἱ δὲ τριάκοντα Τύραυνοι ἔτρεψαν αὐτὸ ὕσερον πρὸς τὴν γῆν, νομίζοντες, ὅτι ἡ ἐλευθερία τῆς κατὰ θάλασσαν δυνάμεως, ζητεῖ δημοκρατίαν· οἱ δὲ πρὸς τὴν γῆν κεκυφότες γεωργοὶ, ὀλέγον φρουτίζουσι καὶ ἀδημονοῦσι διὰ τὴν ὀλιγαρχίαν (α).

§. μ'. Τοιαῦτα τοίνυν φρονῶν περὶ τοῦ ναυτικοῦ, καὶ τῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηναίων ὁ Θεμιστοκλῆς, ἐπεινότησε καὶ ἐκεῖνο τὸ ἀδικώτατον ἐπινόημα, νὰ καύσῃ τὸν Ἑλληνικὸν στόλον, ὅτε ἐχέιμαζεν εἰς τὰς Παγασὰς, μετὰ

(α) Ἀρισοφάν. Ἰππ. 84. Πλούταρχ. Αὐτόξει.

τὴν ἀναχώρησιν τῶν Περσῶν, ἵνα ἔχωσι μόνον οἱ Ἀθηναῖοι ναυτικόν. Ὅθεν δημηγορῶν ποτε, εἶπεν· ὅτι ἔχει νὰ προβάλῃ εἰς τὸν δῆμον ἔργον ὠφελιμώτατον, πλὴν μουσικὸν καὶ ἀπόρρητον εἰς τοὺς πολλούς. Ἐκεῖνοι δὲ εἶπον, νὰ φανερώσῃ αὐτοῦ μόνου πρὸς τὸν Ἀριστείδην· καὶ ἂν τὸ δεχθῇ ἐκεῖνος, τὸ δέχονται καὶ αὐτοί. Ἀκούσας δὲ τοῦτο ὁ Ἀριστείδης, καὶ ἔλθων εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἶπεν, ὅτι τὸ πρόβλημα τοῦ Θεμιστοκλέους εἶναι ὠφελιμώτατον μὲν, πλὴν ἀδικώτατον. Ὅθεν ὁ δικαιοτάτος δῆμος τῶν Ἀθηναίων, εἶπε πρὸς τὸν Θεμιστοκλέα, νὰ παραίτησῃ τὸ ἔργον τοῦτο.

§. μα'. Μετὰ δὲ τὴν δίωξιν τῶν Περσῶν ἐκ τῆς Ἑλλάδος, οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔδωκαν πρόβλημα εἰς τὴν Ἀμφικτυονικὴν σύνοδον, προβάλλοντες, νὰ μὴ ἐμπεριέχωνται εἰς τὴν σύνοδον ταύτην, ὅσαι πόλεις δὲν συνεμάχισαν κατὰ τοῦ βαρβάρου. Ἀλλ' ὁ Θεμιστοκλῆς προβλέπων, ὅτι ἂν ἀποβάλῃσιν ἐκ τῆς συνόδου τοὺς Θειταλοὺς, Ἀργεῖους, καὶ Βοιωτοὺς, τὰς τρεῖς ἰσχυρὰς πόλεις, μένουσιν ἐκεῖνοι κύριοι τῆς συνόδου, ἀνέτρεψε τὴν γνώμην αὐτῶν, καταπείσας τοὺς Πυλαγόρας. Ἐπειδὴ

εἶπεν, ὅτι αἱ πόλεις, ὅσαι συνεμάχισαν εἰς τὸν πόλεμον τοῦτον, εἶναι μόνον τριάκοντα καὶ μία, καὶ αἱ περισσότεραι τούτων παντά-
 πασι μικραί· ὅθεν εἶναι κακὸν, ἂν ἀποκλει-
 σθῇ ἡ ἄλλη Ἑλλάς ἐκ τῆς συνόδου, καὶ μεί-
 νῃ τὸ συνέδριον μόνον εἰς δύο, ἢ τρεῖς με-
 γάλας πόλεις. Ἐκτοτε ταῖνυν ἐμίσησαν αὐτὸν
 οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ εἶχον εἰς τιμὴν τὸν
 Κίμωννα, τὸν ὁποῖον παρέταξαν ἀντίπαλον
 αὐτοῦ (α).

§. μβ'. Ἐντεῦθεν ἄρα ἤρξαντο αἱ κατη-
 γορίαι κατὰ τοῦ Θεμιστοκλέους, ὅστις ἐμισεί-
 το καὶ πρότερον μυσικῶς ὑπὸ τῶν συμμάχων,
 διὰ τὴν ῥηθεῖσαν ἐκ τῶν νήσων ἀργυρολογίαν.
 Κατηγόρησε δὲ αὐτὸν εἰς ἓν ποίημα καὶ ὁ ποιη-
 τὴς Τιμοκρέων ὁ Ῥόδιος ἐκ τῆς πόλεως Ἰα-
 λυσσοῦ, ἐπειδὴ ἐξώρισε αὐτὸν διὰ τὸν μηδι-
 σμόν· οἷον, ἦτον φίλος μὲ τούτους Πέρσας,
 τοὺς ὁποῖους ἔλεγον καὶ Μηδούς, εἰς τὸν ῥη-
 θέντα πόλεμον. Ἐλεγε ταῖνυν πολλὰ βλάβη
 μα ὁ Τιμοκρέων κατ' αὐτοῦ· ὅτι ἐξώριζε καὶ
 ἐφόνευεν ἀδίκως διὰ χρήματα, ὡς ἐξώρισε

καὶ αὐτὸν, ὅστις ἦτον φίλος αὐτοῦ, καὶ δὲν
 ἠλευθέρωνεν αὐτὸν ἐκ τῆς ἐξορίας, διὰ τὰ
 ὀργύρια· καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καθὼς εἶναι ἐπό-
 μενον, νὰ κατηγορήσῃ ἐμπαθῶς ὁ ὁσπονδος
 ἐχθρὸς. Μετὰ δὲ τὴν ἐξορίαν τοῦ Θεμι-
 κλέους, ἐβλασφήμησεν ἄλλα πικρότερα, εἰς
 ἄλλο ποίημα. Ἐπειδὴ δὲ κατηγορήθη καὶ ὁ
 Θεμιστοκλῆς, ὅτι ἐμήδισε, καὶ διὰ τοῦτο ἐξω-
 ρίσθη, ἔγραψε καὶ ταῦτα ὁ Τιμοκρέων.

„Οὐκ ὄρα Τιμοκρέων μοῖνος Μήδοισιν ὄρ-
 κια τέμνει,

„Ἄλλ' ἐντὶ κ' ἄλλοι δὴ πονηροὶ, οὐκ ἐγὼ
 μόνα κόλουργις.

„Ἐντὶ καὶ ἄλλαι ἀλώπεκες

Ἐνταῦθα δὲ κατηγορεῖ μὲν τὸν ἀδέσβαιον καὶ ἀ-
 ναπόδεικτον μηδισμόν τοῦ Θεμιστοκλέους, βε-
 βασιᾶ δὲ μόνος, ὅτι ἐμήδισε καὶ αὐτὸς, καὶ
 ἐπομένως, ἐξωρίσθη δικαίως. Ἐπειδὴ λέγει, ὅ-
 τι δὲν ἐμήδισε μόνον ὁ Τιμοκρέων, ἀλλ' ἐ-
 μήδισαν καὶ ἄλλοι πανουργοί.

§. γγ'. Ταύτας δὲ τὰς κατηγορίας, καὶ
 ἄλλας τοιαύτας, ἐδέχοντο εὐμενῶς οἱ Ἀθηναῖοι,

διὰ τὸν φθόνον τῆς δόξης αὐτοῦ, ὥς ἡναγκάζετο καὶ αὐτὸς, νὰ γίνηται ὀχληρότερος πρὸς αὐτοὺς, ἀναφέρων συνεχῶς τὰς πράξεις αὐτοῦ. Τότε ἔλεγε πρὸς τοὺς ὀργιζομένους δι' αὐτὰ· τί, λυπεῖσθε ὅταν σὰς εὐεργετῇ συνεχῶς ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος; Τότε παρωμοίαζεν ἑαυτὸν μὲ τὰς πλατάνους, λέγων· ὅταν βρέχη, οἱ ἄνθρωποι τρέχουσιν ὑπὸ τὰς πλατάνους, καὶ ὅταν παύσῃ ἡ βροχὴ, κόπτουσι τοὺς κλώνους, καὶ τὰ φύλλα αὐτῶν, καὶ τὰς καθυβρίζουσι διαδαινούντες. Ἦτον δὲ εἰς τὰς Ἀθήνας ἐν μέρῳ Μελίτῃ ὀνομαζόμενον, πλησίον τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔκτισεν Ἱερὸν Ἀρτέμιδος τῆς Ἀριστοβούλης, μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Περσῶν· τοῦτο δὲ ἐδείκνυνεν, ὅτι αὐτὸς ἔδωκε τὴν ἀρίστην βουλὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας, διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος. Καὶ τοῦτο ἐπὶ κρανε πολὺ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ σχεδὸν περισσότερον τῶν ἄλλων κατηγοριῶν. Ταῦτα ταῖς ἀκούοντες, καὶ βλέποντες οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ φθονοῦντες, καὶ φοβούμενοι τὴν δύναμιν αὐτοῦ, παρακινούμενοι καὶ ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἐξωστράκισαν τὸν εὐεργετὴν καὶ σωτῆρα τῆς Ἑλλάδος Θεμιστοκλέα. Ἐχθροὶ δὲ αὐτοῦ ἰσχυ-

ρύτερατοί ἦσαν δύο, ὁ Κίμων καὶ Ἀριστείδης. Ὁ δὲ ἐξωστράκισμὸς ἦτον ἐξορία πενταετής, ἢ δεκαετής κατ' ἄλλους, τῶν μεγάλων ἀνδρῶν στρατηγῶν καὶ πολιτικῶν, εἰς ταπεινώσειν τῆς δυνάμεως αὐτῶν· ἐπεὶ δὲ ἐφοβούντο τὴν τυραννίαν, ἣτις ἐγένετο πάντοτε ἐκ τοιούτων περιστάσεων. Ὅθεν, ὅτε ἔβλεπον τοιοῦτον βαρύτερον τῆς δημοκρατικῆς ἰσότητος κατὰ τὴν δύναμιν, ἐλάμβανον τὴν πολιτικὴν ἀξίαν ἀπ' αὐτοῦ διὰ τοῦ ὀστράκισμοῦ, καὶ ἔπεμπον αὐτὸν ἔξω τῆς πατρίδος, νὰ διατρέψῃ τὰ ῥηθέντα ἔτη· ἐνίοτε δὲ συνέδαινε τοῦτο καὶ διὰ φθόνου μόνον. Ὅθεν ὁ ἐξωστράκισμὸς δὲν ἦτον κόλασις, οὔτε ἀτιμία, ἀλλ' ἐλάττωσις τῆς δυνάμεως τοῦ φθονομένου, καὶ παραμυθία τοῦ φθόνου τῶν φθονούντων, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος. Ἦρχετο τοίνυν ὁ Θεμιστοκλῆς μετὰ τὸν ἐξωστράκισμὸν, νὰ κατοικήσῃ εἰς τοὺς Δελφούς· ἀλλ' ἀπαντήσαντες αὐτὸν δύο Ἀργεῖοι Νίκας καὶ Μελέαγρος, τὸν ἔπεισαν καὶ ἔμεινεν εἰς τὸ Ἄργος, λέγοντες, ὅτι καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Νεοκλῆς διέτριψε πολὺν καιρὸν εἰς τὸ Ἄργος. Τέλος δὲ οἱ Ἀργεῖοι παρεκάλεσαν αὐτὸν, νὰ δεχθῇ τὴν διοίκησιν τῆς πόλεως αὐτῶν· ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ἠθέλησε,

λέγων, εὐχαριστοῦμαι νὰ μείνω ἐξωρισμένος, καθὼς ἠθέλησαν οἱ Ἀθηναῖοι (α).

§. μδ'. Κατὰ τούτους οὖν τοὺς χρόνους ἐπραγματεύετο ὁ Πausanías ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, τὴν προδοσίαν τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸν Πέρσην. Ὁ Πausanías ἦτον μὲν φίλος τοῦ Θεμισοκλέους, πλὴν πρότερον δὲν ἐφανέρωσεν τὴν προδοσίαν πρὸς αὐτόν. Τότε δὲ ἰδὼν αὐτὸν ἐξωστρακισμένον καὶ λυπούμενον διὰ τοῦτο, ἐνόμισεν, ὅτι δύναται νὰ τὸν ἐλκύσῃ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, διὰ τὴν ἀχαριστίαν τῶν Ἀθηναίων. Ὅθεν ἔγραψε, δεικνύων καὶ τὰ γράμματα καὶ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Πέρσου, καὶ παροξύνων αὐτὸν κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Ὁ δὲ Θεμισοκλῆς δὲν ἐδέχθη ταύτην τὴν παράνομον καὶ ἀνόσιον κατὰ τῆς πατρίδος πρᾶξιν, ὅς τις ἡλευθέρωσεν αὐτὴν πρότερον ἐκ τοσούτου κινδύνου· ἀπέκοψε καὶ τὴν μετὰ τοῦ Πausanίου κοινωνίαν καὶ ἀλληλογραφίαν· δὲν ἐφάνερωσεν ὅμως τὴν προδοσίαν εἰς ἄλλον τινά, νομίζων, ὅτι ὁ Πausanías, ἢ θέλει παύσῃ τοῦτο τὸ ἀνόητον ἐπιχείρημα, ἢ θέλει φανε-

(α) Ἐπιστολῇ Α'. καὶ Ια'.

ρωθῇ ἄλλως· ἐπειδὴ μεταχειρίζεται πράγματα ἀλόγως καὶ ἀνόητως, ὥς καὶ ἐγένετο μετ' ὀλίγον· καὶ ἐκ τοιούτων ἐπιχειρημάτων δὲν βλάπτεται ἡ Ἑλλάς, ὥς ἐκεῖνος ἐνόμιζε, νὰ προσφέρῃ αὐτὴν ὡς δῶρον εἰς τὸν Πέρσην. Διὰ ταῦτα τοίνυν δὲν ἠθέλησε νὰ φανῇ αὐτὸς προδότης τοῦ φίλου αὐτοῦ πρότερον.

§. μέ'. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Πausanίου, εὐρέθησαν εἰς τὰ γράμματα αὐτοῦ ἐπιστολαὶ τοῦ Θεμισοκλέους, καὶ εὗρον αἰτίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, νὰ τὸν κατηγορήσωσι καὶ αὐτὸν ὡς προδότην σύμφωνον τοῦ Πausanίου. Πρῶτον μὲν ἦτον αἰτία, ὥς εἴρηται, τὸ πρότερον μίσος αὐτῶν πρὸς τὸν Θεμισοκλέα. δεῦτερον δὲ, ἐφοδοῦντο αὐτόν, διὰ τε τὰ πολιτικά καὶ στρατιωτικά προτερήματα αὐτοῦ, δι' ὧν ὕψωσε τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς δυνάμεως καὶ δόξης· τρίτον δὲ, ἐπειδὴ ὁ Πausanías ἐφάνη ἀναφανδὸν προδότης τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοῦτο ἦτον μέγα ὄνειδος, καὶ κατασχυνὴ ἀνεξάλειπτος πρὸς αὐτοὺς, ἤθελον νὰ περιπλέξωσι καὶ τὸν Θεμισοκλέα εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην, ἵνα ἔχῃσι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι προδότην, καὶ κοινὴν τὴν κα-

τηγορίαν τῆς προδοσίας. Ὅθεν πέμφαντες πρέσθεις εἰς τὰς Ἀθήνας, εὐρόντες καὶ πολλοὺς Ἀθηναίους ἐχθροὺς τοῦ Θεμιστοκλέους, ἐζήτησαν ἐπιπόνως, νὰ θανατωθῇ ὁ Θεμιστοκλῆς, ὡς καὶ ὁ Πausanias, προδότης ὢν, ὡς καὶ ἐκεῖνος. Ἐγραψε τοίνυν τὴν ἀγωγὴν τῆς προδοσίας εἰς τὸ κριτήριον τῶν Ἀθηναίων, Λεωδότης ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλκμαίωνος ἐκ τῆς Ἀγραυλίδος φυλῆς, καὶ οὕτως ἐζήτησεν ἀπολογία τὸ κριτήριον παρὰ τοῦ Θεμιστοκλέους, περὶ τῆς κατηγορίας.

§. μς'. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς ἀπολογούμενος διὰ γραμμάτων ἐκ τοῦ Ἄργους, ἐδικαιολογεῖτο. Τότε ἔγραψε καὶ ταῦτα πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· ἐὰν ἐγὼ ἤθελον τοῦτο, καὶ ἡμῃ σύμφωνος τοῦ Πausanίου, ὅποιαν ἀνάγκην εἶχε νὰ μὲ παρακαλῇ; ἐπειδὴ οὕτως ἔγραφον τὰ γράμματα, ὅτι παρεκάλει αὐτὸν ὁ Πausanias. Ἐτι δὲ ἔλεγε καὶ τοῦτο· πῶς εἶναι τρόπος νὰ καταδεχθῇ, ἵνα παραδοθῇ αἰχμάλωτος εἰς τοὺς βαρβάρους μὲ ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἐκεῖνος, ὅστις ζητεῖ καὶ ποθεῖ νὰ ἄρχῃ καὶ νὰ ἐξουσιάζῃ πάντοτε ἄλλους (α); Τίλος δὲ κατεπείσθησαν

(α) Ἐνταῦθα ὀνειδίζει τρόπον τινὰ τοὺς

οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, νὰ παραδώσωσιν αὐτὸν εἰς τὸ κοινὸν κριτήριον τῶν Ἑλλήνων. Ἐπειδὴ ἔλεγον, ὅτι τὰ κοινὰ τῆς Ἑλλάδος ὁδὸκῆματα, πρέπει νὰ κρίνονται εἰς τὸ κοινὸν συνέδριον τῶν Ἑλλήνων· ὅθεν ἐκεῖ πρέπει νὰ κριθῇ καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς, καὶ οὐχὶ νὰ κρίνωσιν αὐτὸν μόνον οἱ Ἀθηναῖοι. Ἐπεμψαν τοίνυν ἀνθρώπους Σπαρτιάτας καὶ Ἀθηναίους, νὰ λάβωσιν αὐτὸν βιαίως, ὅπου καὶ ἂν τοῦ εὔρωσι, καὶ νὰ τὸν φέρωσιν εἰς τὴν Σπάτην, ἔνθα ἐγένετο τότε τὸ κοινὸν συνέδριον. Ἀθηναῖος δέ τις Πολύγυντος καλούμενος, ἔγραψεν εὐθὺς πρὸς αὐτὸν, νὰ φύγῃ ἐκ τοῦ Ἄργους. Μαθὼν οὖν ταῦτα ὁ Θεμιστοκλῆς, ἐνόησε μὲν, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἐνόμιζον, νὰ ἀθωώσωσιν αὐτόν τε καὶ τὴν πόλιν ἐκ τῆς κατηγορίας ταύτης, καὶ διὰ τοῦτο ἔσερξαν νὰ κριθῇ ἐκεῖ· ἐγένωσκε δὲ, ὅτι τὸ συνέδριον τότε ἔκρινε πρὸς χάριν τῶν Λακεδαιμονίων· οἱ δὲ

Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἐξώρισαν αὐτὸν φοβούμενοι τὸ φίλαρχον αὐτοῦ· ἤδη δὲ πιστεύουσιν, ὅτι ὁ τοιοῦτος φίλαρχος, ἤθελε νὰ γενῇ δοῦλος τοῦ βαρβάρου.

Λακεδαιμόνιοι ἐδοκίμαζον μὲ παντοίους τρόπους, νὰ ταπεινώσωσι τοὺς Ἀθηναίους, ὡς τὸ ἀπέδειξαν καὶ πρότερον εἰς ἄλλας κρίσεις. Ἐπειδὴ τὸν πρότερον πόλεμον εἶχον περισσώτερας τριήρεις οἱ Ἀθηναῖοι, παρὰ ὅλην ἡ Ἑλλάδα· δὲν ἐτίμησαν ὁμῶς αὐτοὺς οὐδεμιᾶς ἄλλης πόλεως περισσώτερον· καὶ ταῦτα ἐγένοντο κατὰ ψήφους. Ταῦτα τοῦτον οὕτω διασκεψάμενος, ἔκρινεν εὖλογον, νὰ μὴ παραδοθῇ εἰς τὸ τοιοῦτον κριτήριον, ἀλλ' ἀπεφάσισε νὰ φύγῃ εἰς τὴν Κέρκυραν, φίλος ὢν, ὡς εἴρηται, τῶν Κερκυραίων, διὰ τὴν προτέραν εὐεργεσίαν. Ἦλθον δὲ μὲ αὐτὸν καὶ οἱ ῥηθέντες δύο φίλοι, ὁ Νικίας καὶ Μελέαγρος, μέχρι τοῦ λιμένος τῆς Ἡλίδος, Κυλλήνης ὀνομαζομένου, καὶ ἔμειναν ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας περίφοβοι· ἐπειδὴ δὲν ἦτον ὁ καιρὸς καλὸς, νὰ περάσῃ εἰς τὴν Κέρκυραν. Τὴν δὲ τετάρτην ἡμέραν ἐγένετο πλοῦς ἀρμόδιος, καὶ ἀποχαιρετήσας τοὺς φίλους, ἀνεχώρησεν (α).

§. μζ'. Οἱ δὲ Κερκυραῖοι εἶπον, ὅτι δὲν δύνανται νὰ τὸν φυλάξωσιν ἐκεῖ, μήπως κινή-

σωσιν εἰς ἔχθραν καὶ πόλεμον τοὺς Ἀθηναίους καὶ Λακεδαιμονίους· ὅθεν ἐπέρασαν αὐτὸν εἰς τὴν ἀντίπεραν ξηρὰν τῆς Ἡπείρου, ἔνθα, ἐπειδὴ ἐδίωκον αὐτὸν κατὰ πόδας οἱ ἀπεσαλμένοι, ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς καταφύγιον ἀδέσβαιον καὶ κινδυνῶδες, μὴ ἔχων ἄλλην σωτηριωδεσέραν ἐλπίδα. Ἐκεῖ πλησίον ἦτον τὰ βασίλεια τοῦ Ἀδμήτου βασιλέως τῶν Μολοσσῶν, ὅς τις ἐζήτησέ ποτε παρὰ τῶν Ἀθηναίων μίαν χάριν, ὅτε ἦτον ἀρχὼν ἐν δόξει ὁ Θεμιστοκλῆς, καὶ ἀπεδίωξεν αὐτὸν καταφρονητικῶς· ὥς ὁ Ἀδμήτος ἦτον ὁσπονδος ἐχθρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐζήτηε εὐκαιρίαν, νὰ ἐκδικηθῇ. Πρὸς τοῦτον οὖν τὸν ἐχθρὸν ἠναγκάσθη τότε νὰ καταφύγῃ ἐκείτης. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸν εἶκον, ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας τὸν υἱὸν τοῦ Ἀδμήτου παῖδα ἔτι ὄντα, καὶ ἐκάθισεν ἐκείτης εἰς τὴν ἐσίαν, γινώσκων ὥσως, ὅτι αὕτη ἡ ἰκεσία ἦτον ἡ μεγίστη, αἰδεσιμωτότη, καὶ ἀπαράβατος παρὰ Μολοσσοῖς. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ἔλλειπεν ὁ Ἀδμήτος, ὅτε ἦλθεν ὁ Θεμιστοκλῆς εἰς τὸν οἶκον, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Φθία ὀνομαζομένη, μαθοῦσα τὴν αἰτίαν, συνεβούλευσεν αὐτὸν, νὰ μεταχειρισθῇ ταύτην τὴν

(α) Πλούταρχ. Αὐτόθ. Ἐπιστολ. ζ'.

ἰκεσίαν. Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἀδμητος, καὶ εὐρῶν αὐτὸν οὕτως, ἐδέχθη τὴν ἰκεσίαν. Κατ' ἄλλους δὲ, αὐτὸς ὁ Ἀδμητος συνεβούλευσεν αὐτὸν τοῦτο, ἵνα ἔχῃ λόγον πρὸς τοὺς δῖοντας καὶ ζητοῦντας αὐτὸν, ὅτι ἡ ἰκεσία αὕτη νομίζεται ἀπαράδατος εἰς τοὺς Μολοσσούς, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸν δώσῃ. Τότε καὶ ὁ Ἐπικράτης ὁ Ἀχαρνεὺς, κλέψας ἐκ τῶν Ἀθηναίων τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεμιστοκλέους, ἔστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Μολοσσίδα. Διὰ τοῦτο ὕστερον ὁ Κίμων κατεδίκασεν εἰς θάνατον τὸν Ἐπικράτην.

§. μῆ. Μαθόντες δὲ οἱ Σπαρτιάται, ὅτι κατέφυγεν ἐκεῖ, ἐπεμφαν πρέσβεις πρὸς τὸν Ἀδμητον τοὺς ἐπιφανεστάτους Σπαρτιάτας, νὰ ζητήσωσιν αὐτόν. Ἐλθόντες οὖν οἱ πρέσβεις ἔλεγον, νὰ παραδώσῃ τὸν προδότην τῆς Ἑλλάδος, ἵνα τιμωρήσωσιν αὐτὸν κατ' ἀξίαν· εἰ δὲ μὴ, κηρύττει πόλεμον κατ' αὐτοῦ ὅλη ἡ Ἑλλάς. Ὁ δὲ Ἀδμητος ὑπεσχέθη μὲν αὐτῷ καὶ πρότερον ἀσφάλειαν καὶ βοήθειαν, καὶ τότε ἀκούσας τὰς τοσαύτας βλασφημίας καὶ ἀπειλὰς, δὲν ἔδωκεν αὐτόν, ἐφοβήθη ὁμῶς. Ὅθεν παραινέει αὐτόν, νὰ φύγῃ ἐκείθεν κρυφίως, ὑπο-

σχόμενος αὐτῷ καὶ χρήματα καὶ ἀνθρώπους τοὺς ἀναγκαίους, καὶ πάντα τὰ δυνατὰ, πρὸς εὐκολίαν τῆς φυγῆς, καὶ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ. Ἀποφασίσας τοίνυν ὁ Θεμιστοκλῆς, νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν Ἀσίαν πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Περσίας, τὸν μέγιστον ἐχθρὸν αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἡ Εὐρώπη δὲν εἶχε καταφύγιον δι' αὐτόν, ἔφυγε τὴν νύκτα μυστικῶς. Ὁ μὲν Διόδωρος λέγει, ὅτι ἤνυε δύο νέους ἐμπόρους ἐγχωρίους, καὶ εἰδήμονας τῶν ὁδῶν, καὶ μὲ ἐκείνους περιπατῶν τὴν νύκτα, κατήντησεν εἰς τὴν Ἀσίαν, μετὰ πολλὰς κακοπαθίας. Ὁ δὲ Θουκυδίδης δὲν ἀναφέρει μὲν τοὺς νέους τούτους, λέγει δὲ, ὅτι ἀπέστειλεν αὐτόν ὁ Ἀδμητος διὰ ξηρᾶς εἰς τὴν Πύδναν τῆς Μακεδονίας, ἔνθα εὐρῶν πλοίου ἔτοιμον διὰ τὴν Ἰωνίαν, ἀπέπλευσεν εὐθύς. Ἐν δὲ τῇ Ἐπιστολῇ λέγει, ὅτι ὁ Ἀδμητος ἐπεμφεν αὐτόν εἰς τὴν Πύδναν πρὸς τὸν Μακεδόνα Ἀλέξανδρον, καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐπεμφεν αὐτόν εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ δὲ Στήσιμβροτος παρὰ Πλουτόρχῳ λέγει, ὅτι ἐπέρρασε πρῶτον εἰς τὴν Σικελίαν πρὸς τὸν Ἰέρωνα, καὶ ἐξήτησε γυναῖκα τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, ὑποσχόμενος, νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸν

Τυράννου τούτου. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐδέχθη τούτο ὁ Ἰέρων, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἀσίαν. Δὲν δέχεται ὁμοίως ὁ Πλούταρχος τὴν γνώμην ταύτην· ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ Στησίμβροτος ἔλεγεν, ὅτι ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἦλθε πρὸς αὐτὸν, ὡς εἴρηται, εἰς τὴν Μολοσσίδα· ἔπειτα ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τὴν Σικελίαν, νὰ ζητῇ ἄλλην γυναῖκα. Ἐτι δὲ ὁ Θεόφραστος καὶ Αἰλιανὸς λέγουσιν, ὅτι ἦτον ἐχθρὸς αὐτοῦ καὶ ὁ Ἰέρων. Ἐπειδὴ ἦλθε ποτὲ εἰς τὴν Ὀλυμπίαν νὰ ἀγωνίσθῃ, ἔχων καλοὺς ἵππους, καὶ ἔστησεν ἐκεῖ σκηνὴν πολυτελεστάτην εἰς ἐπίδειξιν. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς εἶπε πρὸς τοὺς Ἕλληνας, νὰ μὴ δεχθῶσι τοὺς ἵππους εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ νὰ διαρπάσωσι καὶ τὴν σκηνὴν τοῦ Τυράννου. Ἐν δὲ τῇ δεκάτῃ πέμτῃ ἐπιστολῇ λέγει, ὅτι ἀπεφάσισεν ἐκ τῆς Κερκύρας, νὰ περάσῃ εἰς τὴν Σικελίαν, ἥρπε καὶ πλοῖον ἐκ τῆς Λευκαδίας ἐκεῖ. Μαθὼν δὲ ὅτι ἀπέθανεν ὁ Γέλιον, καὶ παρέλαβε τὴν τυραννίαν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰέρων τεταραγμένῃ, ἐπέρασεν εἰς τὴν Μελοσσίδα μὲ τὸ αὐτὸ πλοῖον.

§ι μθ'. Κατὰ Θουκυδίδην ταύτην, εἰσῆλθεν εἰς τὸ πλοῖον ἐκεῖνο τῆς Πύδνης ἀγνώριστος·

συνέβη ὁμοίως ἄνεμος ἐναντίος, καὶ κατέφερεν αὐτοὺς εἰς τὴν Νάξον, ὅπου ἦτον τότε τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐπολιόρκει τὴν Νάξον. Ὅθεν φοβηθεῖς, ἐφάνέρωσε πρὸς τὸν καύκληρον παῖος ἦτον, καὶ διὰ τί φεύγει, καὶ πότε μὲν παρακαλῶν, ἔλεγε, νὰ τὸν φυλάξῃ, νὰ μὴ ἐννοήσωσιν οἱ Ἀθηναῖοι, ὑποσχόμενος καὶ χάριν, ἂν κατορθωθῇ τοῦτο· πότε δὲ φοβερίζων, ὅτι θέλει ἀποδείξει πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ὅν τὸν εὕρωσιν, ὅτι κατεπέσθη μὲ χρήματα, νὰ τὸν περάσῃ εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἡ δὲ ἀσφάλεια εἶναι, ἔλεγε, νὰ μὴ ἐξέλθῃ ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πλοίου εἰς τὴν νῆσον, ἕως νὰ φύγωσιν ἐκεῖθεν. Ὄρμισε ταύτην ὁ Κυβερνήτης τὸ πλοῖον ἄνωθεν τοῦ στρατοπέδου, καὶ ἔμειναν ἐκεῖ μίαν ἡμέραν καὶ μίαν νύκτα, χωρὶς νὰ ἐξέλθῃ ἄνθρωπος ἔξω, ἕως οὗ ἐγένετο καιρὸς καλὸς, καὶ ἐπέρασαν εἰς τὴν Ἐφεσον, ἢ κατὰ Πλούταρχον εἰς τὴν Κύμνιν. Ἐν δὲ τῇ δεκάτῃ πέμτῃ ἐπιστολῇ, ἔνθα γράφει τὴν φυγὴν αὐτοῦ, λέγει, ὅτι Διοπείθης τις καλούμενος Βαργυλικήτης, φίλος τοῦ Κυβερνήτου, καὶ συμπλέων εἰς τὸ αὐτὸ πλοῖον, ἐγνώρισεν αὐτὸν τότε, καὶ ἐμεσίτευσεν πρὸς τὸν Κυβερνήτην, περὶ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ.

Ἐκεῖ ἔπεμφαν οἱ φίλοι καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ, κλέψαντες αὐτὰ ἐκ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐκ τῆς Ἀργεῖας, ὅσα ἔσπειλεν ἐκεῖ πρότερον. Ἦσαν δὲ ὅλα, ὅσα ἐφανερώθησαν, ὀγδοήκοντα τάλαντα κατὰ Θεόφραστον· κατὰ Θεόπομπόν δὲ ἑκατόν. Πρὶν δὲ ἀνακαταβῆναι εἰς τὰ πολιτικά, μόλις εἶχε τρία τάλαντα. Καὶ οὕτως ἔδωκε πρὸς τὸν ναύκληρον Ἀζίαν ἀμοιβήν, κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ (α),

§. ν'. Ἀρ' οὗ δὲ ἐνίκηθη ὁ Ξέρξης, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐκήρυξεν, ὅτι, ὅστις φέρει τὸν Θεμιστοκλῆα πρὸς αὐτόν, λαμβάνει διακόσια τάλαντα ὠρεάν. Πρὸς τοῦτον τοῖνον καταφεύγει ἤδη ὁ Θεμιστοκλῆς, ζητῶν τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ. Μαθὼν οὖν, ὅτι ἐφύλαττον πολλοὶ εἰς τὰ παραθαλάσσια, νὰ τὸν εὕρωσι, διὰ τὰ διακόσια τάλαντα, καὶ μάλιστα δύο τινές, Ἐργοτέλης καὶ Πυθόδωρος ὀνομαζόμενοι, ἔφυγεν εἰς τὰς Αἰγὰς τῆς Αἰολίδος ἀγνωρίζως, πρὸς τινα φίλον αὐτοῦ πλουσιώτατον καὶ δυνατὸν, Νικογένην ὀνομαζόμενον. Ὁ δὲ Διοδωρος λέγει Λυσιθίδην τὸν φίλον τοῦ-

(α) Θεουκιδίδ. Α'. ρλζ'. Πλούταρχ. Κε'.

τον, καὶ φίλον τοῦ Ξέρξου, ὅστις ἐφίλευσεν ὅλην τὴν ἐρώτευμα αὐτοῦ, ὅτε κατέβαινον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ δὲ Ἡρόδοτος ὀνομάζει Πύθιον (*) τοῦτον, ὅστις κατῴκει εἰς τὸς Κελαινας τῆς Λυδίας, πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Μαιόνδρου, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν Αἰολίαν. Ὁ Νικογένης τοῖνον, κατὰ Πλούταρχον, ἐδέχθη αὐτὸν φιλοφρόνως, καὶ ὑπεσχέθη βοήθειαν. Ὅθεν ἔμεινεν ἐκεῖ κεκρυμμένος τινὰς ἡμέρας. Μίαν δὲ ἐσπέραν, ἀφ' οὗ ἐβυσίασαν μετὰ τὸ

(*) Οὗτος εἶναι ὁ θρυλούμενος ὑπέρπλουτος Πύθιος, ὅστις ἐχάρισε πρὸς τὸν πατέρα τοῦ Ξέρξου Δαρεῖον μίαν πλάτανον χρυσήν, καὶ μίαν ἄμπελον ὁμοίως χρυσήν. Ἡ μὲν ἄμπελος ἦτον εἰς τὰ Σοῦσα ἐν τῇ ἀκροπόλει, καὶ ἐκεῖθεν ἔλαβεν αὐτὴν ὕψιστον ὁ Ἀντίγονος· ἡ δὲ πλάτανος ἦτον μικρὰ, ὡς εἶπεν ὁ Ἀντίοχος ὁ πρέσβυς τῶν Ἀρχάδων, ὁ ἰδὼν αὐτήν. Ἔδωκε δὲ καὶ πρὸς τὸν Ξέρξην τότε τετρακοσίας μεριάδας σατῆρας δαρεικοῦς βοήθειαν. Πολύμν. κζ'. καὶ Διοδ. ιθ'. μὴ, Ξενοφ. Ἑλληνικ. Ζ'. α'. κς'. Ταύτην τὴν Πλάτανον λέγουσιν, ὅτι εἶχε μεθ' αὐτοῦ ὁ Ξέρξης εἰς τὴν ἐκστρατείαν, καὶ ὑπ' αὐτὴν καζήμενος ἐν τῇ Ἀττικῇ, ἐβιάσθη τὴν μάχην τῆς Σαλαμῖνος.

δειπνῶν, ὁ παιδαγωγὸς τοῦ Νικογένους Ὀλβίος ὀνομαζόμενος, γενόμενος ὡς ἕξω φρενῶν καὶ θεοφόρητος, ἀνεφώνητε τὸν ἑμμετρον τοῦτου εἶχον.

„Νυκτὶ φωνήν, νυκτὶ βουλήν, νυκτὶ τὴν νίκην δίδου.

Κοιμηθεὶς δὲ μετὰ ταῦτα ὁ Θεμιστοκλῆς, εἶδεν ὄνειρον φρικτότατον· ὅτι δράκων τις ἦτον περιτυλιγμένος εἰς τὴν γαστέρα αὐτοῦ, καὶ ἀναβαίνων πρὸς τὸν τράχηλον, μετεμορφώθη εἰς αἶετον, ἀφ' οὗ ἦλθεν εἰς τὸ πρόσωπον· ἔπειτα ἔλαβεν αὐτὸν μὲ τὰς πτέρυγας, καὶ τὸν ἔφερε πολὺν ὁρόμον, ὅπου ἐφάνη χρυσοῦν κηρύκειον ἱστάμενον, καὶ ἔβαλεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ κηρύκειον (α).

§. νά. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἤθελε νὰ ἀναβῇ πρὸς τὸν Πέρσην, ἀλλ' ὁ φίλος ἐμπόδιζεν αὐτὸν, φοβούμενος τὴν ὀργὴν τοῦ βαρδάρου, διὰ τὰς προτέρας κατ' αὐτοῦ νίκας, καὶ μάστιγα διὰ τὸ κήρυγμα. Τέλος δὲ ἐννοήσας τὸ συμφερότερον, ἀνεδίδασκεν αὐτὸν μυστικῶς μὲ τρόπον παράδοξον. Οἱ Πέρσαι ἦσαν καὶ εἶναι,

(α) Πλούταρχ. Κή.

ὡς καὶ πάντες οἱ Ἀσιατικοὶ, ζηλότυποι, οὐχὶ μόνον πρὸς τὰς νομίμους γυναῖκας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς παλλακίδας αὐτῶν. Ὅθεν, ὅτε ἐκόμιζον τὰς παλλακίδας δωρεὰν οἱ κόλακες πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῆς Περσίας, ἢ ἄλλως κατὰ προσαγὴν, κατεσκευάζον ἄμαξαν πολυτελῶς κεκοσμημένην, καὶ πάντοθεν μὲ παραπετάσματα περιφραγμένην, ὥς ἐγνωρίζετο, ὅτι ἦσαν γυναῖκες τοιαῦται ἐν αὐτῇ· καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐτόλματις, μήτε νὰ ζρεψῇ τὰ ὄμματα πρὸς τὴν ἄμαξαν ταύτην. Τοιαύτην τοίνυν ἄμαξαν κατασκευάσας ὁ φίλος ἐκεῖνος, κατέκλεισε τὸν Θεμιστοκλέα ἐν αὐτῇ, καὶ οὕτως ἀνεδίδασκεν αὐτὸν, λέγων, ὅτι κομίζει νέαν τινα Ἑλληνίδα ἐκ τῆς Ἰωνίας πρὸς τὸν βασιλέα (α). Ἐν δὲ τῇ Ἐπιστολῇ ἀναφέρεται ἄλλως ἢ ἀνάσασις αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα.

§. νβ'. Ὁ μὲν Θουκυδίδης καὶ Χάρων ὁ Λαμψακηνὸς, λέγουσιν, ὅτι πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην τὸν Μακρόχειρα τὸν υἱὸν τοῦ Ξέρξου, ἦλθεν ὁ Θεμιστοκλῆς· ἐπειδὴ ὁ Ξέρξης ἀπέ-

(α) Πλούταρχ. Αὐτοβ. Διόδωρ. Αὐτοβ. Νς'.

θανε πρὸ ὀλίγου, καὶ ἐδασίλευεν ἐκεῖνος τότε· καὶ ὅτι ἀνέβη μέτινα Πέρσῃν, κατὰ Θουκυδίδην, ἐκ τῆς Ἰωνίας πρὸς τὸν βασιλέα. Ἐλθὼν δὲ ἐκεῖ ἔγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην, λέγων·, ἐγὼ ὁ Θεμιστοκλῆς ἦλθον πρὸς σέ, ὅς τις ἐπραξα πολλὰ κακὰ εἰς τὸν οἶκόν σου, ἐναντιούμενος ἐξ ἀνάγκης τὸν σὸν πατέρα, ἐπερχόμενον κατὰ τῆς Ἑλλάδος· ἐπραξα ὅμως καὶ περισσώτερα καλὰ, ὅτε ἡ Ἑλλὰς ἦτον ἔξω τοῦ κινδύνου, καὶ ἐκεῖνος εἰς κινδύνου, διὰ τὴν ἀναχώρησιν, ὅτε ἔγραψα πρὸς αὐτὸν τὴν γνώμην τῶν Ἑλλήνων, περὶ τῆς λύσεως τῶν γεφυρῶν. Ὁ Ἡρόδοτος ὅμως νομίζει, ὅτι ἔπραττε ταῦτα τότε ὁ Θεμιστοκλῆς τεχνηέντως, προπαρασκευάζων καταφύγιον ἀσφαλές πρὸς τὸν Πέρσῃν, ὑποπτευόμενος τοὺς Ἀθηναίους· ἐπειδὴ εἶχε πολλῶν προγενεσέων παραδείγματα. Διὰ ταύτας ἄρα τὰς εὐεργεσίας, ἔλεγεν, ὅτι πρέπει νὰ μοι γνωρίζετε χάριν. Ἐτι δὲ διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν σὴν φιλίαν, ἦλθον νὰ σοὶ προξενήσω καὶ ἄλλα καλὰ· θέλω ὅμως νὰ μένω ἕνα χρόνον ἐνταῦθα, ἔπειτα νὰ σοὶ ὁμιλήσω ἐγὼ διὰ

τι ἦλθον (α). Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἀρταξέρξης, ἐθαύμασε τὴν διάνοιαν αὐτοῦ, καὶ ὑπέσχεθη τὴν ζήτησιν. Ἐν τούτῳ τοίνυν τῷ χρόνῳ ἔμαθε τὴν Περσικὴν χλιῶσαν, ὅσον ἐδυνήθη, καὶ τὰς Περσικὰς συνηθείας καὶ ἐπιτηδεύματα· ἔπειτα παρῆρσιασθεὶς πρὸς τὸν βασιλέα, ἐθανυμάσθη, καὶ ἐτιμήθη, ὡς οὐδεὶς ποτε ἄλλος Ἕλλην, καὶ διὰ τὴν προτέραν ὑπόληψιν, καὶ διὰ τὴν ἐλπίδα, ὅτι θέλει νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς αὐτὸν, καὶ μάλιστα διὰ τὴν σύνεσιν καὶ φρόνησιν αὐτοῦ, τὴν ὅποιαν ἔδειξε ἐμπράκτως εἰς πολλὰς περιτάσεις. Καὶ ταῦτα μὲν λέγουσιν αὐτοί.

§. νγ'. Ὁ δὲ Ἐφορος, Δείνων, Κλείταρχος, Ἡρακλείδης (β), καὶ ἄλλοι πολλοί, λέγουσιν, ὅτι ἦλθε πρὸς αὐτὸν τὸν Ξέρξην. Τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ Διόδωρος, καὶ Κορνήλιος ὁ Νέπως, καὶ ἄλλοι. Καὶ ὅτι ἦλθε πρῶτον πρὸς τὸν Ἀρτάβανον χιλιάρχον τοῦ βασιλείως, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι εἶναι Ἕλλην, καὶ θέλει νὰ

(α) Πλούταρχ. Κε'. Θουκυδίδ. βλζ'. βλῆ'

(β) Οὗτοι ἀναφέρονται παρὰ Πλούταρχου πάντες.

ὁμιλήσῃ μὲ τὸν βασιλέα περὶ μεγάλων πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶναι ὠφέλιμα πρὸς αὐτὸν, καὶ τὰ ἐπιθυμεῖ. Ὁ δὲ Ἀρτάδανος εἶπεν· ὦ ξένε, οἱ νόμοι τῶν ἀνθρώπων εἶναι διάφοροι, καὶ εἰς μερικοὺς εἶναι ἄλλοι καλοὶ, εἰς ἄλλους δὲ ἄλλοι· εἶναι ὅμως καλὸν, νὰ φυλάττῃ ἕκαστος τοὺς οἰκείους νόμους. Λέγεται, ὅτι ὑμεῖς οἱ Ἕλληνες τιμᾶτε τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἰσότητά· ἡμεῖς δὲ, ἔχομεν καὶ ἄλλους πολλοὺς καὶ καλοὺς νόμους, ἀλλ' ὁ κάλλιστος πάντων εἶναι, νὰ τιμῶμεν τὸν βασιλέα, καὶ νὰ τὸν προσκυνῶμεν ὡς εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, τοῦ διατηροῦντος τὰ πάντα. "Αν λοιπὸν σοὶ ἀρέξωσιν οἱ ἡμέτεροι νόμοι, καὶ θέλεις νὰ προσκυνήσῃς τὸν βασιλέα, δύνασαι καὶ νὰ τὸν ἰδῇς, καὶ νὰ ὁμιλήσῃς πρὸς αὐτόν. "Αν ὅμως φρονῇς ἄλλως, πρέπει νὰ μεταχειριθῇς ἄλλους ἀγγέλους πρὸς τοῦτο· ἐπεὶ δὲν εἶναι νόμος παρ' ἡμῖν, νὰ ἀκροασθῇ ὁ βασιλεὺς ἀνθρώπων, ὅς τις δὲν προσκυνήσῃ αὐτόν.

§. νδ'. Ταῦτα δὲ ἀκούσας ὁ Θεμιστοκλῆς εἶπε πρὸς αὐτόν. Ἐγὼ, ὦ Ἀρτάδανε, ἤλθον νὰ αὐξήσω τὴν δόξαν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ βασιλέως, καὶ νὰ πείθωμαι καὶ ἐγὼ εἰς τοὺς ὑ-

μετέρους νόμους, ἐπεὶ δὲ οὕτως ἠθέλησεν ὁ Θεός, ὅς τις ἐμεγάλυνε τοὺς Πέρσας, καὶ νὰ καταστήσω καὶ ἄλλους πολλοὺς, νὰ προσκυνήσωσι τὸν βασιλέα· ὅθεν δὲν πρέπει νὰ ἐμποδισθῇ διὰ τοῦτο ἢ πρὸς τὸν βασιλέα παρουσία μου. Ὁ δὲ Ἀρτάδανος εἶπε· ποῖος εἶσαι, νὰ εἰπῶ, ὅταν μὲ ἐρωτήσῃ ὁ βασιλεὺς; ἐπεὶ δὲ δὲν φαίνεται ἰδιώτης ἀνθρώπος κατὰ τὴν γνώμην. Ὡς Ἀρτάδανε, εἶπεν ὁ Θεμιστοκλῆς, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μάθῃ ἄλλος τοῦτο πρότερον τοῦ βασιλέως. Καὶ οὗτος ἐγένετο ἡ παρρησία τοῦ Θεμιστοκλέους πρὸς τὸν βασιλέα, ὡς λέγει ὁ Φάνίας. Ὁ δὲ Ἐρατοσθένης λέγει, ὅτι ὁ Ἀρτάδανος εἶχε τινα γυναῖκα ἐκ τῆς Ἐρετρίας, καὶ δι' ἐκείνης ἐγένετο ἡ σύστασις αὐτοῦ, πρὸς τὸν βασιλέα (α).

§. νε'. Παρρησιασθεὶς οὖν καὶ προσκυνήσας κατὰ τὴν συνήθειαν, ἐστάθη σιωπῶν· ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκέλευσε, νὰ τὸν ἐρωτήσῃ ὁ Ἑρμηνεύς, ποῖος εἶναι. Ἐρωτηθεὶς τοῖνυν, ἀπεκρίθη ταῦτα· ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεμιστοκλῆς ὁ Ἀθηναῖος, καὶ ἤλθον πρὸς σέ, ἐπεὶ δὲ μὲ ἐδίδωξαν οἱ Ἕλληνες·

(α) Παρὰ Πλούταρχ. Κζ'.

ἔπραξα μὲν πολλὰ κατὰ εἰς τοὺς Πέρτας, ὅ-
μως ἔδειξα καὶ μεγάλην εὐεργεσίαν, ἐμποδίσας
τὴν διώξιν τῶν Ἑλλήνων, ὅτε ἦτον ἡ Ἑλλάς
εἰς ἀσφάλειαν, καὶ ἔσωσα καὶ τὴν Ἑλλάδα,
ἔπειτα καὶ τὴν Περσίαν, χωρὶς νὰ βλάψω τὴν
Ἑλλάδα. Ὅθεν μοὶ φαίνεται, ὅτι εἶναι συγ-
χωρημένον, εἰς τὴν παρούσαν μου κατάστασιν,
νὰ ἔλθω προετοιμασμένος, ἵνα ζητήσω χάριν
εὐνοϊκῆν, καὶ τὴν παραίτησιν τῆς κατ' ἐμοῦ
ὀργῆς. Σὺ ὅμως, ἀφ' οὗ ἀκούσης ὡς μάρτυ-
ρας τοὺς ἐχθροὺς μου, ἵνα βεβαιωθῆς, πόσον
εὐηργέτησα τοὺς Πέρτας, μεταχειρήσου τὴν
δυσυχίαν μου εἰς ἐπίδειξιν τῆς ἀρετῆς σου,
καὶ οὐχὶ εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ὀργῆς σου· ἐπειδὴ
ἂν μὲ σώσης, σώξεις τὸν ἱκέτην σου, καὶ ἂν
μὲ φονεύσης, φονεύεις ἐχθρὸν τῶν Ἑλλήνων.
Μετὰ δὲ ταῦτα διηγήθη τὸ ὄνειρον, τὸ ὁποῖον
εἶδεν, ἢ μᾶλλον ἔπλασεν αὐτὸς, εἰς τὸν οἶκον
τοῦ Νικογένους, ἀρμοδιώτατον εἰς τὸν σκοπὸν
αὐτοῦ. Ἐπειδὴ ὁ δράκων, ὁ φοβερός ἐχθρὸς, ἐ-
γένετο αἰετὸς, ὁ ἑστὶ βασιλεὺς, καὶ ἔφερεν αὐ-
τὸν εἰς τὸ κηρύκειον, εἰς τὴν φιλίαν καὶ διαλ-
λαγὴν. Ἐπειτα δὲ διηγήθη καὶ ἓνα χρησμὸν
τοιοῦτον πεπλασμένον. Ὅτι ἐρωτήσας τὸ ἐν

Δωδώνῃ μαντεῖον, ποῦ νὰ καταφύγῃ, ἔλαβε
χρησμὸν, νὰ καταφύγῃ πρὸς τὸν ὁμόνυμον
τοῦ Θεοῦ, αἶον, τοῦ Διός· συλλογισθεὶς δὲ,
ἐνόησεν, ὅτι τοῦτο δηλοῖ τὸν βασιλέα· ἐπει-
δὴ ἀμφοτέρω ἐῖναι καὶ λέγονται βασιλεῖς· κα-
θότι τότε οἱ Ἕλληνες δὲν ἐγνώριζον, οὔτε
ὠνόμαζον ἄλλον βασιλέα, ἐκτὸς τῆς Περσίας·
τοὺς δὲ Ἑλληνικοὺς βασιλίσκους ὠνόμαζον
Τυράννους· ἐκεῖνον δὲ ἔλεγον καὶ μέγαν βα-
σιλέα. Διὰ τοῦτο ὅρα παρωμοίασεν αὐτὸν ὁ
Θεμισοκλῆς μὲ τὸν Δία. Ταῦτα δὲ ἀκούσας ὁ
Πέρσης, ἐθαύμασε μὲν τὸ φρόνημα καὶ τὴν
τόλμην αὐτοῦ, ὅμως δὲν ἀπεκρίθη πρὸς αὐ-
τὸν. Μακαρίσας δὲ ἑαυτὸν πρὸς τοὺς φίλους
αὐτοῦ, ὡς ἐπὶ μεγάλης εὐτυχίας, εὐχίῃ,
λέγων· εἴθε ὁ Ἀρειμάνιος (α) νὰ διδῇ τοιαύ-
τας φρένας εἰς τοὺς ἐχθροὺς, ὥστε νὰ διώκω-
σι τοὺς τοιούτους ἄνδρας ἀφ' ἑαυτῶν. Ἐπειτα
δὲ θυσιάσας εἰς τοὺς θεοὺς, ἐκάθησε καὶ ἐπι-
νε· καὶ τὴν νύκτα ταύτην ἔκραξεν εἰς τὸν ὕπνον

(α) Ὁ Ἀρειμάνιος ἦτον Θεὸς τῶν Περ-
σῶν· ὅρα Ὡγυγίας τόμ. Α'. σελ. 41.

αὐτοῦ τρεῖς ὑπὸ τῆς χαρᾶς· ἔχω Θεμιστοκλέα
τὸν Ἀθηναῖον (α)

§. νζ'. Τὸ δὲ πρῶτ' συγκαλέσας τοὺς φί-
λους αὐτοῦ, ἐκέλευσε νὰ ἔλθῃ ὁ Θεμιστοκλῆς,
ὅστις εἰσερχόμενος ἔχασε τὴν ἐλπίδα, ἀκούων
τοὺς θυρωροὺς καὶ ἄλλους, κακολογοῦντας πρὸς
αὐτὸν, ἀφ' οὗ ἔμαθον ποῖος ἦτον. Χιλιάρχος
δὲ τις Ῥωξάνης ὀνομαζόμενος, ὡς ἐπλησίασεν
εἰς αὐτὸν ὁ Θεμιστοκλῆς, ἐρχόμενος πρὸς τὸν
βασιλέα, ἀνασθενάξας ἡσύχως καὶ βαθέως, εἶ-
πεν· ὄφι ποικίλε Ἕλλην, ἡ τύχη τοῦ βασι-
λέως σὲ ἔφερεν ἐνταῦθα. Ὁ βασιλεὺς ὁμῶς
ἐδέχθη αὐτὸν φιλοφρόνως, καὶ μετὰ τὸ προ-
σκύνημα, ἀσπασάμενος αὐτὸν, εἶπε πρὸς τοῖς
ἄλλοις, ὅτι χρεώσῃ διακόσια τάλαντα πρὸς αὐ-
τόν. Εἰπόντος δ' ἐκείνου, πόθεν; ἐπειδὴ μοι
ἐκόμισας τὸν Θεμιστοκλέα, εἶπεν. Διό τί ἐγὼ
ἐκλήρυξα, νὰ λάβῃ διακόσια τάλαντα ὁμοιόθην,
ὅστις μοι τὸν φέρει· ἐπειδὴ λοιπὸν ἡλθες μόνος,
πρέπει νὰ τὰ λάβῃς σύ· ὑποσχεθεὶς δὲ καὶ ἄλ-
λα πολλὰ, καὶ παραθαρρύνας αὐτόν, εἶπε, νὰ
ὁμιλήσῃ εὐλευτέρως περὶ τῶν ὑποθέσεων τῆς

(α) Αὐτόθι. Κή'.

Ἑλλάδος, ὅτι θέλει. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς ἀ-
πεκρίθη πάλιν τεχνικῶς, λέγων, ὅτι ὁ λόγος
τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιάζει μὲ τὰ πολυποικίλα ὑ-
φάσματα· καθὼς ἐκεῖνα, ὅταν ἀνοίγουνται καὶ
ἀπλώνονται, δεικνύουσι τὴν ποικιλίαν τῶν χρω-
μάτων, ἢ κεντημάτων, καὶ ὅταν εἶναι περι-
μαζωμένα καὶ διπλωμένα, δὲν φαίνεται ἡ ποι-
κιλία καὶ τὸ κάλλος αὐτῶν, οὕτω καὶ ὁ λόγος
τοῦ ἀνθρώπου. Ὅταν γὰρ ὁ ἄνθρωπος ἔχῃ ἰδέας
καὶ γνώσεις πολλῶν πραγμάτων, πρέπει νὰ ἔ-
χῃ καὶ γλῶσσαν νὰ τὰς ἐκφράσῃ· ὅταν ὁμῶς
δὲν εἴη γλῶσσαν, εἶναι καθὼς τὸ διπλωμένον
ὑφασμα. Ὅθεν εἶπεν, νὰ δοθῇ ἄδεια, ἵνα
μάθῃ τὴν Περσικὴν γλῶσσαν, καὶ τότε νὰ ὁ-
μιλήσῃ πρὸς αὐτόν. Ἐννοσιμεύθης δὲ πάλιν ὁ βα-
σιλεὺς τὴν παραβολήν, καὶ ἐκέλευσε νὰ γένῃ
οὕτω.

§. νζ'. Διατρίψας οὖν ἕνα χρόνον κατὰ τὴν
ζήτησιν αὐτοῦ, ἕως οὗ ἔμαθε τὴν Περσικὴν
γλῶσσαν, ἐπ' ὁρῇσιαζέτο ὕστερον ἐλευθέρως,
ὥστε οἱ μὲν ἔξωθεν ἐνόμιζον, ὅτι ὁμιλεῖ περὶ
τῶν Ἑλληνικῶν ὑποθέσεων· διότι ἦτον λόγος,
ὡς ὑπεσχέθη καὶ αὐτὸς τρόπον τινα, ὅτι θέ-
λει συνεργήσῃ, νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς

τὸν βασιλέα· ἐπειδὴ ὅτε ἔλεγεν, ὅτι θέλει κατορθώσῃ νὰ προσκυνήσωσι πολλοὶ τὸν βασιλέα, οἱ Πέρσαι ἐνόμιζον, ὅτι τοῦτο ἐννοεῖ ἐκεῖνος· ὅμως ἐνόει ἄλλα, ὡς τὸ ἀπέδειξεν ὕστερον. Καὶ αὐτοὶ μὲν τοιαύτην ἐνόμιζον τὴν παρρησίαν τοῦ Θεμιστοκλέους πρὸς τὸν βασιλέα· ἐπειδὴ εἶχε μεγάλην παρρησίαν, διατρίβων συνεχῶς εἰς τὰ βασιλεια, καὶ συγχυνηγῶν μὲ τὸν βασιλέα, ὥς ἐγνωρίσθη καὶ μὲ τὴν μητέρα τοῦ βασιλέως, καὶ ἤρχετο καὶ πρὸς αὐτήν, τὰ ὅπου ἦτον ἀσυνήθιστον, καὶ ἐφαίνετο παράδοξον εἰς τοὺς Πέρσας. Καὶ τέλος, τοιαύτας τιμὰς οὐδεὶς ποτε τῶν ξένων ἠξιώθη παρὰ τοῦ βασιλέως. Ὁ Θεμιστοκλῆς ὅμως συνεβούλευε τὸν βασιλέα περὶ τῆς ἐσωτερικῆς εὐταξίας τοῦ βασιλείου, ὥς ἐσυνέβησαν τότε πολλαὶ καινοτομίαι καὶ μεταβολαὶ εἰς τὴν αὐλήν, καὶ εἰς τοὺς συμβούλους, καὶ ἐμισήθη ὑπὲρ αὐτῶν, ἐπειδὴ ὠμίλησε πολλὰ καὶ περὶ ἐκείνων. Εἰς τὸς χρόνους δὲ ὑπόληψιν ἔλαβεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, ὥς ἐκέλευσε νὰ διδαχθῇ καὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν μάγων, τὴν ὁποίαν εἶχον εἰς μεγάλην τιμὴν, καὶ ἐδιδάσκοντο αὐτὴν ἄλλοι οἱ μεγάλοι καὶ εὐγενεῖς.

§. νη'. Κατ' ἐκείνους οὖν τοὺς χρόνους διέτριβεν εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλήν καὶ ὁ Δημάρατος βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ἐξωρισμένος ὢν ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος, ὡς καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς, καὶ μάλις ἦτον μὲ τὸν βασιλέα εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκστρατείαν. Εὐχαριστηθεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς εἰς τὰς ἐκδουλεύσεις αὐτοῦ, εἶπεν, νὰ ζητήσῃ ὅ,τι θέλει· ὁ δὲ Δημάρατος ἐζήτησε τὴν κίθαριν τοῦ βασιλέως· οἶον τὸν βασιλικὸν πῖλον, νὰ φορέσῃ αὐτὸν εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ νὰ περάσῃ διὰ μέσου τῶν Σάρδεων. Ὁ δὲ Μιθροπαύτης ἐξάδελφος τοῦ βασιλέως παριστάμενος ἐκεῖ τότε, ἔλαβε τὸν Δημάρατον ἐκ τῆς χειρὸς, καὶ εἶπεν· ἡ κίθαρις αὕτη δὲν εὐρίσκει ἐγκέφαλον εἰς τὴν κεφαλὴν σου, νὰ σκεπώσῃ· καὶ μήτε Ζεὺς ἤθελες γένῃ, ἂν ἐλάμβανες τὸν κερανοῦν εἰς τὰς χεῖρας. Ἀγανακτήσας δὲ διὰ τὸ ζήτημα ὁ βασιλεὺς, ἀπεδίωξε μὲ ὀργὴν ἄσπουδον τὸν Δημάρατον. Ὁ Θεμιστοκλῆς ὅμως παρακαλέσας κατέπεισεν αὐτὸν, καὶ τὸν ἔλαβεν εἰς εὐνοίαν πάλιν. Τέλος δὲ ἔφθασεν εἰς τοιαύτην δύναμιν, ὥς ἐκολάκευον αὐτὸν καὶ οἱ δυνατῶτατοι τῶν Περσῶν. Οἱ δὲ μετὰ ταῦτα βασιλεῖς,

ἐπειδὴ αἱ Περσικαὶ ὑποθέσεις εἶχον ἐπιρροὴν εἰς τὰς Ἑλληνικάς, καὶ τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς Περσικάς, ὅτε εἶχον χρεῖαν παρά τινος Ἑλλήνων, ὑπέσχοντο πρὸς αὐτὸν ἐγγράφως, ὅτι θέλουσι τὸν τιμήσῃ ἀνώτερον τοῦ Θεμιστοκλέους. Ἔδωκε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς τρεῖς πόλεις, διὰ τὴν ζωοτροφίαν αὐτοῦ· τὴν μὲν Μαγνησίαν, διὰ τὸν ἄρτον, τὴν δὲ Λάμψακον διὰ τὸν οἶνον, καὶ τὴν Μυοῦντα διὰ τὸ προσφάγιον. Ὁ δὲ Νεάνθης ὁ Κυζικηνὸς καὶ ὁ Φανίας, λέγουσιν, ὅτι ἔδωκεν αὐτῷ καὶ ἄλλας δύο, τὴν Περκώτην διὰ σρώματα, καὶ τὴν Παλαίσκηψιν διὰ ἐνδύματα. Αἱ πόλεις δ' αὐταὶ ἔδιδον εἰσοδήματα τὸν χρόνον ἑκατὸν πεντήκοντα τάλαντα (*).

Μὲ τοιαύτας τιμὰς ἄρα ἐτιμήθη ὁ Θεμιστοκλῆς ὑπὸ τοῦ βασιλέως (α),

(*) Σχεδὸν 150,000 τάλαντα.

(α) Πλούταρχ. Κή. ΚΣ'. Κορυήλ. Νέπως. Αὐτόξ. Θουκυδίδ. Α'. ρλγ'.

ρόντως τιμωμένῃ. Εἶχε δὲ υἱοὺς, οἳ τινες ἐφρονεύθησαν εἰς τὴν ναυμαχίαν τῆς Σαλαμῖνος (*), καὶ διὰ τοῦτο ἦτον εἰς ἄκραν καὶ ἀπαρηγόρητον θλίψιν, ὥς ἐλυποῦντο αὐτὴν ἅπαντες οἱ Πέρσαι. Μαθοῦσα τούτων, ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς ἦλθεν ἐκεῖ, ἐνεδύθη ἐνδυμα πένθιμον, καὶ ἔλθοῦσα πρὸς τὸν βασιλέα, ἐζήτησε, νὰ τιμωρῇ εἰς ἐκδίκησιν τῶν υἱῶν αὐτῆς. Ἐπειδὴ δὲ ὁ βασιλεὺς δὲν ἔδωκε προσοχὴν εἰς τοῦτο, περιήρχετο ἐρεθίζουσα τοὺς δυνατοὺς τῶν Περσῶν, καὶ ὅλον τὸν λαὸν εἰς τὴν ἐκδίκησιν. Ὅθεν ἔδραμεν ὁ λαὸς εἰς τὰ βασίλεια μετὰ κραυγῆς καὶ ταραχῆς, καὶ ἐζήτησε, νὰ τιμωρῇ τὸν Θεμιστοκλέα. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ τιμωρῇ ἄκριτος καὶ παρανόμως· ὅθεν νὰ συναχθῶσιν οἱ προὔχοντες τῶν Περσῶν, ἵνα κρίνωσιν αὐτὸν, καὶ ὅτι ἀποφασίσῃ τὸ κριτήριον, νὰ ἐκτελεσθῇ εὐθύς. Ἐδέχθησαν τούτων τὴν γνώμην τοῦ βασιλέως, καὶ ἕως νὰ συναχθῶσιν οἱ κριταί, καὶ νὰ κατασταθῇ τὸ κριτήριον, ὁ Θεμιστοκλῆς

(*) Ὁ δὲ Πλούταρχος λέγει, ὅτι ἐβουλεύσαν αὐτοὺς ὁ Θεμιστοκλῆς, ὡς εἴρηται.

ἔμαθε τὴν Περσικὴν γλῶσσαν, καὶ ἀπολογη-
θεὶς ἐδικαιώθη. Οἱ δὲ βασιλεὺς ἐχάρη ἀμέ-
τρως διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ, καὶ μετὰ ταῦ-
τα ἐτίμησεν αὐτὸν, ὥς εἴρηται. Ἐτι δὲ ἔδω-
κεν αὐτῷ καὶ γυναῖκα τινὰ Περσίδα εὐγενῆ,
ὠραίαν καὶ ἐνάρετον. Ταῦτα μὲν λέγει καὶ ὁ
Διόδωρος (α).

§. ξ. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔπεμψεν αὐτὸν ὁ βα-
σιλεὺς, νὰ καταικίση εἰς τὴν Μαγνησίαν, καὶ
ἐκεῖθεν νὰ καταγίνεται, ἵνα δουλώσῃ τὴν Ἑλ-
λάδα, κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ. Συνέβη δὲ
αὐτῷ καὶ ἄλλη καταδρομὴ εἰς τὴν ἄνω Φρυ-
γίαν, ὅτε κατέβαινεν εἰς τὴν Μαγνησίαν. Ἐπει-
δὴ ὁ Σατράπης τῆς Φρυγίας ταύτης Ἐπιξίης
ὀνομαζόμενος, παρεσκεύασέ τινας Πισίδας,
νὰ προσμένωσιν αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν τῆς Πι-
σιδίας Λεοντοκέφαλον ὀνομαζομένην, καὶ νὰ
τὸν φονεύσωσιν, ὅταν ἔλθῃ καὶ καταλύσῃ (κου-
νεύσῃ) ἐκεῖ τὴν νύκτα. Τὴν ἡμέραν δὲ ἐκείνην,
ὅτε ἔμελλε νὰ φθάσῃ τὸ ἑσπέρας εἰς τὴν πό-
λιν ταύτην, ἐκοιμήθη εἰς τὸν δρόμον κατὰ
τὴν μεσημβρίαν, καὶ εἶδεν εἰς τὸν ὕπνον αὐ-

(α) Ια'. Νζ'.

του τὴν μητέρα τῶν Θεῶν (*) λέγουσαν, „ὦ
Θεμιστοκλείς, ἀπόφευγε τὴν κεφαλὴν τῶν λεόν-
των, ἵνα μὴ περιπέσῃς εἰς λέοντα· κεφαλὴν δὲ
λεόντων ἔλεγε τὴν πόλιν Λεοντοκέφαλον· ἐγὼ
δὲ ζητῶ ἀντὶ τούτου, νὰ μοὶ δώσῃς Ἰέρειαν τὴν
θυγατέρα σου Μυησιπολέμαν“. Ἐγέρθεις οὖν
τεταραγμένος, καὶ ἐννοήσας τὸ ὄραμα, προσευ-
χήθη εἰς τὴν Θεάν, ἔπειτα ἀφῆκε τὴν λεοφό-
ρον ὁδὸν, καὶ ἔλθων δι' ἄλλης τινὸς μικρᾶς, ἔ-
μεινε τὴν νύκτα εἰς ἄλλον τόπον μακρὰν τῆς
πόλεως. Κατὰ τύχην δὲ ἐν ὑποζύγιον, εἰς τὸ
ὅποιον εἶχον τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, ἔπεσεν εἰς
τὸν ποταμὸν, καὶ ἐβράχῃ ἢ σκηνῇ. Οἱ δὲ δοῦ-
λοι ἔξησαν αὐτήν, νὰ ξηρανθῇ. Τότε οἱ Πι-
σίδαι παραφυλάττοντες, εἶδον μακρόθεν τὴν
σκηνὴν, καὶ ἐνόμισαν, ὅτι ἐκοιμάτο εἰς αὐτὴν
ὁ Θεμιστοκλῆς. Ὄθεν ὀρμήσαντες ξιφήρεις, εἰσῆλ-
θον εἰς τὴν σκηνὴν ζητοῦντες αὐτόν. Ἰδόν-
τες δ' αὐτοὺς οἱ φύλακες τοῦ Θεμιστοκλέους,
ἐφώρμησαν εἰς τὴν σκηνὴν, καὶ τοὺς ἔδησαν ὀ-
λους. Ὄθεν ἔκτισεν ὕψερρον ναὸν τῆς Δευδυ-

(*) Τὴν Κυβέλλην, ἢ Ῥέαν. Ὁρα Ὁγυγίας
Τόμ. Α'. Σελ. 427. 432.

μένης εἰς τὴν Μαγνησίαν, καὶ κατέστησεν ἐν αὐτῇ Ἰέρειαν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Μνησιπτολέμαν, κατὰ τὴν ζήτησιν τῆς Θεᾶς (α).

§. ζα'. Ἀφ' οὗ δὲ ἦλθεν εἰς τὰς Σάρδεεις, καὶ ἡσύχασεν ὀλίγον, περιήρχετο τὴν πόλιν, καὶ ἐθεώρει τοὺς ναοὺς, καὶ τὰ ἄλλα Ἱερὰ καὶ τὴν κατασκευὴν αὐτῶν, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀφιερωμάτων. Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων, εἶδε καὶ εἰς τὸ Ἱερὸν τῆς μητρὸς τῶν Θεῶν, μίαν εἰκόνα χαλκῇν δέπνχυν τὸ μέγεθος, καὶ Ὑδροφόρου ἐπιγεγραμμένην, ἣ εἰς σχῆμα τοιοῦτον ἐσχηματισμένην. Ταύτην δὲ τὴν εἰκόνα κατεσκεύασεν αὐτὸς εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅτε ἦτον ἐπισάτης τῶν ὑδάτων. Ἐπειδὴ κατεσκεύασαν τινὲς τότε θαύρυχας μουσικὰς, καὶ ἔκλεπτον τὸ δημόσιον ὕδωρ τῆς πόλεως, διὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν χρεῖας. Τούτους οὖν εὐρῶν καὶ ζημιάσας, κατεσκεύασε τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἐκ τῆς ζημίας ἐκείνης, καὶ τὸ ἔστησεν ἐκεῖ εἰς δεῖξιν τοῦ ἐγκλήματος. ὅθεν ὠνόμασεν αὐτὸ καὶ Ὑδροφόρου. Ὅτε δὲ ἐγύμνωσαν τὰς Ἀθήνας οἱ Πέρσαι, ἔλαβον καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦτο, καὶ ἐκόμισαν

(α) Πλούταρχ. Α'.

αὐτὸ εἰς τὰς Σάρδεεις. Τότε λοιπὸν, ἡ λυπηθεῖς, ἐπειδὴ ἔπεσε τὸ ἄγαλμα εἰς τὰς χεῖρας τῶν βαρβάρων, ἡ θείων νὰ δεῖξῃ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πόσῃ δυνάμει ἔχει μεταξύ τούτων, ἐζήτησεν αὐτὸ παρὰ τοῦ Σατράπου τῆς Λυδίας, νὰ τὸ στείλῃ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐπειδὴ ὁμῶς ὠργίσθη διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο ὁ Σατράπης, καὶ ἐφοβήριζε, νὰ τὸ γράψῃ πρὸς τὸν βασιλέα, ἐφοβήθη πολὺ ὁ Θεμιστοκλῆς, ὥστε προσέδραμεν εἰς τὴν γυναικωνίτην τοῦ Σατράπου, καὶ θεραπεύσας μὲ χρήματα τὰς παλλακίδας αὐτοῦ, κατεπρόνυε τῇ ὀργῇ, καὶ ὕστερον ἐφέρετο εὐλαβέστερον πρὸς αὐτὸν, φοβούμενός σχεδὸν τότε καὶ τὸν φθόνον τῶν Περσῶν. ἔτι δὲ ἐμελλε νὰ κατοικήσῃ καὶ εἰς τὴν Σατραπείαν αὐτοῦ, καὶ οὐ μακρὰν τῶν Σάρδεων, ὅπου ἦτον ἡ καθέδρα τοῦ Σατράπου.

§. ζβ'. Ὁ μὲν Θεόπομπος ἔλεγεν, ὅτι περιεφέρετο εἰς τὴν Ἀσίαν μετὰ ταῦτα ὁ Θεμιστοκλῆς. ἀλλ' ὁ Πλούταρχος καὶ ἄλλοι πολλοὶ βεβαιοῦσιν, ὅτι διέτριβε πολλοὺς χρόνους εἰς τὴν Μαγνησίαν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀφοδίᾳ, τιμώμενος καὶ σεβόμενος, καὶ μὲ μεγάλας δωρεὰς

θεραπευόμενος, ὥς καὶ οἱ δυνατώτατοι τῶν Περσῶν· ἐπειδὴ συνέπεσον ἄλλαι περιστάσεις εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ ὁ βασιλεὺς δὲν εἶχε καιρὸν, νὰ ζητήσῃ τότε τὴν ὑποταγὴν τῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ ἐνοχλῇ αὐτὸν διὰ τοῦτο. Ὅτε δὲ ἀπεσάτησεν ἡ Αἴγυπτος ἀπὸ τῆς Περσίας, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπεμψαν βοήθειαν εἰς τοὺς Αἰγυπτίους, οἱ δὲ εἰσὶν τῶν Ἑλλήνων ἔπλεον περὶ τὴν Κύπρον καὶ Κιλικίαν, θαλασσοκρατοῦντες, καὶ τοῦ Κίμωνος ναυαρχοῦντος, τότε ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσε, νὰ ἐνοπλισθῇ κατὰ τῶν Ἑλλήνων ὁ Θεμιστοκλῆς. Δὲν ἦτον ὅμως πλέον λόγος καὶ γνώμη τότε, νὰ καθυποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς τοὺς Πέρσας, ἀλλὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν αὐξήσιν αὐτῆς, ἐπειδὴ ἐξέτεινε τὴν μίαν χεῖρα εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ τὴν ἄλλην εἰς τὸν Ἑλλήσποντον. Ὅθεν ἐγίνοντο ἐτοιμασίαι δρασικαί, καὶ κατέβαινον οἱ στρατηγοὶ τῶν Περσῶν εἰς τὴν θύλασσαν· αἱ δὲ παραγγελίαι τοῦ βασιλείως ἦσαν συνεχεῖς πρὸς τὸν Θεμιστοκλέα, λέγοντος· Ἴδου καιρὸς ὀρμῆς, νὰ ἐκτελέσῃς τὴν ὑπόσχεσίν σου. Ἄλλ' οὔτε ἡ καταδρομὴ τῶν Ἑλλήνων, οὔτε ἡ περιποίησις ἡ βασιλικὴ καὶ μεγαλοδωρεὰ τῶν

Περσῶν ἐδυνήθησαν, νὰ ἐμπνεύσωσι μῆσος κατὰ τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Σωτῆρος τῆς Ἑλλάδος. Οὔτε πάλιν ἦτον ἠθικὸν καὶ ἀνθρώπινον, νὰ φανῇ ἀγνώμων τῆς τοσαύτης φιλανθρωπικῆς περιποιήσεως, ἥτις ἐγίνετο μὲν διὰ συμφέρον ἰδίων μᾶλλον, ἢ διὰ φιλανθρωπίαν, ὅμως ἔπρεπε νὰ φανῇ ὕστερον εἰς τοὺς πολλοὺς, σφάλμα ἀγνωμοσύνης τοῦ Θεμιστοκλέους. Ταῦτα τοίνυν τὰ δύο ἀσυμβίβαστα ἀντικείμενα, ἔφερον τὸν Θεμιστοκλέα εἰς τὸ τέλος τῆς πεπρωμένης, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐλευθερωθῇ ἐκ τῆς κατηγορίας τῶν μεταγενεσέρων μὲ θάνατον ἑνδοξον, καὶ πρὸς ἀμφοτέρωτα τὰ μέρη θεραπευτικόν. Ὁ δὲ Πλούταρχος λέγει· ἀλλ' ἴσως δὲν ἐνόμιζε δυνατόν τὸ ἔργον, νὰ νικήσῃ τοὺς Ἕλληνας, ἐπειδὴ εἶχε μεγάλους στρατηγοὺς ἢ Ἕλλας τότε, καὶ μάλιστα τὸν Κίμωνα. Ὅθεν, ἵνα μὴ νικηθῇ, καὶ χάσῃ τὴν προτέραν δόξαν, ἀπεφάσισε τὸν θάνατον.

§. ζγ'. Ἐθυσίασε τοίνυν πρῶτον εἰς τοὺς Θεοὺς, ἔπειτα καλέσας τοὺς φίλους αὐτοῦ, καὶ δεξιωσάμενος αὐτοὺς, ἔπιεν αἷμα ταύρου, ὥς λεγούσιν οἱ πλεῖστοι· ἢ κατ' ἐνίους, ἔφαγε φάρμακον ἐφήμερον, τὸ ὅποῖον εἶχε πάντοτε

μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ οὕτως ἀπέθανεν εἰς τὴν Μαγνησίαν. Ὁ δὲ Βαλέριος ὁ Μάξιμος λέγει, ὅτι ἔλαβε τὸ αἷμα τοῦ ταύρου μὲ ποτήριον, καὶ ἔπιεν αὐτό. Καὶ οὕτως ἔπεσεν ἔμπροσθεν τοῦ βωμοῦ θυσία διὰ τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος, καὶ ἡλευθέρωσεν αὐτὴν ἐκ τῆς ἀνάγκης, ἐπειδὴ ἔπρεπε νὰ ζητήσῃ ἄλλον Θεμισοκλέα καθ' αὐτοῦ (α). Ὁ δὲ Θουκυδίδης λέγει μὲν ὅτι ἀπέθανεν ὑπ' ἀσθενείας, ὅμως διηγῆται καὶ τὴν περὶ τοῦ φαρμάκου γνώμην τῶν ἄλλων, μὴ ἀποφασίζων οὔτε τὴν μίαν, οὔτε τὴν ἄλλην (β). Ὁ δὲ Διόδωρος λέγει, κατὰ τὴν γνώμην τινῶν συγγραφέων (*), ὅτι ὁ Ξέρξης ἤθελε νὰ στρατεύσῃ πάλιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ παρεκίνησε τὸν Θεμισοκλέα, νὰ λάβῃ τὴν στρατηγίαν, ὅπερ καὶ ἐδέχθη· πλὴν ἐζήτησεν ὑπόσχεσιν ἑορκου, νὰ μὴ στρατεύσῃ ὁ Ξέρξης εἰς τὴν Ἑλλάδα χωρὶς αὐτόν. Καὶ τό-

(α) Ε'. Β'. Ἐπιστολ. πρὸς Πολύγνωτον.

(β) Αὐτόσι. ρηί.

(*) Δὲν ἀναφέρει ὅμως τὰ ὀνόματα τῶν συγγραφέων ἐκείνων· καὶ τοῦτο τὸ συνεκρίκει πάντοτε ὁ Διόδωρος.

τε ἐθυσίασαν τὸν ταῦρον, ἵνα γένωσιν οἱ ὄρκοι, καὶ μετὰ τοὺς ὄρκους ἔπιε τὸ αἷμα τοῦ ταύρου, ὡς δεικνύει ἡ εἰκὼν, καὶ ἀπέθανεν. Ὅθεν ὁ βασιλεὺς δὲν ἐστράτευσεν ὕστερον κατὰ τῆς Ἑλλάδος, διὰ τὸν ὄρκον. Καὶ οὕτως ἀφῆκεν ὁ Θεμισοκλῆς ἀπολογία ἀρίστην, ὅτι ἐπολιτεύθη καλῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Καὶ ταῦτα μὲν λέγει καὶ ὁ Διόδωρος (α).

§. ξδ'. Μαθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν αἰτίαν καὶ τὸν τρόπον τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐθαύμασεν ἔτι περισσότερον τὸν ἄνδρα, καὶ μετεχειρίσθη ὕστερον φιλανθρωπῶς καὶ ἐντίμως τοὺς οἰκείους καὶ φίλους αὐτοῦ, ὥς οἱ ἀπόγονοι τοῦ Θεμισοκλέους εἶχον τιμὰς καὶ προνόμια εἰς τὴν Μαγνησίαν, μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Πλουτάρχου, ὡς αὐτὸς μαρτυρεῖ, ὅτι ἔκαρπυτο τότε τὰς τιμὰς ταύτας τίς Ἀθηναῖος ἀπόγονος τοῦ Θεμισοκλέους, καὶ Θεμισοκλῆς καὶ ἐκεῖνος ὀνομαζόμενος, καὶ φίλος καὶ συμματὴς τοῦ Πλουτάρχου, οὔτινες ἐσπούδαζον τὴν φιλοσοφίαν εἰς τὸν φιλόσοφον Ἀμμώ-

(α) Ια'. Νή'.

νιον (σ). Ὁ δὲ Πausanías ἀναφέρει καὶ ἄλλον Θεμισοκλέα τρίτον ἀπόγονον αὐτοῦ τοῦ μεγάλου Θεμισοκλέους, καὶ υἱὸν τοῦ Πολιάρχου, ὅστις εἶχε τάφον ἐπίσημον εἰς τὴν Ἐλευσίνα.

§. ξέ'. Ἐξῆσε δὲ ὁ Θεμισοκλῆς χρόνους ἐξήκοντα πέντε, καὶ τὸ περισσότερον μέρος τῆς ζωῆς αὐτοῦ διετέλεσεν εἰς ἀρχαῖς πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς. Γυναῖκα δὲ πρώτην ἔλαβε τὴν Ἀρχίπην θυγατέρα τινὸς Λυσάνδρου ἐκ τῆς Ἀλωπεκλήθεν φυλῆς, ἐξ ἧς ἐγέννησεν υἱοὺς μὲν πέντε. Νεοκλέα, Διοκλέα, Ἀρχέπτολιν, Πολύευκτον καὶ Κλεόφαντον. Καὶ ὁ μὲν Νεοκλῆς δηγθεὶς ὑπὸ ὄφως ἀπέθανεν ἔτι παῖς ὢν· τὸν δὲ Διοκλέα υἱοθέτησεν ὁ πάππος αὐτοῦ Λύσανδρος· τὸν δὲ Κλεόφαντον ἀναφέρει ὁ Πλάτων ἐν Μένωνι, ὅτι ἦτον ἱππεὺς ἄριστος, κατὰ τὰ ἄλλα ὅμως ταπεινός, καὶ οὐδενὸς ἄξιος. Περὶ δὲ τῶν λοιπῶν δύο οὐδὲν ἰσχυρόλογον ἀναφέρεται. Θυγατέρας δὲ ἐγέννησε πέντε· τὴν Ῥηθείσαν Μνησιπτολέμαν, τὴν Ἰταλίαν, Σύβαριν, Νικομάχην, καὶ Ἀσίαν τὴν νεωτάτην. Ἀδελφον ὅμως πόσαι ἦσαν

ἐκ τῆς προτέρας, καὶ πόσαι ἐκ τῆς δευτέρας γυναικὸς, ἐπειδὴ ἔλαβε καὶ δευτέραν γυναῖκα. Μαρτυρεῖται δὲ μόνον ἡ Μνησιπτολέμα, ὅτι ἦτον ἐκ τῆς δευτέρας γυναικὸς, καὶ διὰ τοῦτο ἔλαβεν αὐτὴν γυναῖκα ὁ Ἀρχέπτολις ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐπειδὴ δὲν ἦτον ὁμομήτριος μὲ αὐτήν. Τὴν δὲ Ἰταλίαν ἔλαβε γυναῖκα Πανθείδης ὁ Χῖος· τὴν δὲ Σύβαριν, Νικομήδης ὁ Ἀθηναῖος. Ὁ δὲ Φρασικλῆς ὁ Ἀθηναῖος καὶ ἀνεψιὸς τοῦ Θεμισοκλέους, ἔπλευσεν εἰς τὴν Μαγνησίαν καὶ ἔλαβε γυναῖκα τὴν Νικομάχην παρὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς. Περὶ δὲ τῆς Ἀσίας οὐδὲν ἀναφέρεται (α).

§. ξζ'. Ἐθαψαν δὲ τὸν Θεμισοκλέα εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς Μαγνησίας, ὅπου ἔκτισαν καὶ μνημεῖον αὐτοῦ ἐπιφανές. Παρήγγειλεν ὅμως εἰς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, νὰ φέρωσι τὰ ὅσα αὐτοῦ ὕστερον εἰς τὴν Ἀττικὴν, καὶ νὰ τὰ θάψωσιν ἐκεῖ. Καὶ οὕτως ἐκόμισαν αὐτὰ ἔπειτα αἱ συγγενεῖς αὐτοῦ, καὶ τὰ ἔθαψαν εἰς τὴν Ἀττικὴν κρυφίως· ἐπειδὴ δὲν ἦτον ἄδεια νὰ ἐνταφιασθῇ εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ὁ κατηγορούμενος

(α) Πλούταρχ. Λαΐ. Λβ΄. Αττικ. Λζ΄. 1.

(α) Πλούταρχ. Λβ΄.

ως προδότης αὐτῆς, ὡς λέγει ὁ Θουκυδί-
δης (α). Τινὲς δὲ εἶπον, ὅτι δὲν ἐδέχθησαν
ποτε τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς ἀγῶνας οἱ Ἀ-
θηναῖοι, καὶ μάλις ἤθελον νὰ τοὺς λιθοβο-
λήσωσι διὰ τοῦτο. Ὁ δὲ Πausanias λέγει, ὅτι
μετενόησαν οἱ Ἀθηναῖοι ὕστερον, καὶ ἐδέχθη-
σαν τὰ ὅσα καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, τὰ ὅποια
ἐκόμισαν ἐκεῖνοι, καὶ τὰ ἔθαψαν εἰς τὸν με-
γάλου λιμένα τοῦ Πειραιῶς, ὅπου ὁ Πausa-
nias αὐτὸς εἶδε καὶ τὸν τάφον αὐτοῦ. Ἀφιέρω-
σαν καὶ μίαν εἰκόνα εἰς τὸν Παρθενῶνα, ὅπου
ἦτον γεγραμμένον τὸ ὄνομα τοῦ Θεμιστοκλέους.
Καὶ τοῦτο βεβαίως, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἐνόησαν
τὸ σφάλμα ὕστερον, ὅτι κατηγόρησαν τὸν Θε-
μιστοκλέα οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ἀδίκως. Ἄλλως δὲ
δὲν ἐδέχοντο βεβαίως οὔτε τάφον αὐτοῦ εἰς
τὸν Πειραιᾶ, οὔτε εἰκόνα καὶ ἐπιγραφὴν εἰς τὸν
Παρθενῶνα (β). Ἐτι δὲ εἶχον καὶ ἀνδριάντας
αὐτοῦ εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ κατὰ τοὺς χρόνους
τῶν Ῥωμαίων ἐπέγραψαν Ῥωμαϊκὰ ὀνόματα
εἰς αὐτοὺς, ὡς καὶ εἰς τοῦ Μιλτιάδου. Ἐσησαν

(α) Α. φηί.

(β) Ἀττικ. Α', 2. 14. 3.

μὲν καὶ οἱ Σπαρτιάται ἀνδριάντα τοῦ Πausa-
nίου, τοῦ ἀποδειχθέντος προδότου, ὅμως οὐ-
χὶ εἰς τιμὴν αὐτοῦ, ἀλλ' εἰς ἐξιλέωσιν τῆς Ἀ-
θηνᾶς, ἐπειδὴ ἐφόνευσαν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ
αὐτῆς, ἔνθα ἐκάθισεν ἱκέτης. Ὁ δὲ Διοδώρος
παρὰ Πλουτάρχῳ λέγει συμφώνως μὲ τὸν
Πausaniam, ὅτι εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς
ἐξέρχεται ὡς ἀγκῶν τις προβολή, ἐκ τοῦ ἀ-
κρωτηρίου Ἀλκίμου, ἢ Ἀλίου ὀνομαζομένου
καὶ ἐνδότερον τοῦ ἀγκῶνος τούτου, ἦτον ὁ
τάφος τοῦ Θεμιστοκλέους βωμοειδής, ὅστις εἶ-
χε καὶ κρηπίδα μεγάλην. Συμφωνεῖ δὲ κατὰ
τοῦτο καὶ ὁ κωμικὸς Πλάτων, ὁ γράψας πε-
ρὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ τὰ ἑξῆς.

„Ὁ σὸς δὲ τύμβος ἐν καλῷ κεχωσμένος

„Τοῖς ἐμπόροις πρόσρησις ἔσαι πανταχοῦ,

„Τοὺς τ' ἐκπλέοντας, εἰσπλέοντας τ' ὄψεται,

„Χωπόταν ἄμιλλα τῶν νεῶν, θεάσεται.

Οἶον, ὁ τάφος σου εἶναι εἰς ἀρμόδιον μέρος,
νὰ τὸν ἀσπάζονται πανταχόθεν οἱ ἔμποροι. Ἐ-
πειδὴ βλέπει αὐτοὺς, καὶ ὅταν εἰσπλέωσι, καὶ
ὅταν ἐκπλέωσι· καὶ ἂν ποτε συμβῇ ναυμαχία
ἐνταῦθα, ὅπου ἐναυμάχησας καὶ σὺ, θέλει
τὴν ἰδῇ καὶ ἐκεῖνην. Ὁ δὲ Ἀνδοκίδης ἔλεγεν,

ὅτι ἐκόμισαν τὰ ὅσα αὐτοῦ μυσικῶς, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐννοήσαντες, ἐρρίψαν αὐτὰ ἔξω τῆς Ἀττικῆς. Ψευδεται ὁμῶς, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος, διὰ τινὰ σκοπὸν αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ ἐρεθίσῃ μὲ τοῦτο τοὺς ὀλιγαρχικοὺς κατὰ τοῦ δήμου. Τοιαῦτα τινὰ πλάσματα ἔπλασε καὶ ὁ Φύλαρχος (α).

§. ξζ'. Τοιοῦτος ὅρα ἦτον, τοσαῦτα κατῴρ-
θωσε, καὶ τοιαῦτα ἔπαθεν ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ
δικαίῳ λόγῳ σωτὴρ καὶ εὐεργέτης τῆς Ἑλλά-
δος νομιζόμενος, καὶ τὸ πρωτότυπον τῆς ду-
νάμεως καὶ ἐνεργείας τῆς ἀνθρωπίνης εὐφυΐας
καὶ φρονήσεως γενόμενος. Οὗτος ἔδειξε πρὸ
πάντων πόσῃν δυνάμει φυσικῇ ἔχει ὁ ἄνθρω-
πος, ὅταν καὶ διὰ μελέτης καὶ ὀλίγης πείρας
γνωρίζῃ, πῶς νὰ μεταχειρισθῇ αὐτήν. Διὰ τοῦ-
το, λέγει ὁ Θεουκυδίδης (β), ὅτι εἶναι ἄξιος
νὰ θαυμάζηται εἰς τοῦτο ἀσυγκρίτως περισσό-
τερον πάντων τῶν τοιούτων μεγάλων ἀνδρῶν
ἐπειδὴ μεταχειριζόμενος τὴν φυσικὴν ἀγχίνουσαν
καὶ φρόνησιν, χωρὶς νὰ προγυμνάσῃ αὐτήν εἰς

τὰ πράγματα, ἐγένετο ἄριστος κανὼν τῶν πα-
ρόντων, δι' ὀλίγης καὶ βραχείας σκέψεως μό-
νον, καὶ τῶν μελλόντων καὶ ἀφανῶν, προσό-
πτῃς ἀσφαλῆς καὶ ἀλύσθαστος, ἐκ τῶν φαινο-
μένων. Καὶ ὅσων μὲν πραγμάτων καὶ ὑποθέ-
σεων εἶχε πείραν, ἐγένωσκε νὰ παραστήσῃ αὐ-
τὰ ζωηρότατα, καὶ νὰ τὰ διατάξῃ ἀσφαλέςτα-
τα· ὅσων δὲ ἦτον ἄπειρος, ἐδύνατο νὰ τὰ
κρίνῃ, καὶ νὰ ἐννοήσῃ τὸ ἀποδισσόμενον. Τέ-
λος δὲ, μὲ τὴν δυνάμειν τῆς φύσεως, καὶ μὲ
ὀλίγην μελέτην, ἐγένετο μόνου αὐτοῦ ταχύ-
τατος καὶ ἀσφαλέςτατος αὐτοσχεδιασῆς τῶν δε-
όντων, ὡς τὸ ἔδειξαν τὰ κατορθώματα αὐ-
τοῦ, καὶ ἐν τῇ εὐτυχίᾳ, καὶ ἐν τῇ δυστυχίᾳ.
Ἐπειδὴ εἶδομεν, ὅτι στρατηγὸς καὶ πολιτικὸς
ὢν, ἐφεύρισκεν εὐθὺς τὰ μέσα, πῶς νὰ νικήσῃ,
ἢ νὰ καταπέσῃ· διωκόμενος δὲ καὶ κατατρε-
χόμενος, ἐφεύρισκεν ὁμοίως τοὺς τρόπους,
πῶς νὰ ἀποφύγῃ τοὺς κινδύνους· ὥς ἐφάνη
καὶ ἐν τῇ εὐτυχίᾳ μέγας, καὶ ἐν τῇ δυστυχίᾳ
μέγιστος, καὶ ἐν τῷ θανάτῳ ἐνδοξότατος.

§. ξη'. Ἀναφέρονται δὲ παρὰ Πλουτάρχῳ,
καί τινα ἄλλα ἀποφθέγματα αὐτοῦ, ὡς καὶ ἐ-
κεῖνο, ὅτι ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐξουσιάζει τοὺς Ἑλ-

(α) Πλούταρχ. Αβ'.

(β) Αὐτόσι. ελγ'.

ληνας. Ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν τότε ἡγεμό-
νες τῶν Ἑλλήνων, ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς ἡγεμῶν
τῶν Ἀθηναίων, τοῦ δὲ Θεμιστοκλέους ἡγεμῶν
ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ μήτηρ τοῦ παιδός, τῆς δὲ
μητρὸς ἡγεμῶν ὁ ἀγαπητὸς αὐτῆς υἱός· συμ-
πέρασμα ἀξείου καὶ φιλοσοφικώτατον, καὶ εἰς
πολλὰς περιστάσεις ἀποδοδεγμένον. Ἐπειδὴ
ὡς λέγει ὁ Διόδωρος, ἐφάνη ἔτι μέγιστος, καὶ
ἐθαυμάσθη ὕπερον, διὰ τὰ ἐφευρέματα αὐ-
τοῦ, εἰς αὐξήσιν τῶν Ἀθηναίων· ὥς ἐδωκεν
ἀδειαν εἰς αὐτὸν καὶ ὁ δῆμος, καὶ ἡ βουλὴ,
να πράττῃ ὅ,τι θέλει. Κατὰ τοῦτο ἄρα, ὀρ-
θῶς εἴρηται τὸ ῥηθέν. Ἐρωτηθεὶς δέ ποτε,
τις ἤθελε νὰ εἶναι, Ἀχιλλεύς, ἢ Ὅμηρος, ἀ-
πεκρίθη· σὺ δὲ τίς ἤθελες νὰ εἶσαι, νικητῆς
εἰς τὰ Ὀλύμπια, ἢ κήρυξ, νὰ κηρύττῃ τοὺς
νικῶντας. Ἐξήτησαν δὲ δύο νέοι τὴν θυγα-
τέρα αὐτοῦ γυναῖκα, ὁ μὲν πλούσιος, ὁ δὲ
πτωχός, καὶ ἐδέχθη τὸν πτωχόν, λέγων, ὅ-
τι θέλει ἄνδρα, καὶ οὐχὶ χρήματα. Πωλῶν
δὲ ἐν χωράφιον, εἶπε, νὰ κηρύττῃ ὁ κή-
ρυξ, ὅτι τὸ χωράφιον πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔχει
καὶ γείτωνα καλόν. Τοιαῦτα ἔχει καὶ ἄλλα τι-

νά. Ὁ δὲ Πολύαινος γράφων τὰ ἐρωτηγήματα αὐ-
τοῦ, λέγει, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἤθελον νὰ λύσω-
σι τὴν γέφυραν, καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκώλυσε
αὐτούς.

§. ξθ'. Ἐγεννήθη δὲ ὁ Θεμιστοκλῆς τῷ 514
πρὸ χριστοῦ, κατὰ τὴν ἐξηκοσὴν ἔκτην ὀλυμ-
πιάδα, ὅτε ἀπέθανεν ὁ Τύραννος Ἰππαρχος,
τρεῖς χρόνους ὕπερον τῆς γεννήσεως τοῦ Πιν-
δάρου, ὅτε ἐδασίλευσε καὶ ὁ Δαρεῖος. Ἦτον
ἄρα κατὰ τὴν χρονολογικὴν τάξιν τῶν ἀρχόν-
των, εἴκοσι χρόνων, ὅτε ἐγένετο ἀρχὴ τῷ
494, καὶ εἰκοσιτεσσάρων, ὅτε συνέβη ἡ μάχη
τοῦ Μαραθῶνος, καὶ τριάκοντα τεσσάρων, ὅ-
τε ἐναυμάχησεν εἰς τὴν Σαλαμίνα. Ἐξωρίσθη
δὲ τῷ 471, ὅτε ἦτον τεσσαράκοντα τριῶν
χρόνων, καὶ τότε ἐγεννήθη ὁ Θεουκιδίδης. Ἐξῆσε
τοῦτον ἐξόριστος ἔτι εἰκοσιδύο χρόνους, καὶ
ἀπέθανε τῷ 449. Ὡς ἐν τῇ ἡλικίᾳ αὐτοῦ ἐ-
γεννήθη ὁ Ἀναξαγόρας τῷ 500. Ὁ δὲ Αἰσχύ-
λος ἦτον εἴκοσι πέντε χρόνων τότε. Ἐτι δὲ ὁ
Σοφοκλῆς τῷ 497. Ὁ Δημόκριτος καὶ ὁ Ἑλ-
λάνικος τῷ 476. Ὁ Εὐριπίδης τῷ 485. Ὁ
Ἡρόδοτος τῷ 484. Ὁ Ῥήτωρ Ἀντιφῶν τῷ

480. Ὁ Θουκυδίδης τῷ 471. Ὁ Σωκράτης
 τῷ 469. Ὁ Ἰπποκράτης τῷ 460. Ὁ Ῥή-
 τωρ Λυσίας τῷ 459. Ἔτι δὲ καὶ ἄλλοι πολ-
 λοὶ ἤκμαζον τότε· ὡς ὁ Φρύνιχος ὁ ποιητής,
 ὁ Πυθαγόρας, Ἐκταῖος ὁ Ἱστορικός, ὁ Σι-
 μωνίδης, καὶ ἄλλοι.

Τ Ε Λ Ο Σ.

